

POGOVOR
**MOJCA ŠKRINJAR O
SPREMEMBAH V ŠOLSTVU**

TRIBUNA
**ANA JUD – LABODJI
SPEV IZ KREMLJA**

DEMOKRACIJA

usklajevanja Resolucije o nacionalnem programu visokega šolstva, ki
Partnerstva za razvoj, in je potekalo v prostorih SD Državnega zbora
2007 ob 10.30 uri in 29. 03. 2007 ob 9. uri.

PRISOTNI: državni sekretar dr. Dušan Lesjak, državni sekretar s sodelavci
pa dr. Igor Lukšič s sodelavko in dr. Vinko Gorenak, Kabinet predsednika

UGOTOVLJENO JE BILO NASLEDNJE:

Predstavnik ministrstva je obrazložil kronološki potek dosedanjih u
predstavnik SD pa je podal več načelnih pripomb. Dogovorjeno
predstavnik osebno sestaneta in skušata stališča in poglede z
enkrat tudi uradno sestali in ocenili stopnjo usklajenosti dokumenta.

Predstavnik oben strani sta zato usklajevanje nadaljevala dne 22. 0
29.03. 2007.

SKLEP: Predlog besedila Resolucije o nacionalnem programu visokega š
2010, je v tej fazi usklajen.

ZA MVZT:
dr. Dušan Lesjak

ZA SD:
dr. Igor Lukšič

Marca letos je podpredsednik
SD Igor Lukšič s podpisom
potrdil, da je resolucija o
visokem šolstvu usklajena,
danes pa trdi, da se v začetku
tega leta ministrstvo za
visoko šolstvo, znanost in
tehnologijo s partnerji ni
uskladilo glede resolucije.

GOVORIJO ENO, DELAJO DRUGÓ

INTERVJU

Dr. Peter Štumpf

Nekateri mediji so zelo sovražni do Cerkve

KOLUMNA

Dr. Janez Jerovšek
Mediji o povojnih
pobojih

ISSN 1408-0494

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **23 aparatov GSM Motorola F3.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 20 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. septembra 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola F3:

teža: 70 g
velikost: 114x47x9 mm
čas pripravljenosti: do 300 ur
čas pogovora: do 500 minut
glasovna pomoč v menijih
privlačen tanek design
visoko-kontrasten zaslon z odlično vidljivostjo na dnevni svetlobi in soncu
velike črke in številke za lažjo berljivost
SMS
budilka

Slika je simbolična

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno* ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

V postelji s sovražnikom

Metod Berlec

Rezultati zadnjega Politbarometra, ki jih objavljamo v nadaljevanju, kažejo, da sta SDS in SD javnomnenjsko praktično povsem izenačeni. Napihneni balon podpore Socialnim demokratom je začel puščati. Potem ko je v prvi polovici leta LDS nekoč vodilna stranka v državi, razpadla na prafaktorje, se je velik del njenih nekdanih volivcev obrnil k SD, saj novonastalo društvo Zares, ki ga neformalno vodi Gregor Golobič, ni pokazalo kakšne resne politične energije. To je postalo očitno, ko so k SD prestopili štirje poslanci LDS vključno z nekdanim predsednikom liberalne demokracije in premierjem Antonom Ropom. K prestopu je veliko pripomogel predsednik SD Borut Pahor, ki je ob razpadanju LDS začutil priložnost zase in za svojo SD. Za javnost je bil prestop Ropa v poslansko skupino SD veliko presenečenje. V preteklosti se Pahor in Rop politično in značajska nista ujela. Še v letu 2005 sta si nič kaj prijazno javno dopisovala in vsem na očeh razkrivala, kakšen vpliv sta imeli njuni stranki na medije. Ko je Pahor sprejel Ropa v svoje vrste, je bilo jasno, da gre za precej tvegano potezo. V SD je pripeljal človeka, ki je bil v veliki meri odgovoren za potop LDS. Ko je Rop obtožil premierja Janšo, naj bi se bil leta 2004 s hrvaškim premierjem Ivom Sanaderjem dogovarjal o incidentih v Piranskem zalivu, se je Pahor obnašal, kot da se ga to ne tiče. Še naprej je leporečil, njegovi strankarski jastrebi in tranzicijski levici naklonjeni mediji pa so poskušali narediti vse, da bi Janšo čim bolj oblatili. Eden ključnih mož slovenske osamosvojitve naj bi bil za pohod na oblast po njihovo pripravljen delovati v škodo slovenske države. Člani parlamentarne komisije za nadzor nad obveščevalno-varnostnimi službami iz vrst tranzicijske levice so vse poletje namenoma manipulirali in zavlačevali s pričanjem nekdanjega direktorja Sove Iztoka Podbregarja. Ko je na začetku septembra slednji na kratko le pričal, ko so člani komisije na Sovi poslušali pogovor med Janšo in Sanaderjem in ko je nacionalna televizija objavila večji del pogovora med

Ropom in novinarjem, v katerem je Rop obtožil Janšo dogovarjanja za incidente v Piranskem zalivu, se je pokazalo, da Rop za te obtožbe nima prav nobenih dokazov. Konstrukt je razpadel kot hišica iz kart, Rop pa je izgubil vso verodostojnost.

V SDS so obtožili SD organizirane zarote proti predsedniku vlade in SDS Janezu Janši, Boruta Pahorja pa dvoličnega ravnanja. Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko je tako ugotovil, da se Pahorja „polašča nelagodje, saj teh ravnanj ne zmore več prepričljivo utemeljevati in ga postaja strah razpleta dogodkov“. Pahor se je znašel v kočljivi situaciji. Po eni strani mu ustreza, da njegovi tovariši napadajo premierja in vlado, po drugi pa jih občasno poskuša umiriti. Po nekaterih informacijah naj bi bil Dušanu Kumru in Antonu Ropu celo ukazal, naj se v zvezi s Sovo ne oglašata več v javnosti. Če to drži, omenjena tega njegovega ukaza ne upoštevata. Hkrati je posredoval, da se je italijanski premier Romano Prodi poleg njega sešel še z Ropom. Slednji pa se v javnosti hvali, da SD stoji za njim. Podobno je z Milanom M. Cviklom. Pahor naj bi mu bil zabičal, naj ne napada kar pavšalno vlade in naj je ne obtožuje korupcije kar počez. Cvikl se tega ne drži. Rezultat je tu; Pahorjeva SD se čedalje bolj vpleta v neutemeljene, pogosto neargumentirane napade na vlado. Delajo eno, govorijo drugo. Pahor se kaže kot nekdo, ki vseskozi lepo govori, s kriznimi situacijami, z odgovornostjo pa se ne zna soočiti. Še posebej ne s tem, kaj počnejo njemu podrejeni (?) strankarski tovariši. Skratka, obnaša se kot slamnati predsednik. Očitno javnost to vidi in SD je začela izgubljati prednost pred SDS.

Borut Pahor je naredil očitno veliko politično napako, ko se ni odločil kandidirati za predsednika republike. Če drži, kar pravi sam, da se ne gre nobene zarote proti SDS in Janezu Janši, potem glede na ravnanje svojih članov ne obvladuje stranke. Če pa ne obvladuje niti svoje stranke, se postavlja vprašanje, kako bi obvladoval vlado, kjer je delo veliko zahtevnejše in je treba sprejemati jasne odločitve ... **D**

Ko je Borut Pahor sprejel Ropa v svoje vrste, je bilo jasno, da gre za precej tvegano potezo. V SD je pripeljal človeka, ki je bil v veliki meri odgovoren za potop LDS.

UVODNE STRANI

- 9 Po pomoč k stroki
10 **Pogledi:** Javne in zasebne šole
11 **Kolumna:** O javnosti dogodka

POLITIKA

- 12 Eno govorijo, drugo delajo
17 Dobrodošla prenova
20 Labodji spev iz Kremlija

SLOVENIJA

- 22 O spremembah v šolstvu
26 Avtocestni načrti in dejavniki
28 Črpanje evropskih sredstev
30 Za graščakovo zemljo

TUJINA

- 32 Prelomnica za Slovence v Italiji
34 Japonska iztirjena politika
36 **Globus:** V Avstriji aretirali teroriste
37 **Tuji tisk:** Mogoče sodelovanje

INTERVJU

- 38 Dr. Peter Štumpf

DOMOZNANSTVO

- 42 Z Udbo nad Cerkev
46 Svetniški škof Slomšek
50 **Naši kraji:** Socerb
54 V Šentjakobu podkurite dolgčas

OGLEDALO

- 56 **Film:** Poln gas, tretjič
58 **Avtomobilizem:** Alfa romeo 147
60 **Zdravje:** Pomen kromosomov
62 **Šport:** Uspešna telovadca
64 **Črna kronika:** Popoviča oprostili
66 **Rumeno:** Ocena oblačenja
68 **TV Kuloar:** Anemično soočenje
74 Bo evropska poslanka leta?

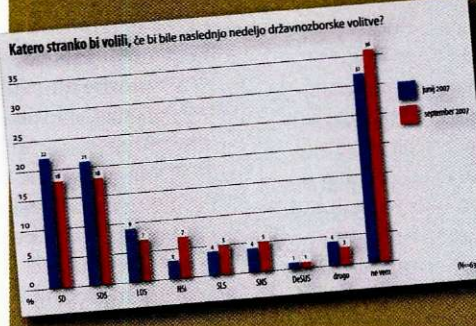
38 Intervju: dr. Peter Štumpf

Presenečen sem, da so nekateri mediji tako sovražno razpoloženi do Cerkev, kot da jih nekdo iz ozadja podpihuje k temu. Kot država se še iščemo. Cerkev se je edina uprla komunističnemu sistemu, preživela in si prizadeva za notranjo duhovno prenovu.

12 Eno govorijo, drugo delajo

Pahorjevi Socialni demokrati (SD) imajo v zadnjem času čedalje več težav z zunanjo podobo stranke, ki jo pestijo predvsem težave z verodostojnostjo. Poleg tega ima težave sam Pahor, ki ga stranka znova ne posluša.

16 SDS ujela SD

Po javnomnenjski raziskavi Politbarometer, ki jo je za mesec september opravil Center za raziskovanje javnega mnenja na FDV v Ljubljani, je SDS ujela SD na prvem mestu, predsedniški kandidat Lojze Peterle pa povečuje prednost pred tekmeci.

17 Dobrodošla prenova

V začetku avgusta so se začela obnovitvena dela vladne palače, ki naj bi zasijala v novem blesku še pred začetkom slovenskega predsedovanja EU prihodnje leto. Palača se ponaša z dolgo in častitljivo zgodovino.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
Petra Janša, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan,
Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust,
Mitja Volčansek

Kolumnisti: Esad Babič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos,
dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga,
Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova
banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih
člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: naro@demokracija.si; Naročniki prejmejo polno listino s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven, fotomontaža

Praznik mladosti v Stični

Vsako leto je tretja sobota v septembru – letos je bilo to v soboto, 15. septembra, zaznamovana s srečanjem mladih v Stični na Dolenjskem. Srečanje je bilo že šestindvajseto. Mašo je daroval škof Peter Štumpf.

Zgodovina srečanj mladih v Stični sega v leto 1981, ko je medškofijski odbor za mladino organiziral prvo srečanje mladih. Izbira kraja ni bila naključna, saj samostanski kompleks edine cistercijske opatije v naši državi omogoča prostor velikemu številu mladih, poleg tega gre za pomembno slovensko duhovno središče. Stična je nedaleč od geometričnega središča Slovenije pa tudi samo ime kaže na »stično točko« mladih. Vsakoletno srečanje sledi poletnim počitnicam, ki ponujajo veliko aktivnosti tudi na duhovnem področju, hkrati pa je srečanje v Stični nekakšen uvod v šolsko in akademsko leto. Še posebej po osamosvojitvi Slovenije se je prireditev mladih okrepila. Prihajali so različni gostje iz domovine in tujine, predstavljala so se gibanja in skupnosti, nastopali so različni

Animatorji in glasbeniki na odru v Stični

glasbeni gostje, oblikovala se je tudi animatorska skupina z imenom Hitri polži. Srečanje mladih je odpadlo samo enkrat, in sicer leta 1999 zaradi papeževega obiska v Mariboru, kjer je bila 19. septembra tistega leta razglasitev škofa Antona Martina Slomška za blaženega.

Geslo letošnjega srečanja v Stični je »Kakor sem vas jaz ljubil, tako se vi ljubite med seboj.« (Jn 13, 34), kar je tudi naslov letošnje poslanice papeža Benedikta XVI. ob svetovnem dnevu mladih. Srečanje se je najprej začelo z glasbeno in animacijsko dobrodošlico mladim, ki so jo poži-

vile skupine mladih z akcijo Podarimo objem. Sledila je maša, ki jo je daroval mariborski pomožni škof Peter Štumpf. Posebnost maše, na kateri je poleg pomožnega škofa somaševalo sedem škofov, apostolski nuncij msgr. Santos Abryl y Castello in okrog 150 duhovnikov, je bila, da so mašo skupaj s škofom Štumpфом oblikovali mladi že na pripravah na Stično. Letos so jo obogatili tudi s posebnimi glasbenimi vložki, skupaj s škofom pa so že na pripravah sestavili škofov nagovor.

Srečanje mladih se je nadaljevalo z delavnica-mi, ki jih je bilo letos okrog 30, in sicer koncert skupine Heart Band, Mladi za Kristusa, delavnica o samopodobi, ikone, krščanski film, duhovni poklici, portret in karikatura, življenje cistercijskih menihov, Sveto pismo, ustanavljanje župnijskih mladinskih centrov, splav in kontracepcija, prostovoljno delo, misijoni, poklicnost, skviti, glasbena delavnica, fotografiranje, delavnica za duhovnike itd. V času programa sta bili na voljo tudi adoracija na meditativnem vrtu in možnost za spoved. Srečanje se je končalo z rajanjem pod glavnim odrom. G. B.

Dobrodelni koncert

za nakup ultrazvočnega aparata za zgodnje odkrivanje srčno-žilnih bolezni

Naj zaigra
nam srce!

Janez Lotrič in Oto Pestner

Simfonični in revijski orkester **Academia Sancti Petri**, dirigent **Marko Hribnik**
Častni pokrovitelj koncerta: **Lojze Peterle**

Ljubljana, Križanke, 21. 9. ob 20.00

Organizator: društvo Claves musicae

Predprodaja vstopnic:

prodajna mesta Eventima, Kompasove poslovalnice, trgovine Big Bang, Petrolovi servisi, www.eventim.si,
www.vstopnice.com, www.potovanje.si in na telefonski številki 031 349 000 (ponedeljek-petek 8.00-17.00).

Naročnik oglasa: društvo Claves musicae, Nazorjeva 12, 4000 Kranj

Foto: Peter Uhan

Perjad

Aleksander Škorc

Brat se je znašel na zavodu. Že 25. junija se je menda zgodilo. Preprosto mu ni več zneslo. Vrnil je kure, prodal visoko tehnološke kokošnjake na Tajsko in odšel na zavod. Seveda je bil posledično pritisk na denarnico brata ministra neusmiljen in le-ta je izključno zaradi bratske ljubezni hitro popustil. Nemudoma se "ni strinjal", organiziral je celo nekaj aerobike na "Jorasovem bregu" in tako posredno pritisnil na predsednika vlade. "Pošteno delam za dva, in če ne dobim dvojne plače, bom zanetil vojno s Hrvati," je bilo prikrito sporočilo, ki ga je PM takoj razumel. Odstopil je nekaj ministrov in s tem bratu dal vedeti, da je tudi on pogrešljiv. Brat je sporočilo razumel in tako vojne še ne bo.

Plemenitaš se tudi ne strinja. Tudi on bi zanetil vojno s tatinskimi in lažnivimi Hrvati. Bajе zato, ker tatinskih lažnivcev že od nekdaj ne prenese. Čudno. Seveda bi se vojne tudi udeležil, a le če bi se bojevali za točilnim pulutom, in to v disciplini "na zdravje". No, v resnici je nekoliko drugače, saj plemenitaš svoje bitke zmore biti tudi sam s sabo. Se pa med hudimi boji tako premoči, da se mora nenehno od znotraj osuševati. To je doslej počel z dimom Castrovih cigar, a kaj ko se v gostilnah ne sme več kaditi. In tu je tudi resnični vzrok nestrinjanja. Če bo tobačni zakon umaknjen, vojne ne bo. Pa tudi sicer je ne bo, ker se plemenitašu ne ljubi. Bolj udobno se mu zdi kodakanje izza točilnega pulta.

Eldeesovci se tudi ne strinjajo. Najnovejša strankarska doktrina jim tega ne dovoli. Vojne pa ne bodo zanetili, ker jih zanima izključno boj za oblast. Zato so se odločili iti po poti uspešnih "združenolistnikov". Preimenovali se bodo. V igri je več imen, a kot kaže, ima največ možnosti "SOS" (Stranka oskubljenih Slovenije). Vsako namigovanje na kakršno koli povezavo videza članov stranke z nekdanjo perjadjo gospoda brata je, četudi resnično, izjemno zlonamerno.

Nekdanji PM in kmalu tudi nekdanji poslanec pa se strinja. Veseli se tožbe in kani dokazati resnico. To mu pa res ne bo težko. Govoril bo podobne neumnosti kot do sedaj ali pa bo preprosto tihi in resnica se bo še naprej kazala sama od sebe, da se bodo celo slepe in gluhe kure od smeha okoli metale.

P. S. Za pravkar predstavljeno poglobljeno politično analizo ne morem povsem jamčiti. Nekje sem namreč dobil sumljivo poceni kure, se najedel in sedaj se ne počutim najbolje. Pretesen stik s pokvarjenimi kokoškami pač zna močno škodovati.

H-umor

»Danilo, kje imaš roko??«

(Naključni obiskovalec se je zgrozil, ko je na ulici zagledal podobo predsedniškega kandidata Danila Türka v nekoliko kočljivem položaju.)

»Z Golobičem se posvetujeva in sva korektna.«

(Predsednik SD Borut Pahor zanika, da bi se zaradi volilne kampanje Danila Türka kaj sprl z društvom Zares, prizna pa, da obstajajo različni pogledi.)

»V njih se bo šolala izbrana populacija, ljudstvo pa bo svoje otroke pošiljalo v javne šole.«

(Poslanec in nekdanji šolski minister Slavko Gaber je prepričan, da bodo zasebne šole namenjene eliti. Očitno se tudi sam zavzema za to, sicer ne bi nasprotoval državnemu financiranju izvajanja programov v njih.)

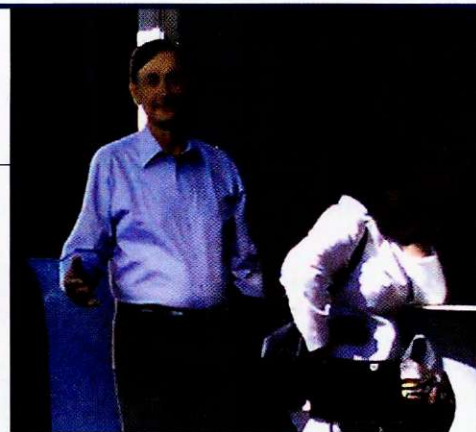
»Rezati bi se pustil le takemu, ki ima popolnoma natančno predstavo o tem, kaj mi manjka.«

(Raziskovalec zdravniških napak Jerome Groopman je zelo strog pri izbiri svojega kirurga.)

»Časi, ko bi mi lahko bili nosilci pobud in predlogov, kako urediti razmere na Balkanu, so bolj ali manj minili.«

(Nekdanji predsednik države Milan Kučan pogreša čase, ko so ga iz tujine kot dobrega poznavalca Balkana prosili za nasvete.)

»Včasih so se branili proti Turkom tako, da so delali obzidja, mi smo se zaparkirali s tovornjaki.«

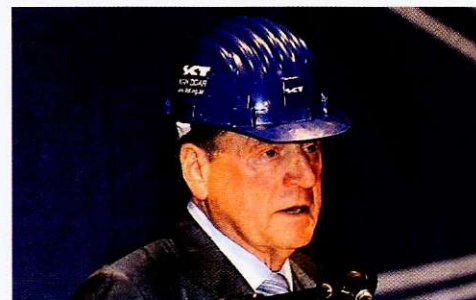
(Medvoški avtoprevoznik Matevž Proj se je dobro zavaroval pred vpadi tistih, ki naj bi rušili njegove poslovne prostore.)

»Lepo prosim, to je del propagande mednarodno vplivnih medijev, ki služijo ameriškim interesom.«

(Mladi kubanski komunist Juan Carlos Marsán Aguilera niti po naključju ne prizna, da kubanska oblast zapira ljudi iz političnih razlogov.)

»O Bog, saj ni res: šest škofij – šest pokrajin.«

(Ko je levičarska kolumnistka, ki se skriva pod psevdonimom Maja Vovk in je zaposlena kot državna uradnica, ki ima veliko časa, slišala predlog NSi, da bi imeli po zgledu cerkvene ureditve šest pokrajin, se je prijala za glavo.)

»Poznajo me po vsej nekdanji Jugoslaviji, v Bosni pa me imajo v res lepem spominu, ker sem bil predsednik Olimpije, ko smo od Sarajeva prejeli šest golov.«

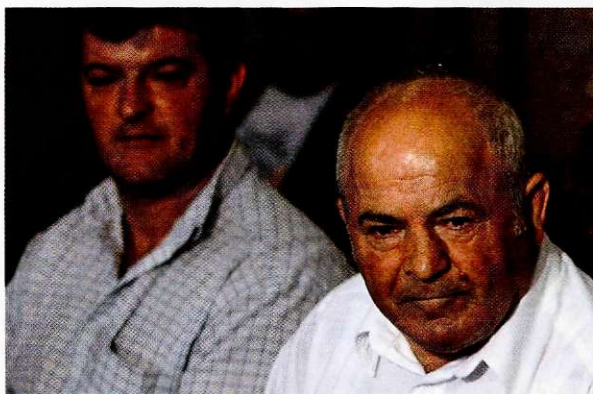
(Direktor SCT Ivan Zidar je v nekdanjih bratskih republikah priljubljen predvsem zaradi porazov svoje nekdanje nogometne ekipe.)

»Nadaljevanje zgodbe bo pa na LDS-POP TV... Scenarist bo Dušan Kumer, režiser bo Borut Pahor, glavno vlogo bo pa spet imel Anton R-OPica, ki bo za najslabšo vlogo dobil zlato malino ...«

(Sheriff Joe Arpaio na forumu RTVSLO.SI je po filmsko napovedal prihodnje dogajanje zaradi nepremišljene Ropove izjave o pogovorih med Janezom Janšo in Ivom Sanaderjem.)

Uhernikova kalvarija

Po krivem obtoženi in dokazano nedolžni Martin Uhernik še vedno čaka, da mu bo država izplačala odškodnino zaradi obtožbe po krivem, po kateri je moral v zaporu odsedeti dolgih osem let. Več kot 30 let se je nato s pomočjo otrok, predvsem sina Martina, nekdanjega sodnika mag. Janeza Kramariča in v zadnjih letih s pomočjo odvetnika Jožeta Hribernika trudil dokazati svojo nedolžnost. Ko mu je to uspelo, mu je država prek družbenega pravobranilstva ponudila izplačilo 38 milijonov tolarjev (slabih 160 tisoč evrov) odškodnine, s čimer pa se Uhernikovi niso strinjali, zato so prek odvetnika Hribernika vložili tožbo zoper državo. Primerno odškodnino za uničeno življenje pričakujeta tudi dva Uhernikova otroka, saj je bilo njuno življenje v teh desetletjih zelo zaznamovano. Zaradi vsega hudega jima je zbolela mati in umrla, sama se nista mogla šolati, skratka, bila sta zaznamovana, ker sta bila Uhernikova. Ker država v višjo odškodnino od ponujene ni privolila, je odvetnik Hribernik

Martin Uhernik (desno) čaka pravično odškodnino.

zdaj predlagal, naj sodišče izda delno sodbo in Martinu Uherniku izplača vsaj toliko denarja, kolikor mu ga priznava. Družbeno pravobranilstvo je v to privolilo, kar pomeni, naj bi Uhernik prihodnji mesec prejel nakazilo. Odvetnik Hribernik je svoj predlog utemeljil s tem, da bo sojenje v primeru vložene tožbe trajalo dlje časa, danes 70-letni Martin Uhernik pa živi zelo skromno z minimalno pokojnino, poleg tega mu nagaja tudi zdravje. Najbolj od vsega si zdaj želi miru in oddih v enem od slovenskih zdravilišč. Največja sodna zmeta v novejši slovenski sodni zgodovini pa očitno še nekaj let ne bo končana. Seveda se postavlja vprašanje, kdo sploh Uhernikovim lahko povrne za vse gorje. Milijon evrov, kot zahtevajo v tožbi, seveda ni nič v primerjavi s tem, kar je družina po krivem pretrpela. Zdaj naj bi dobili le desetino tega, za drugo pa bodo spet iskali pravico na sodišču. V. K.

Modrost tedna

»Biti levičar je danes lažje kot biti desničar, saj zahteva manj napora in je tudi bolj sprejemljivo. Nekoč je veljalo, da so neozaveščene množice tempirana bomba desničarstva. Danes so to levičarji.«

(Kolumnist Marko Crnkovič)

»Če nekdo reče, ne ustanavlja zasebnih šol, ker bodo boljše in bodo vsi hoteli tja, to pomeni, da tisti, ki to reče, zavestno ščiti domnevno slabo šolo. Imejmo slabe šole, samo da ne bodo zasebne – to bi bilo čudno izhodišče že za 19. stoletje, kaj šele za danes.«

(Minister za šolstvo in šport Milan Zver)

Filmski sklad išče direktorja

Kot vse kaže, bo Filmski sklad Republike Slovenije po vseh zapletih v bližnji prihodnosti le dobil direktorja oziroma direktorico. Sklad je pretekli teden v Uradnem listu RS objavil javni razpis, v katerem išče novega direktorja oziroma direktorico.

Slednje je lahko sklad storil potem, ko so po besedah zdajšnjega v. d. direktorja Igorja Prodnika in izjavi Kati Mininčič, odvetnice oktobra lani razrešene direktorice Irene Ostrouška, z razsodbo sodišča odpadle pravne ovire, ki so vse do zdaj onemogočale objavo razpisa. Kot je znano, je Irena Ostrouška kmalu po lanskem razrešitvi proti skladu vložila več tožb, na podlagi katerih je sodišče izdalo začasno odredbo, da sklad ne sme objaviti razpisa za novega direktorja, dokler postopek na sodišču ni končan. Pred nedavnim je sodišče odločilo, da je bil postopek

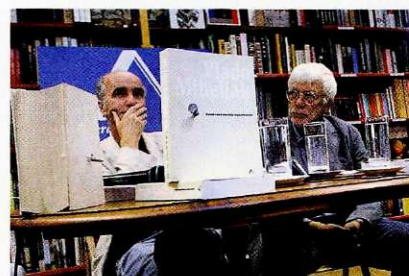

Igor Prodnik, začasni direktor

pek razrešitve Irene Ostrouška nezakonit in da je slednja znova direktorica. Sklad je nato znova sprožil postopek razrešitve in jo še enkrat – tokrat menda pravilno – razrešil, s tem pa je nehala veljati tudi odločba o prepovedi objave javnega razpisa. A. K.

Skupek propagande

Profesor na FDV in dolgoletni kolumnist Vlado Miheljak je v sredo, 12. septembra, predstavil svojo novo knjigo z naslovom Politika med amnezijo in paramnezijo. Kljub zvenečemu akademskemu naslovu pa ne gre za znanstveno monografijo, pač pa za zbirko kolumn, ki jih je med letoma 2001 in 2004 objavljaval v Sobotni prilogi Dela, ki jo je tedaj urejal Janko Lorenci. Slednji je napisal uvodnik v knjigo, izdala pa jo je Liberalna akademija. Knjiga se ne razlikuje dosti od Miheljakovih prejšnjih knjig (Pogled skozi ključavnico, Kako deluje kurja farma, Slovenci letijo v nebo) – v svojih kolumnah Miheljak namreč ves čas izkazuje svojo bolešno obsedenost z Janezom Janšo in s Katoliško cerkvijo. Po prepričanju avtorja uvodnika Janka Lorencija je »neodvisna misleča inteligenca ustrahovana«, zato Miheljakova zbirka zbujala »nostalgijo po nekdanji medijski svobodi«. Bržkone ima v mislih prav obdobje, ko je Miheljak pisal kolumne za Sobotno prilogo, ki jo je Lorenci urejal v času vladanja LDS. Očitno je bil za oba to čas medijske svobode. Če vemo, kaj se je tedaj dogajalo v medijih, lahko takšne ocene mirno označimo za sprenevedanje. G. B.

Vlado Miheljak in Janko Lorenci

Praznik prizadevnosti in združevanja

Na Tatrah v Brkinih je bila minulo soboto osrednja slovesnost ob vrnitvi Primorske matični domovini. Kot nacionalni praznik je Slovenija spomin na 15. septembra 1947 sklenjeno mirovno pogodbo praznovala prvič v svoji zgodovini.

»Vrnitev Primorcev in njihova vključitev v Slovenijo je bila prava rešitev, tako kot je bila prava rešitev vrnitev Slovencev v Evropo,« je ob tej priložnosti dejal slavnostni govornik, zunanji minister Dimitrij Rupel. Poudaril je, da Primorska daje Sloveniji sredozemski značaj in tudi veljavo sredozemske države. Poleg tega je Slovenija pomorska država s pristaniščem. »Danes sta vlogo Trsta prevzela slovenska obala in koprsko pristanišče. Ko Slovenija vztraja pri upravičenem teritorialnem dostopu do mednarodnih voda, ravna v skladu s svojimi strateškimi interesi,« je dodal zunanji minister. Kot je dejal, je prav ta proslava namenjena začetku srečnejše zgodovine Primorske, ko je bila pred 60 leti uradno

Državna slovesnost na Tatrah je navdušila obiskovalce.

priznana kot del slovenske zemlje. Vendar pa so bili za osvoboditev Primorske kot kasneje za osamosvojitve celotne države po njegovih besedah potrebni prepričanost, premišljenost in pogum. »Toda danes ne slavimo le prizadevnosti, junaštva in zmage, ampak tudi in predvsem slovensko vključevanje in združevanje,« je dejal Rupel, ki je prepričan, da je takšna enotnost še posebej zaželena in koristna v politiki do sosednjih držav.

Slovesnosti sta se poleg številnih predstavnikov političnega in družbenega življenja udeležila tudi premier Janez Janša in predsednik državnega zbora France Cukjati, ki je tedanja prizadevanja Primorcev označil za izredno velika in nepozabna. Ob prazniku vrnitve Primorske matični domovini je bilo na Primorskem še več proslav. V Portorožu je bil tako slavnostni govornik premier Janša, ki je izpostavil, da vrnitev te pokrajine ne povezuje le Primork in Primorcev, pač pa ves slovenski narod.

Petnajstega septembra 1947 je začela veljati mirovna pogodba, ki so jo zavezniške sile med drugo svetovno vojno, med njimi Jugoslavija, podpisale z Italijo. Mednarodni zavezniški so Jugoslaviji kot državi, ki jo je napadla Italija, za njen prispevek v boju proti fašizmu in nacizmu priznali pravico, da si priključi ozemlja, ki jih je izgubila z Rapalsko pogodbo iz leta 1920. Praznik dneva priključitve Primorske matični domovini so poslanci državnega zbora izglasovali z novelo zakona o praznikih in dela prostih dnevih pred dvema letoma. P. A.

DeSUS izsiljuje

Po prevzemu poslov ministrice za zdravje je Zofija Mazej Kukovič prevetrila tudi svoj kabinet. Tako se je – nepričakovano, a legitimno, če naj bi ministrica odgovarjala za del svojega resorja – odpovedala dosedanjemu državnemu sekretarju Dorijanu Marušiču, članu DeSUS. To je povzročilo razburjenje v Marušičevi dosednji stranki in njeno vodstvo je zagrozilo z izstopom iz koalicije. Zdaj že nekdanji državni sekretar je ob prenehanju funkcije izstopil iz DeSUS, tako kot je vanjo vstopil na začetku mandata samo zato, da izpolni strankino »normo« v številu vodstvenih funkcij.

DeSUS vse od začetka mandata velja za najšibkejši člen koalicije, njegova poslanska skupina pod vodstvom Franca Žnidaršiča pa je marsikdaj glasovala drugače od drugih koalicijskih partnerjev. Trenja so se pojavila predvsem pri obravnavi svežnja t. i. vojnih zakonov.

Razburjenje ob zamenjavi Marušiča, ki je po Žnidaršičevih besedah »izbilo sodu dno«, splahni ob samorazkritju poskusa trgovanja vodje PS. Žnidaršič je v isti sapi namreč izrazil pričakovanje po nadomestilu izgubljene funkcije z visokim mestom v upravi kakšnega podjetja v večinski državni lasti.

Prejšnji minister za zdravje Andrej Bručan se je medtem vrnil v poslanske klopi, kjer mu je sedež v vrstah SDS odstopila njegova dosedanja »zamenjava« Polonca Dobrajc. M. V.

Franco Žnidaršič poskusil trgovati z vlado.

Za večjezičnost

Kot kaže, naj bi po zamisli ministra za šolstvo in šport Milana Zvera že v prvi triadi osnovne šole kmalu uvedli drugi tuj jezik. Omenjeni predlog je pozdravil tudi evropski komisar za večjezičnost Leonard Orban, ki se je v začetku tega tedna srečal z ministrom Zverom. Uvedba drugega tujega jezika naj bi bila po Orbanovih besedah v skladu s cilji evropske komisije za spodbujanje jezikovne raznolikosti v Evropski uniji. Ob tem je Orban dejal, da ne smemo dovoliti, da bi bila Evropa »talilni lonec« za jezike in kulture. V Evropski uniji je ta čas 23 uradnih jezikov, ki so enakopravni med seboj, vsak državljan Evropske unije pa ima pravico, da ga razumejo in da tudi sam razume druge. Prav zato je učenje dveh tujih jezikov že v osnovni šoli priložnost za spodbujanje večjezičnosti v Evropi. S tem bi osnovno šolstvo na-

predovalo od osamosvojitve, ko je bil v tedanji osemletni osnovni šoli predviden en tuj jezik za drugo polovico šolanja (od petega do osmega razreda). Kako se bo na to novost odzvala javnost (še zlasti opozicija), še ni znano. G. B.

Leonard Orban, Milan Zver in Ojsten Djupedal

Po pomoč k stroki

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven

Vnovičen sestanek Minuli ponedeljek je predsednik vlade in največje koalicijske stranke SDS Janez Janša znova gostil predsednike parlamentarnih strank, da bi se pogovorili o nadaljnjih korakih pri reševanju odprtih vprašanj s Hrvaško. Prvemu tovrstnem sestanku, na katerem je bil z izjemo LDS ter tradicionalno »domoljubnih« SLS in SNS dosežen okvirni konsenz o nadaljnjem ravnanju, je sledilo neformalno srečanje Janše in Sanaderja na Bledu. Možnost arbitraže pred haaškim meddržavnim sodiščem, ki je prišla tedaj na površje, so nekateri takoj hiteli označevati kot narodno izdajstvo in prekoračitev mandata, ki naj bi bil ga slovenski premier dobil za pogajanja. Zadnji sestanek dokazuje, da obtožbe niso držale, je pa tudi laikom postalo jasno, da sta se politika in diplomacija na obeh bregovih dokončno odpovedali dvostranskemu reševanju sporov, ki v prvi vrsti zadevajo kopensko in morsko mejo med državama.

V roke pravnikom Osrednja odločitev, ki jo je prinesel tokratni sestanek, je, da bo vlada pred nadaljnjimi koraki v zvezi z mejo (predvsem ali naj gre Slovenija iskat pravico v Haagu) počakala na strokovna mnenja. Le-ta bo pripravila v ta namen oblikovana koordinacijska skupina strokovnjakov mednarodnega prava pod vodstvom dr. Mihe Pogačnika.

Po Janševih besedah bo poleg komisije pravnih strokovnjakov vlada ustanovila še slovenski del mešane komisije za mejo, ki bo preveril sporne obmejne točke, in slovenski del komisije strokovnjakov, ki bo poskušal opredeliti pravni okvir sporazuma, ki bi ga v primeru odločitve za Haag utegnili predlagati Ljubljana. Od možnosti dogovora o pravnem okviru bo po Janševo odvisno, ali se bo postopek pred haaškim sodiščem sploh začel. Ob tem je premier dejal, da bo Slovenija vztrajala pri stališču, da v tem smislu »predstavi vse svoje argumente – mednarodnopravne, zgodovinske, geografske in druge«. Z drugimi besedami, Slovenija se bo zavzemala za obravnavo po načelu *ex aequo et bono*, po pravem načelu torej, ki bi bilo za nas nemara ugodnejše, a ga haaško sodišče do zdaj še ni uporabilo. Končna odločitev bo v rokah državnega zbora, so potrdili na sestanku, pred tem pa bodo strokovnjaki morali oceniti, ali obstaja možnost priti do sprejemljivih pravnih okvirov. Šele nato bo vnovični sestanek predsednikov strank, po morebitni potrditvi pa bodo stekli formalni postopki odločanja, je dodal Janša.

Tokrat so tudi odzivi predsednikov strank bolj umirjeni. Borut Pahor (SD) je potrdil dosedanje zunanjepolitično soglašanje z vlado in potrdil, da stranka »proces urejanja odnosov s Hrvaško še naprej podpira«, pozdravil pa je tudi sprejetje odločitve o iskanju posredovanja tretje strani, kar so sami poudarjali že lani.

Andrej Bajuk (NSi) je izrazil zadovoljstvo s pojasnili in optimizem glede možnosti rešitve odprtih vprašanj, Pavel Gantar (nepovezani poslanci) pa je prepričan, da je treba preučiti vse pravne možnosti glede posredovanja tretjega, saj Haag ni edina opcija. Predsedniki, ki so bili na prvem sestanku bolj kritični, so izrazili nekoliko več dvomov. Janez Podobnik (SLS) pravi, da je prezgodaj govoriti, »da gremo

Komisijo strokovnjakov mednarodnega prava bo vodil dr. Miha Pogačnik.

Slovenija bo vztrajala pri stališču, da »predstavi vse svoje argumente – mednarodnopravne, zgodovinske, geografske in druge«, pravi Janša.

po poti Haaga,« poleg tega bi po njegovo kazalo že sedaj v dialog vključiti državni zbor. Katarina Kresal (LDS) je zadovoljna, ker je vlada upoštevala njihovo mnenje in začela s pripravo pravnih podlag. Tudi ona je opozorila, da poleg Haaga obstajajo različni postopki arbitraže. Najzanimivejši je predlog Zmaga Jelinčiča (SNS) za sklic mednarodne mirovne konference o nekdanji Jugoslaviji.

Kakšna komisija? O sestavi komisije so bili tako Janša kot sogovorniki pred novinarji redkobesedni. Pogačnik, dolgoletni pravni svetovalec vlade, je bil med drugim državni sekretar na zunanjem ministrstvu, predvsem pa je odigral odločilno vlogo pri pripravi sporazuma Drnovšek–Račan leta 2001, ki ga sabor ni nikoli parafiral. O sestavi komisije lahko torej le ugibamo, verjetno pa v njej ne bodo manjkali strokovnjaki za pomorsko pravo, saj je pri vprašanju meje najbolj občutljiva usoda Piranskega zaliva in slovenskega izhoda na odprto morje. Tako utegneta komisijo sestavljati poslanec SD Marko Pavliha in Pahorjev svetovalec Patrick Vlačič, predstojnik katedre za pomorsko in prometno pravo na fakulteti za pomorstvo in promet ljubljanske univerze. ■

Zasebne šole

Gašper Blažič

Podpora vlade razvoju zasebnega šolstva v zadnjem času spet dviguje prah. Največji delež pri tem nosijo sindikati.

Kot je bilo mogoče razumeti glavnega tajnika Sindikata vzgoje in izobraževanja (SVIZ) Branimirja Štruklja, obstaja nevarnost, da bi se zasebne šole financirale na račun javnih. Po zamisli vlade naj bi se program vseh zasebnih šol v celoti financiral iz državnega proračuna, kar je za opozicijo in sindikate nesprejemljivo. Seveda pozabljajo, da gre le za financiranje javno priznanega (npr. gimnazijskega) programa, ne pa za financiranje v celoti. Ravno financiranje programa pomeni tudi odpravo šolnin, za kar si prizadevajo sindikati na deklarativni ravni. Da je zadeva še bolj zapletena, se je v gonjo proti zasebnim šolam vključila tudi Dijaška organizacija Slovenije, ki se prav tako upira spremembam na področju šolstva.

Da so strahovi pred zasebnim šolstvom ideološke narave, je nedavno dokazala poslanka SNS Barbara Žgajner Tavš, ki v ozadju vladne naklonjenosti zasebnemu šolstvu vidi lobi, imenovan RKC. Jasno je torej, v katerem grmu tiči zajec – nasprotniki zasebnega šolstva se bojijo, da bi podpora zasebnim šolam omogočila Cerkvi ustanavljanje novih šol. Očitno pa pozabljajo, da ima Slovenija zelo nizek odstotek zasebnih šol, tudi v primerjavi z drugimi nekdanjimi komunističnimi državami, ki so sedaj članice Evropske unije. In ne samo to – dijaki štirih katoliških gimnazij, kolikor jih je v Sloveniji, na maturi in tekmovanjih dosegajo vrhunske rezultate, zato ni nič čudnega, da svoje otroke na te šole vpisujejo tudi starši, ki niso katoličani. Razvoj zasebnega šolstva omogoča tudi izboljšanje kakovosti javnega šolstva, saj lahko le z zdravo konkurenco prebije pregovorno inercijo državnih ustanov. Zato ni nič nenavadnega, da je v državah Evropske unije zasebno šolstvo zelo dobro razvito, medtem ko bi nekateri dušebrižniki v Sloveniji najraje izbrisali še tisto peščico obstoječih zasebnih šol. Očitno pa je, da jih zasebne šole najverjetneje ne bi motile, če ne bi bile med njimi tudi cerkvene. Borci za javno šolstvo seveda tega ne bodo priznali, toda povsem jasno je, da niso prav iskreni v skrbi za javno šolstvo.

Nasprotovanje zasebnemu šolstvu pa je tudi posledica dejstva, da se je nasprotnikom vlade močno zmanjšal manevrski prostor, ko so odstopili trije ministri. Zato je po svoje razumljivo, da je bilo treba odpreti novo fronto, tokrat proti ministru za šolstvo in šport Milanu Zveru. Vprašanje pa je, koliko bodo s svojo konservativnostjo vplivali na javno mnenje.

0 verski svobodi

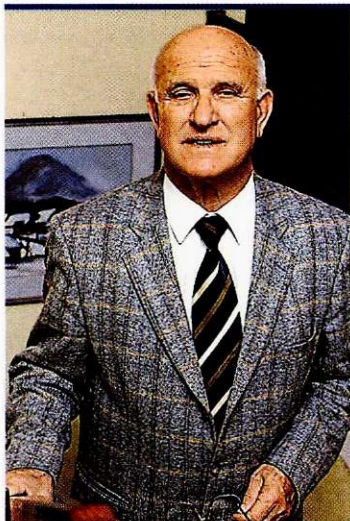
Peter Avsenik

Poročilo State Departmenta o stanju verske svobode v Sloveniji zavrača kritike nasprotnikov verskega zakona.

Poročilo že v prvem stavku in nato v besedilu še enkrat ugotavlja, da »ustava zagotavlja versko svobodo, vlada pa to pravico v splošnem upošteva tudi v praksi«. Poročilo navaja, da vlada ni povzročila sprememb v spoštovanju verske svobode oziroma da vladna politika še naprej podpira svobodno izražanje verskih prepričanj. V nadaljevanju med drugim navaja odstotkovno pripadnost verskim skupnostim v Sloveniji, pri čemer ugotavlja, da je katoličanov v Sloveniji 58 odstotkov, po 2 odstotka je muslimanov in pravoslavni, 1 odstotek pa je evangeličanov. Omenja in razmeroma natančno razlaga tudi marca letos sprejeti zakon o verski svobodi, vendar navaja samo dejstva v zvezi z njim in ga v nobenem oziru ne kritizira.

Zato splošna pozitivna ocena stanja verskih svoboščin v Sloveniji zavrača očitke nasprotnikov marca letos sprejetega zakona o verskih skupnostih oziroma dokazuje, da ta ne privilegira katere od verskih skupnosti. To je bil namreč najpogostejši očitek nasprotnikov zakona iz opozicijskih vrst in iz vrst državnega sveta. Zakon je sicer začel veljati marca letos, potem ko ga je potrdila minimalna večina v državnem zboru in velika večina 43 slovenskih verskih skupnosti, vendar je na predlog državnega sveta zdaj v presoji na Ustavnem sodišču RS. Pri razpravljanju o namembnosti državnega denarja sta državni svet in opozicija očitno pozabila na bistvo, ki ga je želel opredeliti zakon. Ta se namreč z izjemo določb, ki urejajo delno doplačilo prispevkov zavarovanca za socialno varnost uslužbencev verskih skupnosti, finančnega položaja verskih skupnosti sploh ne dotika. Na drugi strani pa je tudi jasno, da je za registracijo verske skupnosti treba določiti merila, sicer bi lahko svojo skupnost ustanovil vsak, ki bi mu to prišlo na misel. Pravzaprav se zdijo zdajšnja merila preveč ohlapna.

Mnenje o družbeni koristnosti duhovnikov in drugih verskih delavcev ter njihovi upravičenosti do državne pomoči naj si ustvarijo bralci sami. State Departmentu se takšna ureditev očitno ne zdi sporna. Glede na dejstvo, da dve tretjini Slovencev pripadajo kateri od verskih skupnosti, pa sklepamo, da je tudi pri nas večinski vtis o koristnosti verskih delavcev pozitiven. Ali bodo nasprotniki zakona s svojim tarnanjem kaj dosegli, bo pokazal čas. Očitno je, da jim gre močno v nos, da je Katoliška cerkev kljub njihovim dolgoletnim prizadevanjem za krnitev njenega pomena in delovanja še vedno največja verska skupnost pri nas.

0 javnosti dogodka

Dr. Janez Jerovšek

V dnevnih medijih se novinarji pri obravnavi določenih tem sklicujejo na javnost. Javno relevantno je zanje to, o čemer pišejo. Vendar to, o čemer pišejo, še ni nujno javno, še manj pa javno pomembno, posebno dokler dogodek ni v zavesti širše javnosti. Če je novinar ali opozicijski poslanec kritiziral ministra Bručana, to še ni javnost, še manj pa javno mnenje.

Lahko rečemo, da mnenje mnenjskega voditelja ali vplivnega politika še ni javno mnenje, dokler to ni empirično izmerjeno. Po drugi strani pa so mediji zelo malo ali nič pisali o odkritju pobojev na Teznem. Ker o tem dnevni mediji niso poročali in pisali ali zelo skromno in zadržano – razen RTV Slovenija – tematika ni dosegla obsega javnosti ali relevantne javnosti. Znano je, da to, česar ni medijih, ne obstaja. A vendar je pobjo več tisoč žrtev na Teznem dogodek, ki je na ravni Katyna, ko so Sovjeti skrivnostno pobili 13.000 poljskih oficirjev. Ta dogodek je prišel v evropsko javnost in je danes v knjigah in učbenikih. Zakaj poboji in odkritje grobov pri nas, kot je primer na Teznem, niso za dnevne medije relevanten dogodek za javnost? Dnevni mediji tem zverinskim dogodkom posvečajo manjšo javno pozornost kot prometni nesreči, kot smo opazili pri Dnevniku. Takšna je njihova uredniška politika. Uredniki so bili in so imenovani s strani političnih in drugih elit in nikoli niso bili povsem avtonomni v določanju javnih tem, pa če se še tako sklicujejo na svojo avtonomijo.

Globlji razlog, da tematika pobojev ni pomembna za javnost oziroma za dnevne medije, je, da je zgodovina instrumentalna veda, ki političnim sistemom in tudi vladam rabi za njihovo legitimiranje. Novejšo zgodovino so napisali zmagovalci glede na to, kako so se v tej zgodovini in sodobnosti videli in kakšne oblastne interese so zasledovali. Če hočejo biti stalno na oblasti, kar je značilnost enopartijskih sistemov, morajo tudi zgodovino podrediti temu cilju. Ker pa so zmage in zmagovalci v zgodovini relativne zadeve, je tudi zgodovina, ki je nastala v času socializma, nekoliko obledela in je v zadnjih dobrih desetih letih dopolnjena z dogodki, ki v prejšnji vladajoči zgodovini niso bili znani ali so bili zamolčani. Ker pa kljub tem dogodkom in novim interpretacijam še vedno prevladuje zgodovina, kot so jo napisali zmagovalci v času socializma, si kontinuiteta prizadeva, da se zgodovina ne bi spremenila. Zato so poboji in odkritja množičnih grobišč obravnavani kot sistemski tujek, ki se utemeljuje s tem, da so bile to napake, ki se obžalujejo, toda zgodovina kot takšna s partizanščino vred je čista. Zato so tudi pojmi, kot sta izdajalci in kolaboracija, predstavnikom kontinuitete za kontrolo v času socializma napisane zgodovine tako potrebni, kot je bil pojem

razrednega sovražnika potreben partiji v času njene absolutne oblasti. Dogodki in interpretacije, ki so jih dali Aleksander Bajt, France Bučar, zgodovinarji Tamara Griesser Pečar, Boris Mlakar ali celo Spomenka Hribar in drugi, ter problematizacija pojmov izdaja in kolaboracija se zanemarjajo ali se o njih molči. Ker je zgodovina v funkciji vrednot, te pa se z menjanjem političnega sistema spreminjajo, se spreminjata tudi zgodovina in njena interpretacija. V dnevnih medijih pa smo še vedno priče političnim prizadevanjem, da se zgodovina ne bi spremenila, predvsem pa ne njena interpretacija. Ker večina dnevnih medijev razen televizije zagovarja zgodovino, kakršno so napisali v času socializma, z majhnim retuširanjem, se tudi tako pomembnim dogodkom, kot je odkritje množičnih grobišč, ne posveča posebna pozornost.

Mediji to svojo uredniško politiko opravičujejo s tem, da je zadeva, kot pravijo, politično postana, zmeraj znova pogreta, da je preveč oddaljena, da mlajših generacij to ne zanima in podobno. Vse to je neresnično in za lase privlečeno.

Če je ta stvar preveč oddaljena in in za mlade generacije nezanimiva, potem tudi splošna zgodovina zanje ne more biti zanimiva in je tudi za večino prebivalstva preveč oddaljena. Čemu se učiti o grški zgodovini in neki Antigoni, ki je zahtevala enako dostojen pogreb za zmagovalce kot poražence? Seveda, če gremo v tej smeri dalje, lahko odpravimo zgodovino, in to tudi v šolah.

Tematika je javno relevantna takrat, ko ima večjo časovno razsežnost. Poboji in odkrivanje skrivnih grobišč pa so gotovo tematika, ki bo zgodovinsko relevantna ne samo čez nekaj let, temveč čez nekaj desetletij ali stoletij. Seveda bo to odvisno tudi od premikov v naših množičnih medijih, ki problematiki pobojev niso naklonjeni. Njihovo uredniško politiko na tej ravni določa miselnost, ki ne hodi vstric s strukturnimi spremembami po padcu socializma. Nekaj premikov pa je vidnih. Tako je televizija o odkritih grobiščih na Teznem zelo korektno in obsežno poročala, časnik Dnevnik z izrazito levo usmerjenostjo je dogodek namerno zamolčal. Delo je o tem poročalo z veliko zadržanostjo, zelo skromno in na nevidnem mestu. Pač pa je kasneje objavilo pomemben komentar – škoda da le v kulturni rubriki –, s čimer je dogodek dvignilo na raven javne zavesti. ■

Eno govorijo, drugo delajo

Aleš Kocjan, Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Pahorjevi Socialni demokrati (SD) imajo v zadnjem času čedalje več težav z zunanjo podobo stranke, ki jo pestijo predvsem težave z verodostojnostjo. Poleg tega ima težave sam Pahor, ki ga, kot kaže, stranka znova ne posluša.

Glavni razlog za padanje kredibilnosti SD je seveda v izjavah njenega poslanca Antona Ropa. Slednji je junija letos izjavil, da je bil leta 2004 obveščen, da sta se hrvaški premier Ivo Sanader in vodja slovenske opozicije Janez Janša dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu. Zgodba, ki svoj epilog dobiva v teh dneh, naj bi močno obremenila Janšo v vlogi zdajšnjega predsednika vlade, vendar se bo, kot kaže, na koncu obrnila prav proti Ropu in SD. Vpogled članov parlamentarne

komisije za nadzor nad varnostno-obveščevalnimi službami v dokumentacijo (tudi v posnetek 14-minutnega pogovora med Sanaderjem in Janšo) Sove je pokazal, da se Janša s Sanaderjem ni dogovarjal za incidente, ampak je, nasprotno, situacijo celo miril. Na takšne ugotovitve se je Rop po sili razmer odzval z namigi, da je Sova vladna služba in da je bila glavna dokumentacija zagotovo uničena, vendar se zdi, da mu nihče ne verjame. Kot je pred kratkim v eni izmed oddaj na nacionalni televiziji dejal član

parlamentarne komisije za nadzor nad varnostno-obveščevalnimi službami Jožef Jerovšek, je vsak dokument v Sovi navzkrižno zabeležen na vsaj petih mestih, kar pomeni, da bi njegovo izginotje zagotovo takoj opazili. To je pretekli teden na tiskovni konferenci potrdil tudi član omenjene komisije Miro Petek, ko je dejal, da v Sovi dokumentov ni mogoče uničiti brez sledi. Poleg tega naj bi bila Sova, kot je izjavil član komisije Rudolf Petan pretekli teden za našo revijo, že leta 2004 vse posnetke prislu-

hov med Sanaderjem in Janšo označila kot nepomembne za državno varnost in jih kot take pospravila v svoj arhiv, kar pomeni, da po njeni oceni na njih ni bilo nič takega, kar bi ogrožalo varnost države (dogovarjanje za incidente bi vsekakor jo).

SD molči Zaradi vseh teh dejstev, ki kažejo, da Rop junija ni govoril resnice, nekateri že nekaj čas upravičeno pričakujejo, da se bodo, seveda ob dejstvu, da od Ropa priznanja ali opravičila verjetno ni pričakovati, v SD

na Ropove navedbe ustrezno odzvali ali se od njih vsaj distancirali. A v stranki, v kateri, če sodimo po Pahorjevih dozdašnjih nastopih, veliko dajo na resnico, tega do zdaj niso storili. Edini znak obžalovanja je bila izjava njenega predsednika Boruta Pahorja, ki je že pred časom dejal, da Ropova poteza ni bila najbolj pametna. Pri tem se je zdelo, da njegova kritika bolj leti na to, da bi moral Rop kot nekdanji premier o takšnih podatkih, četudi bi jih res dobil, molčati, ne pa na dejstvo, da je Rop z izjavo očitno poskušal na umazan način obračunati s SDS in z njenim predsednikom Janezom Janšo. Zato seveda ne preseneča, da so se v SDS na molk odzvali dokaj ostro in svojo največjo tekmičo obtožili, da gre v tem primeru za sistemski napad SD na SDS. Kot je na tiskovni konferenci pretekli teden dejal vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko, ga vse skupaj spominja na organizirano zaroto s strani SD. Po Tankovem mnenju v tem primeru ne gre le za domnevni spodrslijaj, ki naj bi se s prehitro izrečeno izjavo zgodil Ropu, ampak gre po njegovem mnenju za širšo zgodbo. »V to zgodbo so vpleti nesprenetnega, arogantnega in tudi zelo nepredvidljivega Ropa, dolgoletnega tajnika SD Dušana Kumra in ambicioznega Pahorja. Vse trditve, ki jih je Rop izrekel, Kumer stalno ponavlja, Pahor pa se poskuša neuspešno umakniti iz zadeve, saj teh ravnanj ne zmore več prepričljivo utemeljevati in ga postaja strah razpleta dogodkov,« je dejal Tanko. Ob tem je spomnil na zaplet, do katerega je prišlo, ko so člani komisije za nadzor nad varnostno-obveščevalnimi službami pretekli teden znova obiskali Sovo, predsednik komisije Pavle Gantar pa naj bi bil k temu »pozabil« povabiti člana komisije Mira Petka. Kot je dejal Tanko, se poskuša s takšnim načinom uveljaviti zelo

selektiven pristop v parlamentarnem nadzoru. »Zaradi takšne samovolje lahko pride do različnih manipulacij. Te se sprožajo tako s strani Gantarja kot člana komisije Dušana Kumra,« je dejal Tanko.

Pozabili za dogovor Pahor se je na očitke o usklajenem nastopu njega in nekaterih njegovih poslancev v aferi Sova odzval precej užaljeno. Dejaj je, da je šel Tanko čez mejo in da zdaj pričakuje opravičilo. V SDS pa imajo nedvomno prav, ko pravijo, da SD v zadevi igra dvojno igro. Po eni strani njen predsednik v javnosti razlaga, da gre za stranko, ki jo zanimajo korektnost, poštenost in resnica, po drugi pa svojim članom oziroma poslancem dovoli, da z dokazanimi neresnicami blatijo svoje politične nasprotnike. Slišati je tudi, da bi se Pahor že zdavnaj umaknil iz zgodbe, če bi se le lahko oziroma če bi mu to dovolili nekateri poslanci. Tako naj bi nedavno Antona Ropa, Milana M. Cvikla in Dušana Kumra pozval, naj se umaknejo v ozadje in začnejo nastopati bolj preudarno, vendar ga slednji menda niso poslušali, zaradi česar naj bi bilo med Ropom in Cviklom že prišlo do nekaj kratkih stikov. Tako se potrjuje domneva, da je Pahor, s tem ko je v svojo poslansko skupino vzel prestopnike iz LDS, naredil veliko napako, saj bi se mu na koncu utegnulo celo zgoditi, da mu bodo ti, če na prihodnjih volitvah ne bo zmagal, prevzeli stranko.

Primer Pahorjevega dvoličnega ravnanja v aferi Sova pa sploh ni edini. Sprenevedajo se tudi pri predlogu resolucije o nacionalnem programu visokega šolstva, ki je bil v vladno obravnavo poslan po uskladitvi z vsemi visokošolskimi partnerji, prav tako pa tudi s SD. Ti so v javnosti sprva navajali, da resolucija z njimi

Anton Rop, poslanec SD

Jože Tanko, vodja PS SDS

Z A P I S

usklajevanja **Resolucije o nacionalnem programu visokega šolstva**, ki je bilo v okviru »Partnerstva za razvoj«, in je potekalo v prostorih SD Državnega zbora dne 15. 03. 2007 ob 10.30 uri in 29. 03. 2007 ob 9. uri.

PRISOTNI: državni sekretar dr. Dušan Lesjak, državni sekretar s sodelavcem, s strani SD pa dr. Igor Lukšič s sodelavko in dr. Vinko Gorenak, Kabinet predsednika vlade.

UGOTOVLJENO JE BILO NASLEDNJE:

Predstavniki ministrstva je obrazložil kronološki potek dosedanjih usklajevanj resolucije. Predstavniki SD pa je podal več načelnih pripomb. Dogovorjeno je bilo, da se oba predstavnika osebnostno sestanejo in skušata stališča in poglede zblížiti, nakar bi se še enkrat tudi uradno sestali in ocenili stopnjo usklajenosti dokumenta.

Predstavnika obeh strani sta zato usklajevanje nadaljevala dne 22. 03. 2007 in dne 29. 03. 2007.

SKLEP: Predlog besedila **Resolucije o nacionalnem programu visokega šolstva 2007-2010**, je v tej fazi usklajen.

ZA MVZT:
dr. Dušan Lesjak

ZA SD:
dr. Igor Lukšič

Faksimile zapisa s podpisoma Lukšiča in Lesjaka

ni usklajena, kasneje pa priznali, da je sicer bila usklajena, vendar zaradi priprave osnutka predloga zakona o visokem šolstvu in raziskovalni dejavnosti odstopajo od dane obljube.

Sporazum o usklajenosti sta spomlad letos podpisala državni sekretar na ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Dušan Lesjak in podpredsednik Socialnih de-

mokratov Igor Lukšič (fotokopijo podpisanega sporazuma objavljamo v našem tedniku). Ob tem se postavlja vprašanje o verodostojnosti ravnanja vodstva SD in Igorja Lukšiča, ki danes zatrjuje drugače. Sedmega septembra je Lukšič na posebni tiskovni konferenci dejal: »V začetku tega leta se ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT) s partnerji ni ▶

Resolucija je bila usklajena

Iz kronologije nastanka in usklajevanja resolucije, ki je zaradi njene dolžine ne moremo objaviti, z lahkoto razberemo, da so trditve tistih, ki danes pravijo, da besedilo resolucije ni bilo usklajeno, neresnične.

Pahor ima s prestopniki iz LDS več težav, kot je pripravljen priznati.

► uskladilo glede resolucije.« Dejal je, da MVZT s predstavniki študentov popolnega soglasja nikoli ni doseglo, ampak so želeli, da pride do soglasja z univerzami. »Do tega je prišlo tako, da so najbolj sporne zadeve iz

resolucije umaknili,« s čimer je resolucija postala sprejemljiv predlog za nadaljnji postopek. V SD naj bi po besedah Lukšiča, ki v javnosti velja za Pahorjevo desno roko, pozneje ugotovili, da je bilo soglasje pogojno, saj naj

Dr. Matej Makarovič

bi se bili vsi vezni člani strinjali s tem, da gre resolucija naprej in da se čim prej začne poglobljena razprava o novem visokošolskem zakonu. Na podlagi tega naj bi bili v resolucijo privolili vsi partnerji in tudi SD v okvi-

ru Partnerstva za razvoj. To pa ne drži. Vsebina predloga resolucije se ni spremenila od dne, ko sta sporazum o usklajenosti podpisala Lesjak in Igor Lukšič. Objavljamo tudi potek priprave Resolucije o nacionalnem programu visokega šolstva 2007–2010 (RNPVS) in usklajevanja, sodbo o sprenevanju SD, Pahorja, Lukšiča in drugih pa si lahko ustvari vsak sam.

Upadanje podpore Čeprav poskuša Pahor v zadnjem času narediti vse, da bi njegova stranka po volitvah prihodnje leto prevzela oblast (v ta namen je celo spremenil ime stranke, zdaj pa po receptu SDS z zadnjih volitev že nekaj časa napoveduje alternativni program, a ga javnost še ni videla), se zdi, da bi se mu lahko neodločnost oziroma dvoličnost na koncu maščevala. Tako je po zadnjih

Spet ustavljajo desnico

Prejšnji četrtek je Liberalna akademija (LA) predstavila svoj »poziv k oblikovanju politične alternative«. Apel, ki sta ga predstavila prvi mož akademije dr. Darko Štrajn in nekdanji minister za zdravje dr. Dušan Keber, je sicer namenjen prvenstveno političnim strankam, h kritični drži do sedanje oblasti pa poziva tudi civilno družbo. S pozivom želijo anticipirati dejavnosti v letu pred državnoborskimi volitvami, ki utegne biti »kritično za slovensko demokracijo«. Naslovniki poziva so, kot rečeno, predvsem SD, LDS in stranka, ki se bo oblikovala iz združenja Zares. Po Kebrovem mnenju jih namreč kljub razlikam navzven vežejo zelo podobni programi. Štrajn sicer vidi možnost vključitve DeSUS in SLS, za katero upa, da bo nadaljevala pozitivne notranje procese. Ker je poziv namenjen tudi vsem drugim strankam »z jasnimi demokratičnim profilom«, si lahko predstavljamo, kaj si v LA mislijo o preostalih vladnih strankah. Štrajnov osebno stališče je, da je NSi »živi fosil«, saj izkazuje miselnost predvojne Vseslovenske ljudske stranke, za Janševo SDS pa trdi, da je njen predsednik že dokazal naklonjenost totalitarnim vzorcem.

Osrednja ost kritik akademije je namenjena kadrovskim menjavam, ki jih je zmagovita koalicija po volitvah leta 2004 vpeljala v vse družbene sfere, marsikje s trajnimi in pogubnimi posledicami. Nova oblast je po njihovo »v državni upravi in v javnih ustanovah ustvarila 'elito' servilnosti, nesposobnosti, ustrahovanja, nepotizma in klientelizma«. Ekscesi, ki so se sicer pojavljali pri vsaki vladi, so v tem mandatu postali del sistema, ki »zlorabe tako rekoč zakonja«.

Štrajn in Keber sta se pričakovano dotaknila tudi domnevne nesvobode v medijih, visoke inflacije (ta je po Štrajnovi pogost pojav v državah z avtoritarnimi režimi) in domnevne klerikalizacije družbe z močnim predznakom RKC ob hkratnem zapostavljanju preostalih verskih skupnosti. Po infiltraciji klerikalizma v vse pore družbenega življenja se menda lahko primerjamo le še s Poljsko, je pojasnil Štrajn, ki prav tako opazuje, da so diplomantom teološke fakultete odprta vsa vrata v državne službe, tudi tedaj, ko je njihova strokovna podkovanost (npr. pri socialnem skrbstvu) vprašljiva. Na naše vprašanje, ali ima za trditev o favo-

Dr. Darko Štrajn, Liberalna akademija

riziranju teologov v primerjavi z diplomanti FDV dokazuje, pa je Štrajn odgovoril, da gre za zdaj le za njegova opažanja, saj raziskav o tem ni bilo in jih po njegovo pod sedanjostjo vlado tudi ne bo.

Zanimiva je tudi napoved Liberalne akademije, da bo v kratkem pripravila okroglo mizo s tremi predsedniškimi kandidati. To bodo dr. Danilo Türk, Mitja Gaspari in Elena Pečarič. Iz izbora so črtali »zmernega populista« Lojzeta Peterleta. Poziv Liberalne akademije resnici na ljubo razen pavšalnih ocen dela sedanje vlade ne ponuja resnih scenarijev za strnitev vrst v levem političnem bloku. Po drugi strani pa je videti, da omenjeni apel slej ko prej predstavlja uvod v predvolilne jeremijade o katastrofalnem stanju demokracije in politične kulture ter nujnosti ustavitve domala fašistoidne slovenske desnice. Pri tem gre večinoma za že večkrat videno in slišano predvolilno govorico enih in istih akterjev. M.V.

javnomnenjskih raziskavah začela priljubljenost SD precej upadati. Po javnomnenjski raziskavi Politbarometer je imela še junija (tik preden je Anton Rop v javnost poslal izjavo, naj bi se bila Sanader in Janša dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu) 22 odstotkov podpore in je bila tako najmočnejša stranka v državi, po zadnji raziskavi pa je njena priljubljenost padla za kar 4 odstotke, stranka pa si mora prvo mesto po novem deliti s SDS. Nad takšnim padcem podpore Pahor nikakor ne more biti navdušen in bo moral hitro ukrepati, če ne želi, da upadanje postane trend, vprašanje pa je, v kolikšni meri mu to lahko uspe. Poznavalci namreč pravijo, da njegova morebitna zmaga na parlamentarnih volitvah še zdaleč ni tako samoumevna, kot mislijo nekateri. V stranki že nekaj časa obljublajo, da bodo pripravili vladni alternativni program, vendar tega javnost še ni videla. Prav tako se zdi, da ima stranka precejšnje težave s kadrom, saj razen nekaterih prestopnikov iz LDS (ki za zdaj rušijo podobo o zmerni sredinski stranki) in dveh ali treh »starih« poslancev stranka skoraj nima prepoznavnih obrazov, ki bi nastopali v javnosti.

Nekateri politični analitiki opozarjajo tudi na to, da je do volitev vendarle še daleč in da se lahko zgodi še marsikaj. Na slednje je že pred časom v Delu opozoril sociolog dr. Matej Makarovič, ko je zapisal: »Takšne napovedi (da bo SD na naslednjih volitvah prevzela oblast, op. A. K.) sicer niso nerealne, vendar je skoraj leto in pol pred volitvami vsaka napoved končnega razmerja sil po volitvah na ravni čiste špekulacije ... Glede na to se prepričanost o napovedi zamenjave oblasti, pa čeprav toliko vnaprej, zdi vsaj nekoliko nenavadna in kar presenetljivo je, kako hitro se širi med mnenjskimi voditelji, drugimi pomembnimi družbenimi akterji in seveda v medijih, tudi tistih, ki sicer veljajo za med seboj izrazito različne ...« Pri tem je Makarovič opozoril, da četudi SD na volitvah zmaga, še ni rečeno, da bo Pahor za-

Ali Borut Pahor še obvladuje svojo stranko?

res mandatar, saj po njegovem mnenju nikjer ni rečeno, da bo Pahorju stranka v primeru zmage sploh pustila zasesti premierski stolček. »Navsezadnje se zdi, da ima več nasprotnikov

v lastnih vrstah kakor v sedanjih vladnih koalicijah, in zakaj bi mu ti nasprotniki sploh nujno dopustili zasesti premiersko mesto, ko bi bile volitve zanje enkrat dobljene?« se je vprašal Maka-

rovič. Hkrati je opozoril na Pahorjeve dvomljive premierske sposobnosti. »Tu ne moremo mimo dejstva, da ni Pahor, čeprav je bila njegova stranka v več vladnih koalicijah, nikdar sedel v nobeni vladi, temveč se je temu zavestno odrekel. Si ga predstavljate pri odločitvi za nujno, a nepopularno reformo? Celó Janša, ki po nekaterih stereotipih velja za odločnega, je imel doslej večkrat precejšnje težave, kadar je zadel ob premočan lobi, ki zna mobilizirati zadosten del javnosti. Kako bi bilo torej videti 'nadaljevanje nujnih razvojnih reform'? Pahor je bil odličen (zelo verjetno doslej najboljši) predsednik državnega zbora, vendar so nujne premierske kompetence od tega bistveno drugačne in tudi dolgo odločanje glede predsedniške kandidature zbuja vtis, da se Pahor tega problema zaveda in ga vsaj nekoliko skrbi,« je še zapisal Makarovič.

Kakor koli, Pahorjev morebitni skok na oblast ne bo tako lahek, kot se zdi in kot že leto in pol pred volitvami napovedujejo nekateri, saj imata tako sam kot njegova stranka vrsto težav. Ta čas je ena bolj kritičnih verdostojnost. Pahor bo vsekakor moral ukrepati, če noče, da bo prepozno. Iz kepe lahko kaj hitro nastane plaz. ■

Ravnanje SD verjetno politično motivirano

Kakšno je vaše stališče do ravnanja SD glede na to, da je Resolucijo o nacionalnem programu visokega šolstva s strani SD podpisal Igor Lukšič?

Na MVZT smo že večkrat poudarili, da je resolucija usklajena z vsemi visokošolskimi partnerji. To je dejstvo, ki mu le-ti težko oporekajo, saj to dokazujejo zapisniki. Tudi dr. Igor Lukšič ne more reči, da ni podpisal zapisnika, saj je iz njega jasno razvidno, da je bila resolucija usklajena s Partnerstvom za razvoj. Ravnanje SD je verjetno politično motivirano in ne odraža dejanskega stanja. Lahko povem, da smo imeli z dr. Igorjem Lukšičem in Bredo Pečan, ki je poslanka SD, na treh sestankih zelo plodne in konstruktivne razprave v zvezi z usklajevanjem te resolucije.

Dušan Lesjak, državni sekretar na MVZT

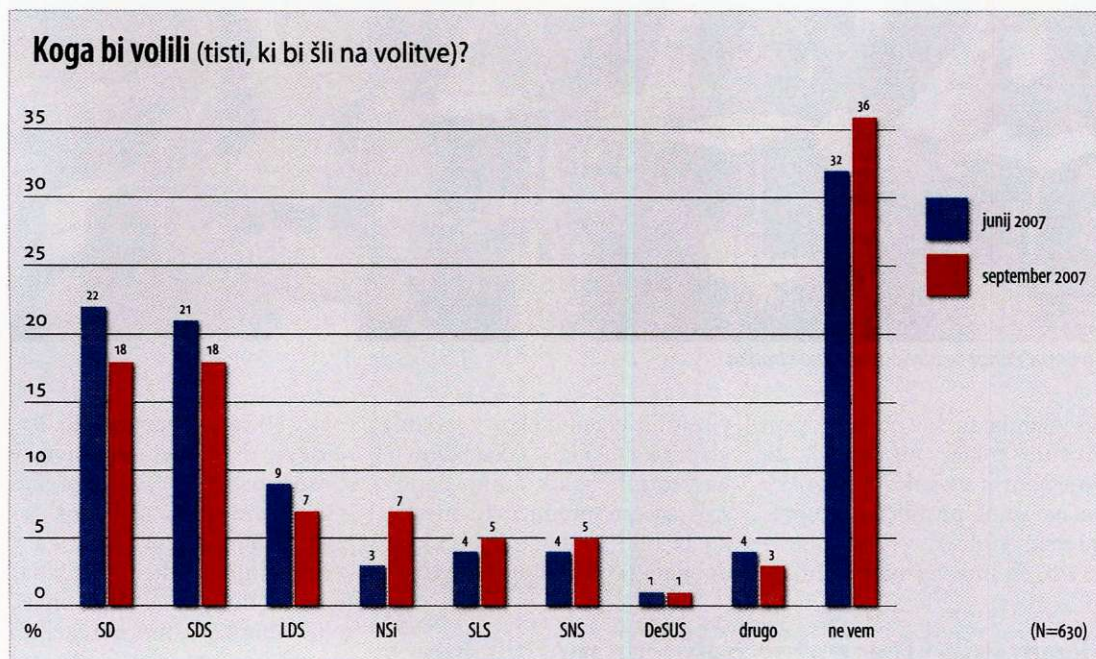
Kako ocenjujete zdajšnje ravnanje stranke glede resolucije?

Dejstvo je, da je resolucija sprejel matični odbor državnega zbora. Poudariti je treba, da so poslanci v matičnem odboru sprejeli 60 amandmajev na resolucijo, od tega je bilo 50 opozicijskih. V razpravo o resoluciji so se v matičnem odboru tvorno vključevali tudi poslanci SD. M. V.

Janševa SDS ujela SD

Aleš Kocjan

Po javnomnenjski raziskavi Politbarometer, ki jo je za september opravil Center za raziskovanje javnega mnenja na FDV v Ljubljani, je SDS ujela SD na prvem mestu, predsedniški kandidat Lojze Peterle pa povečuje prednost pred tekmeci.

Po izidih omenjene javnomnenjske raziskave bi, če bi bile volitve danes, SD volilo 18 odstotkov volivcev, ki bi odšli na volitve. Enak odstotek bi dobila njena glavna nasledovalka SDS. Na tretjem mestu bi bila LDS s sedmimi odstotki, enak odstotek bi dobila tudi NSi. Med preostalimi parlamentarnimi strankami bi po pet odstotkov dobili SLS in SNS, na zadnjem mestu pa bi bila z enim odstotkom prepričljivo stranka DeSUS. 36 odstotkov volivcev, ki bi odšli na volitve, še ne ve, koga bi volili. Primerjava z izidi junjskega Politbarometra, ko so na FDV opravili zadnjo javnomnenjsko raziskavo, kaže, da je v zadnjih teh mesecih najbolj napredovala NSi, saj je svoj izid izboljšala za kar 4 odstotke. Bolje sta se v primerjavi z junijem odrezali tudi SLS in SNS (vsaka je svoj izid izboljšala za en odstotek), slabše pa je šlo SD, SDS in LDS. SD je tako v primerjavi z junijem podpora padla za kar

4 odstotke, SDS za tri, LDS pa za dva. Stranka upokojencev je ostala na isti ravni kot junija.

Igralništvo in Hrvaška Glavni razlogi za takšne premike so seveda v aktualnem političnem dogajanju. Tako je NSi najverjetneje največ dodatnih točk prineslo njeno nasprotovanje širjenju igralništva na Goriškem

Za katerega kandidata boste najverjetneje glasovali na predsedniških volitvah (N=851)?

Lojze Peterle	32
Danilo Türk	15
Mitja Gaspari	13
Zmago Jelinčič	13
Elena Pečarič	1
Za nekoga drugega	1
Za nobenega	3
Ne bo šel na volitve	4
Ne vem	18

(v %)

in zahteva po zmanjšanju števila predvidenih pokrajin. S svojimi stališči do igralništva je stranka najverjetneje največ novih točk pridobila pri vernih volivcih, v zvezi s pokrajinami pa pri tistih, ki menijo, da bodo pokrajine prinesle le novo nepotrebno birokracijo. Podobna taktika nasprotovanja večinski vladni politiki je nekaj dodatnih točk prinesla tudi SLS (predvsem njena zahteva po sklicu izredne seje glede Hrvaške), medtem ko je SNS podporo najverjetneje najbolj povečal njen predsednik Zmago Jelinčič, ki je zaradi potegovanja za predsedniški stolček skupaj s stranko deležen večje pozornosti medijev.

Pri strankah, ki jim je podpora padla, lahko ugotovimo, da je SD očitno škodila afera, povezana z izjavo njenega poslanca Antona Ropa, da sta se Ivo Sanader in Janez Janša leta 2004 dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu. Večina dokazov namreč kaže, da dogovarjanj ni bilo, zaradi

česar so volivci očitno presodili, da Rop in SD, ki se od njegovih izjav še vedno ni distancirala, nista več najbolj vredna zaupanja. Nekaj podobnega se dogaja LDS, kjer predsednica Katarina Kresal sicer še nima težav s kredibilnostjo, očitno pa jih ima s karizmo, kar je precej podobno. Čedalje bolj se namreč kaže, da Kresalova ni oseba (kar so nekateri upali), ki bi ji uspelo tisto, kar je uspelo Janezu Drnovšku v začetku devetdesetih, ko je kot nov človek v stranki LDS za več let popeljal na oblast. No, nasprotno pa so lahko z izidom zadovoljni v SDS. Stranka je sicer izgubila nekaj priljubljenosti, vendar se je v razvrstitvi strank znova prebila nazaj na prvo mesto (skupaj s SD), kar je po nekaj mesecih zaostajanja za največjo tekmico lep uspeh.

Peterle prepričljivo Ankete so tudi vprašali, za katerega kandidata bodo glasovali na predsedniških volitvah. Največ, 32 odstotkov, bi jih glasovalo za Lojzeta Peterleta. Več kot pol manj, 15 odstotkov, bi jih svoj glas oddalo Danilu Türku, vsak po 13 odstotkov glasov pa bi prejel Mitja Gaspari in Zmago Jelinčič. Če bi se v drugi krog uvrstila Peterle in Türk, bi bil prepričljiv zmagovalec Peterle (zanj bi glasovalo 44 odstotkov volivcev, za Türka pa 34 odstotkov), enako pa velja tudi v primeru, če bi se v drugi krog namesto Türka uvrstil Gaspari. V tem primeru bi Peterle dobil 47 odstotkov, Gaspari pa le 34. Lojze Peterle torej v primerjavi z nekaterimi anketami, ki so še pred časom kazale manjšo razliko med njim in protikandidati, pred uradnim začetkom volilne kampanje povečuje svojo priljubljenost pred nasledovalci. **D**

Vladna palača naj bi v kratkem zasijala v novi luči.

Dobrodošla prenova

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

V začetku avgusta so se začela obnovitvena dela vladne palače. Palača, ki naj bi zasijala v novem blesku še pred začetkom slovenskega predsedovanja EU prihodnje leto se ponaša z dolgo in častitljivo zgodovino.

Vladna palača ima v resnici v svojem nedrju tako prostore predsednika republike (vhod z Erjavčeve) kot kabinet predsednika vlade (vhod z Gregorčičeve), največkratnejši pogled nanjo pa je s Prešernove ceste.

Generalni sekretariat vlade je junija sklenil, da prek javnega razpisa izbere izvajalca del za obnovo pročelja in oken. Vrednost obnovitvenih del je bila ocenjena na 400.000 evrov. Na javnem razpisu je bil julija izbran konzorcij podjetij Granit, d. d., in Map trade, d. o. o. Prejšnji mesec so se začela obnovitvena in restavratorska dela, končana pa naj bi bila v devetdesetih dneh. Prenova je bila pravzaprav nujno

potrebna, saj je bilo pročelje že močno načeto.

Dvojna prenova Prenove so se lotili tudi v uradu predsednika republike Janeza Drnovška. Treba je poudariti, da gre za prvo generalno prenovalo (poleg rednega vzdrževanja) stavbe v zadnjih nekaj desetletjih.

Obnovitvena dela predsednikovega urada zajemajo vhodno avlo in stopnišče, vzporedno s tem pa

potekajo tudi dela v poslovnih in kletnih prostorih. Za obnovo, ki bo predvidoma končana septembra, so iz urada predsednika republike namenili 300.000 evrov. Ker gre pri palači za spomenik kulturne dediščine, je vodenje obnove prevzel Zavod RS za varstvo kulturne dediščine oziroma njegov Restavratorski center, ki je v skladu z zakonom o varstvu kulturne dediščine pooblaščen za organiziranje in izvajanje re-

stavratorskih del. V restavratorskem centru so se lotili tudi vseh kamnitih površin, na katerih se je nabrala nesnaga ali so se pojavile manjše poškodbe, ter celotnega stavbnega pohištva, torej oken in vrat. Na novo bodo izdelali jednokana stekla, vse prostore pa bodo na koncu prebarvali. Vladna palača je bila vsekakor potrebna prenove, pohvalno pa je, da se je vlada tega lotila v času, ko tega od nje ni nihče zahteval. ►

Od 1993 je vladna palača kulturni spomenik, kar ni čudno spričo močnega vtisa, ki ga naredi na obiskovalca, bogatega okrasja in še bogatejše zgodovine.

Prenova je bila nujno potrebna.

► **Stoletna zgodovina** Od 1993 je vladna palača kulturni spomenik, kar spričo močnega vtisa, ki ga naredi na obiskovalca, svojega bogatega okrasja in še bogatejše zgodovine sploh ni čudno. Zamisel o graditvi stavbe kranjske deželne vlade je nastala v zadnjem desetletju 19. stoletja zaradi potrebe po združitvi uradov deželne vlade, do tedaj raztresenih po vsem mestu. Velikonočni potres leta 1895 je te postopke še pospešil. Načrtovanje gradnje so zaupali Emilu vitezu von

Josip vitez Pogačnik, predsednik prve slovenske vlade s sedežem v današnji vladni palači

Försterju in ta je še istega leta pripravil idejni osnutek.

Dunajčan Förster je izdelal načrte za več stavb v habsburški prestolnici, na dunajskem Grabnu in Franzovem ringu, za vrsto dunajskih bančnih poslopij in za

hotelska poslopja v najbolj oddaljenih delih cesarstva – od Bolzana in Merana (danes v Italiji) do Bukarešte. Najbolj se je Förster proslavil z gledališčem na dunajskem ringu, ki je sicer izginilo v požaru leta 1881. Leta 1895 je nastopil državno službo, v tem okviru pa je kot cesarsko-kraljevi ministrski svetnik pripravil načrte za palači deželnih vlad v Ljubljani in Trentu (Trident).

Graditev, ki je potekala pod nadzorstvom ministrskega nadzornika Rudolfa Bauerja, je v za tisto obdobje v precej kratkem času izpeljala Kranjska stavbna družba in palačo že leta 1899 izročila v uporabo kranjski deželni vladi.

Kot beremo v skoraj sočasnem poročilu Splošnega časopisa za

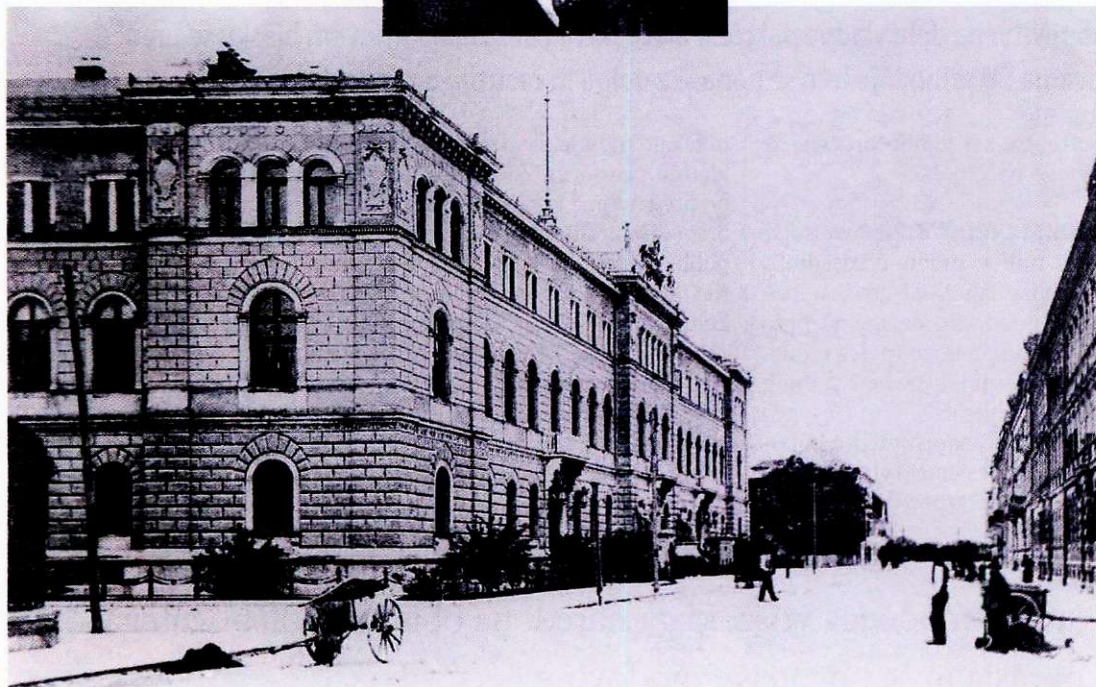
gradnje iz decembra 1903, je k odločitvi o graditvi palače odločilno pripomogla nesmotrna raztresenost stavb. Deželno predsedstvo in službeno stanovanje deželnega predsednika, pomožni uradi in še nekaj resorjev so bili v pokrajinski stavbi na tedanjem Auerspergovem trgu, nekateri resorji so bili celo v zasebni hiši ali pa je šlo za najete prostore (v primeru komisije za agrarne dejavnosti je bila to Kazina na Kongresnem trgu).

Tako je zamisel o odkupu Seunigovega vrta, ki je ponujal 16.000 kvadratnih metrov gradbene površine in ga je v ta namen ponudila Kranjska stavbna družba, padla na plodna tla. Vendar pot do začetka graditve ni bila postлана z rožicami. Če po eni strani stroški za odkup zemljišča niso bili odobreni, je občina po drugi sklenila odpreti novo cesto, ki bi sekala območje novega kompleksa. Tako je nazadnje sledil nakup zemljišča z »le« 6543,56 kvadratnega metra površine na vogalu Erjavčeve in Tržaške ulice. Nakup je bil vreden 23.556,81 goldinarja.

Potres pospeši graditev Že omenjeni velikonočni potres je na nekaterih mestih v celoti porušil dotedanjo glavno stavbo s stanovanjem deželnega predsednika, zato so se pospešeno lotili graditve nove reprezentančne stavbe. Odgovornost zanjo je prevzel resor za visoke gradnje na notranjem ministrstvu.

Za gradnjo je bilo predvidenih 475.000 goldinarjev, graditi pa so začeli leta 1896. 22. aprila 1899 so stavbo izročili njenemu namenu.

Försterjev načrt je predvidel neorenesančno palačo, ki po svoji florisni zasnovi spominja na renesančne gradove, medtem ko je členitev fasade zvesta slogu florentinske renesanse. Pročelje ob Prešernovi cesti krasi sedeči figuri iz peščenjaka, ki predstavljata Oblast in Zakon, izdelal pa ju je dunajski kipar Josip Beyer. Sprva je bila za pročelje predvidena cela vrsta kipov. Do leta 1928 je pročelje krasil figuralni okras (kasneje je bil odstranjen) nad osrednjim rizalitom; dve pol sedeči ženski figuri sta v rokah držali avstrijskega orla, levo in desno od

Palača ima več kot stoletno zgodovino.

Posebnost vladne palače je, da so v njej tudi prostori predsednika republike.

te kiparske skupine pa sta stala otroška lika na podstavkih.

Notranjost stavbe krasijo velike slike Gojmira Antona Kosa z motivi slovenske zgodovine (ustoličenje na Gosposvetskem polju, Boj upornih kmetov pri Krškem). Največji prostor v palači je bil prvotno kapela, danes pa je velika sprejemna dvorana, ki po svoji arhitektonski zasnovi in opremljenosti predstavlja enega najlepših tovrstnih prostorov pri nas. Glavni, čelni trakt je namenjen reprezentančnim prostorom. Pri okraševanju stopnišča naj bi bil sodeloval tudi znani kipar Theodor Friedl, ki mu pripisujejo atlanta na osrednjem stopnišču.

Podobni palači, kjer so bili sedeži deželnih oblasti, sta se ohranili samo še na cesarskem Dunaju in v Sarajevu.

Prenova vladne palače je lahko zgled upravljavcem zgodovinskih poslopij v prestolnici, saj mnogo mestnih pročelij ponuja kaj klavarno podobo.

Hram izvršne oblasti Palača je bila sprva namenjena potrebam deželne vlade Kranjske, edine dežele avstro-ogrske monarhije z večinskim slovenskim prebivalstvom in s slovensko večino v deželnem zboru.

Po razpadu habsburškega imperija ob koncu prve svetovne vojne in nastanku Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod dinastijo Karadorđevićev se je seveda marsikaj spremenilo, stavba pa je zaradi svoje mogočnosti in

prostornosti vendarle tudi kasneje ohranila osrednjo upravno vlogo.

Prostore je v njej imela narodna vlada Slovencev, Hrvatov in Srbov v Ljubljani. Čeprav se je država SHS obdržala le dober mesec, pomeni vlada pod predstvom Josipa viteza Pogačnika prvo slovensko vlado v zgodovini, ki je imela skoraj vse atribute suverene vlade (Narodno vijeće v Zagrebu si je zase pridržalo le upravljanje z vojsko in zunanjo politiko).

V naslednjih letih je centralistični Beograd postopno zmanjšal pomen narodnih vlad in jih nato odpravil, palača pa je kasneje postala sedež banovinske uprave Dravske banovine. To je bila ena od šestih upravnih enot nove države Kraljevine Jugoslavije, ki so jih vpeljali po t. i. šestojanuarski diktaturi leta 1929. Banovinska uprava je imela vsaj to zaslugo, da je nekako vnovič obnovila ozemeljsko celovitost slovenskega naroda znotraj Jugoslavije, ki je bil nekaj let razdeljen med mariborsko in ljubljansko oblastjo. Ta sistem se je obdržal do izbruha druge svetovne vojne.

Po končanem konfliktu je prostore vladne palače zasedla nova socialistična oblast, natančneje izvršni svet skupščine Socialistične republike Slovenije in ustavno

sodišče. Od leta 1975 je nato gostila predsedstvo SRS.

Samostojna Slovenija je častljivo palačo leta 1993 izbrala za domovanje predsednika republike z njegovim uradom in vlade. Danes ima v njej sedež generalni sekretariat vlade.

Špekulacije brez podlage Pred dobrim letom dni so se v javnost prikrdle špekulacije, naj bi vlada, ki je medtem svoje operativne prostore preselila na drugo stran

Potrč brez podpore

Gašper Blažič, foto:

Poskus izvolitve podpredsednika državnega zbora (DZ) iz vrst Socialnih demokratov je že tretjič spodletel.

Potem ko je po prestopu štirih poslancev iz LDS v PS SD prenehala funkcija podpredsednika državnega zbora Marku Pavlihi (eden od »prebežnikov«), je SD kot nova največja opozicijska poslanska skupina kot kandidata za podpredsednika DZ predlagala najprej Pavliho, nato pa še Darjo Lavtižar Bebler, vendar nobeden od njiju ni dobil zadostne podpore 46 glasov. Isto se je v sredo, 12. septembra, zgodilo Miranu Potrču. Kot je bilo mogoče pričakovati, je vodja poslanske skupine SD Miran Potrč odgovornost za neizvolitev pripisal vladni koaliciji, ki naj bi bila preprečila izvolitev podpredsednika DZ iz največje opozicijske stranke. Po njegovem mnenju naj bi večina parlamentarnih strank raje sledila svojim interesom kot pa določbam poslovnika DZ, zato tudi velika razlika med besedami in dejanji, saj naj bi se druge stranke bale močne SD. S tem je Potrč ošvrknil tudi opozicijo, ki naj bi bila prav tako odgovorna za neizvolitev podpredsednika DZ.

Postavlja se vprašanje, ali ni Potrčev neuspeh posledica dejstva, da že nekaj časa prihaja do trenj med LDS in SD, še zlasti po prebegu štirih poslancev (Anton Rop, Milan M. Cvikl, Marko Pavliha, Darja Lavtižar Bebler) iz LDS v SD, predvsem pa po tistem, ko so slednja predlagali za podpredsednika DZ. V LDS namreč menijo, da prestop med poslanskimi skupinami pomeni neodgovornost in celo prevaro volivcev. Zato je težko verjeti Potrčevim navedbam, naj bi bila njegovo izvolitev preprečila vladna koalicija. Tisti, ki so takšnim obtožbam nasledili, očitno menijo, da je vladna koalicija s tem otežila svoj položaj, saj naj bi bil Potrč vladnim strankam bistveno bolj nevaren na mestu vodje poslanske skupine SD kot na mestu podpredsednika DZ. SD je predlagala Potrča predvsem zaradi njegovih izkušenj, saj že 17 let opravlja funkcijo vodje poslanske skupine, najprej pri SDP, nato pri ZLSD in sedaj pri SD. Verjetno pa se k njegovim izkušnjam šteje tudi njegovo delovanje v osemdesetih letih, ko je bil predsednik skupščine tedanje Socialistične republike Slovenije.

Poslanec Miran Potrč iz SD

Gregorčičeve ulice, razmišljala o preselitvi v Tivolski grad, domnevno v luči predsedovanja EU in zaradi potrebe po novih protokolarnih prostorih. Govorilo se je celo, da namerava vlada urad predsednika republike z Erjavčeve preseliti v Čekinov grad, kjer ima svoje prostore Muzej novejšje zgodovine.

Špekulacijam navkljub se to ni zgodilo, pomembno in v svetu tako rekoč unikatno pa ostaja dejstvo, da imata vlada in predse-

dnik republike prostore v isti palači, kar ji daje še večji pomen.

Prenova vladne palače je torej lahko zgled drugim upravljavcem zgodovinskih poslopij v prestolnici, saj mnogo mestnih pročelij na žalost ponuja kaj klavarno podobo. Zrelost družbe se ne kaže le v pospešeni graditvi novih, finančno visoko rentabilnih stavb zunaj zgodovinskega mestnega jedra, ampak bistveno bolj v njenem odnosu do (tudi stavbne) dediščine. ■

Da se je Svetlani Makarovič dokončno zmešalo, je dokazala z izjavo, da razen Elene Pečarič ne vidi predsedniškega kandidata, ki bi ga bila pripravljena podpreti, je 25. avgusta letos v Dnevnikovem Objektivu zapisal Marko Crnkovič.

Labodji spev iz Kremlja

Ana Jud, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Pustimo ob strani, da je Crnkovič wannabe kolumnist, ki ne more pisati o politiki, ker je ne razume, in ne more pisati o gospodarstvu, ker ga ne pozna; piše lahko samo o vtisih s počitnic, vse drugo je za njegov um prevelik zalogaj. Razumem, da nerazgledani in nestrpni oholež ni zmožen dojeti, kako zelo se smeši z objavami nad Borisom Dežulovićem, odličnim kolumnistom, ki ga človek bere s slastjo, a njegovi uredniki, ki sodijo v krog tulečih o okrnjeni novinarski avtonomiji in totalitarni roki, ki je menda šavsnila po demokraciji v naši državi, bi morali vedeti, da ni niti najmanj demokratično eno največjih še živčih slovenskih pisateljic označiti za dokončno zmešano, ali še huje: za invalidko zapisati, da ne bi smela kandidirati za predsednico države, ker je pač invalidka! Resda gre v tem primeru samo za Crnkovičovo osebno mnenje; ampak če Objektiv objavi tako obupen absurd, ki po pomenu parira najnižkotnejšemu sovražnemu govoru, kakršnega širi nacionalsocialist Zmago Jelinčič, v milejši različici pa se ga ponavadi poslužujejo umazani tabloidi, potem pričakujemo, da bo Objektiv naslednjič objavil zapis, da nekdo ne more delovati v politiki, ker je homoseksualec. Ali swinger? Ali Jud? Ne pozabite: Objektiv je časopis, ki ga ustvarjajo levičarji in ravno ti ves čas težijo k enakopravnosti. Kdo je torej tukaj nestrpen? Janez Janša?

Kriminalna zapuščina LDS Nikakor ne trdim, da danes cenzura ne obstaja in da lovke Janševe vlade ne posegajo v medije in novinarsko avtonomijo. Dobro vemo, da to počno lovke popolnoma vsake oblasti, še zlasti pri nas, kjer je država lastniško močno vpletena v gospodarstvo, v lastnike medijev oziroma v podjetja, ki v medijih oglašujejo. Trdim pa, da trenutno dogajanje v novinarstvu ni popolnoma nič novega oziroma je v resnici le dediščina, ki so jo zakrivali natančno tisti novinarji, ki so vsa leta doslej o slabem stanju v novinarstvu in medijih molčali iz pristranskih razlogov: vsa leta doslej so bili na oblasti njim najljubši degenerirani socialistični libe-

ralci LDS; danes, ko si njihovi levičarski politični botri ne lastijo več veličastja oblasti, posledično pa je rdečkastim novinarjem v veliki meri onemogočen dostop do korita z informacijami in bogastvom, poskušajo s političnim aktivizmom doseči preobrat. In ne dvomim, da jim bo to vsaj delno tudi uspelo in jih bo v naslednjem mandatu kot premier dočakal Borut Pahor, čeprav je celo Janša v primerjavi z njim jedrski fizik. A problemi, ki so se skozi leta zaredili na medijskem trgu, z verjetnim padcem Janše niti po naključju ne bodo rešeni. Problem vprijočih novinarjev namreč ni samo ideološka zaslepljenost, zaradi katere so prepričani, da edino levičarstvo zagotavlja neodvisnost,

Zakaj so bili čisto vsi, ki danes vpijejo, takrat tako prekleto tiho? Seveda, podpihovali so vladavino samovšečne LDS...

njihov problem je še neukost oziroma širina dojemanja trenutnega dogajanja in potez, ki so postlale posteljo, v kateri je treba spati danes, ter potez, zaradi katerih niti pozneje ne bomo spali nič udobneje. Linija med obojim je izrazito tenka. Težko je določiti, kam kdo sodi: med ideološko zaslepljene ali neuke. Ali oboje hkrati. Nedvomno bi bilo treba v prvi vrsti razčistiti stare grehe.

Boste odgovorili, »predsednik«? Torej: kdaj bo predsednik Društva novinarjev Slovenije (DNS) in odgovorni urednik Mladine Grega Repovž priznal lastne zločine, ki jih je storil v novinarstvu, kdaj bo zanje kaznovan in kdaj ga bodo nehali postavljati na piedestal kot vzorno ikono slovenskega novinarstva? Si novinar, kot je Repovž, piedestal zasluži? Res? S čim? Morda s članki, ki jih je dolga leta kot desna roka Gregorja Golobiča (ko je bil ta še v najboljših letih) pisal in objavljval v Delu? Kdaj bo priznal, kar danes priznavajo številni člani LDS in tudi tisti, ki so potapljačjo se ladjo že zapustili: dikcija številnih Repovževih člankov je bila v resnici le dobesečna dikcija iz Golobičeve pisarne? Njega osebno. In kdaj bo Repovž priznal, da je v skladu s svojim političnim prepričanjem, zaradi katerega je očitno pozabil, da mora novinar v skladu z novinarsko etiko svoje osebno politično prepričanje pustiti doma in ga ne vnašati v svoje delo, kako je vodil in pomagal izvajati

O avtorici

Ana Jud je publicistka, avtorica dveh knjižnih uspešnic: *Operacije Direkt*, ki je po njenem prepričanju razkrila produciranje zgodb v tabloidnem novinarstvu, in *Dosje Rokomavhi*, ki je dokazala resničnost trgovine z informacijami v naši državi. Občasno sodeluje z različnimi mediji, čeprav so jo pri delu že večkrat poskušali onemogočiti s cenzuro, z grožnjami, s poskusi podkupovanja ter podtaknjenimi seksualnimi in drugimi škandali. Sama pravi, da je v boju za resnico in pravico brezkompromisna, kar dokazuje tudi z objavami in pravnimi dosežki, ki jih je v boju za lastno varnost sprožila proti posameznikom in (zlasti) levičarskim medijem.

ti načrtovane medijske umore Franceta Arharja, Marjana Podobnika in še marsikoga drugega, ki je s pojavljanjem na politični sceni tedaj vladajoči LDS predstavljal resno grožnjo? Kdaj bo Repovž, ki so ga danes polna usta, kako sedanja oblast novinarjem cenzurira prispevke, razložil, zakaj ni reagiral, ko je POP TV leta 2004 cenzurirala moj prispevek o Marijani Kanduti? Zakaj ni reagiral, ko je nemška ambasada intervenirala zaradi intervjuja z Joschko Fischerjem? Kako bo razložil mlačne reakcije, ki jih je sprožil, ko so tedanjemu novinarju TV Slovenija Tomažu Rancu nezakonito pregledovali telefonske izpiske? Zakaj v evropsko javnost ni napisal več pisem, ko so pretepli Mira Petka; zakaj se je nehal zavzemati zanj, ko se je ta odločil, da kandidira v parlament na listi SDS? Zakaj nikoli ni pomagal kolegu Stanislavu Kovaču, enemu redkih novinarjev pri nas, ki preiskuje tranzicijske nepravilnosti in so ga že večkrat poskušali onemogočiti pri delu? Zanj Repovž in DNS nista pisala nobenih pisem, kje pa, niti z vzpodbudno besedo ga niso podprli, čeprav vsi vemo, da so bili nad Kovačem izvršeni močni pritiski. Sploh pa se moram (kislo) nasmejati, ko prebiram Repovževe litanije o tem, kako naj bi sedanja oblast nad novinarji izvajala psihične pritiske, pa še zdaleč ne zaradi tega, ker bi komur koli privoščila kakršne koli pritiske, ironija je namenjena vprašanju: kdaj bo Repovž, ki se je nam, ki smo psihične pritiske dejansko preživljali in jih težko preživeli, priznal in se opravičil, ker ne on in ne društvo nista pomagala ustaviti masakrov, ki so se dogajali? Zakaj Repovž takrat ni pisal pisem in opozarjal domače in tuje javnosti, češ, v naši državi sta okrnjeni demokracija in novinarska avtonomija? Takrat se je posmehoval in nam privoščil vse najslabše; pridružil se je tistim, ki so trdili, da smo zmešani. Isto počne danes. Kje je Repovž, ko Crnkovič v Objektivu seje sovražni govor? Mar ne bi moralo DNS poslati v javnost kakšnega opozorila? Kje je Repovž, ko Jelinčič na TV Slovenija širi rasizem in žaljive, neresnične oznake? Zakaj ne reagira? Morda zato, ker v skladu s svojim osebnim levičarskim političnim prepričanjem reagira samo takrat, ko mu to naročijo njegovi opozicijski politični botri, in takrat, ko dobi občutek, da se mu lahko zamaje njegov mali idealni levičarski svet? In kdaj bo priznal, da je na položaj odgovornega urednika Mladine povzpel kot trgovski predmet lobista Francija Zavrla? Že zaradi tega, ker je sam sebe prodal kot staro rabljeno kripo, ki so jo na Mladini vzeli, ker se podarjenemu konju pač ne gleda v zobe, bi moral biti popolnoma tiho, kajti zaradi vseh vprašanj, ki sem jih zapisala in imam nanje pravico terjati odgovore,

je lahko Repovža sram. Enako je lahko sram tudi društvo, ki v duhu političnega aktivizma skoraj vsak teden razpošlje falango e-pisem o trpečih in zatiranih novinarjih, kajti tudi DNS ni sposobno odgovoriti na postavljena vprašanja.

Ali naj znova povem sama? Stare sile v gospodarstvu in politiki (z glavno postojanko v Murglah), ki so preživele, ker ni bilo lustracije, so dobro vedele, da je treba pri slovenskem narodu, ki tudi sicer najraje prisega na enoumje, ohraniti nadzor nad mediji, in to jim je tudi uspelo. Če ne verjamete, kar pogledajte, kdo so bili v zadnjih petnajstih letih glavni lastniki medijev pri nas in s kom so bili povezani: vsi so bili državna podjetja ali podjetja, ki so jih vodili stari komunistični fantje, tisti, ki so jih v gospodarstvo inštalirali zagrizeni partijci, ki so z osamosvojitvijo Slovenije postali navidezni demokrati. S tem je bila privatizacija ustavljena, meje pa neprepustno zaprte za tuje investitorje. Medijski trg je ostal do obisti rdečkast, kajti tudi redki tuji investitorji (CME, Styria, Bonnier Bussines Press), ki so postopoma prihajali v Slovenijo, niso k pluralizaciji medijev pripomogli čisto nič: oglaševalska pogača, iz katere kujejo izključno dobiček, je še vedno v domači lasti. Iz vsega tega je sledila situacija, ki je skorajda ni bilo mogoče ustaviti. Rdeči direktorji so na gospodarskem trgu (BTC, Krka, Sava, Lek, Gorenje in tako dalje) prekupčevali in lastninili pod mizo, rdeči demokrati so sprejemali zakonodajo, ki je takšno početje lahkotno omogočala, rdeči sodniki so imeli barvno slepoto pri kaznovanju gospodarskega kriminala njim ljube rdeče barve in rdeči novinarji so v medijih pohlevno ustvarjali podobo genialnih gospodarstvenikov, ki nas bodo popeljali v svetovni vrh razvoja, čutečih politikov, ki jih je treba voliti že zaradi tega, ker imajo modre oči, in sodnikov, brez katerih bi po njihovo prišlo do apokalipse ali vsaj novega potresa v Posočju. Kje je torej bil Repovž takrat? Zakaj takrat ni razpošiljal pisem o kriminalu, ki smo mu bili priče? In kje je bil takrat Blaž Zgaga? Zakaj takrat ni na evropske voditelje, neodvisne institucije in medije posredoval sporočila o dogajanju v naši državi? Zakaj so bili čisto vsi, ki danes vpijejo, takrat tako prekleto tiho? Seveda, podpihovali so vladavino samovšečne LDS, dokler ta ni postala na zunaj in na znotraj tako nemogoča, da je večini volivcev prišla čez glavo. Sledil je poraz, temu pa zmedeno stanje tistih novinarjev, ki so v skladu z lastnimi političnimi opredelitvami ideološko zaslepljeno prepričani, da morajo reševati levo, čeprav so v resnici dolžni reševati novinarstvo, to pa še zdaleč ni (samo) levica!

Vsaj ena zasluga Janše Ena od reči, ki so jih rdečkasti novinarji že na začetku devetdesetih let zamerili Janši in zaradi katere so še z večjim veseljem tolkli po njem, je bila izjava o labodjem spevu komunističnega novinarstva; ta je trajal petnajst let, in kakor koli obrnemo, je Janši treba priznati vsaj eno res pozitivno dejanje, to je, da je kremeljski labodji spev pospešil. Če ne drugega, danes o dogajanju v novinarstvu glasno govorimo; petnajst let v navidezno suvereni demokraciji tega nismo smeli početi, ker so Repovž in »njegovi« rekli, da je v našem novinarstvu vse čudovito, in da smo tisti, ki ugovarjamo, preprosto čudni. Seveda, od kod pa potem danes kar nenadoma toliko umazanije?

Številni so zahtevali spremembe

Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Mojca Škrinjar je generalna direktorica Direktorata za vrtce in osnovno šolo v okviru Ministrstva RS za šolstvo in šport. Z njo smo se pogovarjali o zdajšnjem stanju in načrtovanih novostih na področju osnovne šole.

Ni dolgo tega, ko se je devetletka uveljavila v celoti in s tem pri- nesla val sprememb. Učitelji in starši so komaj dojeli vse njene novosti, ko jo je ministrstvo začelo spreminjati. Čemu je bilo to potrebno in kaj naj si o vsem skupaj mislijo starši in učitelji?

Res je, v skladu z zakonom o osnovni šoli, ki je bil sprejet leta 1996, so se morali v šolskem letu 2003/2004 vsi šestletniki vpisati v prvi razred, vsi petošolci osemletke pa so napredovali v sedmi razred devetletke. To pomeni frontalno obvezno uvedbo devetletke in konec postopnega uvajanja, kamor so bile vključene posamezne šole, največ tistih,

ki so vstopale le s prvim razredom. Teh, ki so vstopile v uvajanje s prvim in sedmim razredom hkrati, je bilo v vseh letih od začetka uvedbe 48, kar pomeni 10 odstotkov vseh šol. Številka je izjemno pomembna zlasti v povezavi s 7. razredom, ki je v tretjem triletnem doživel največ sprememb.

Ob uvajanju in tudi danes je mogoče slišati precej kritik na račun devetletke ...

Ves čas uvajanja in potem najintenzivneje ob frontalni uvedbi so učitelji in starši opozarjali na pomanjkljivosti devetletke, a jim nihče ni prislunil oziroma zelo

slabo. Učitelje je najbolj motila silna birokracija, ki jo je zahteval novi sistem, starše pa ločevanje otrok v nivojske skupine pri slovenščini, matematiki in tujem jeziku, kjer so bili otroci ves čas ločeni. Piko na i je dodalo določilo, da učenec le s pozitivnim opravljenim nacionalnim izpitom konča osnovno šolo. To je najbrž izbilo sodu dno in povzročilo, da je čedalje več ljudi zahtevalo spremembe. Motilo pa jih ni le to, motili so jih dragi učbeniki in delovni zvezki, razvlečeni urniki otrok, čedalje več nasilja v šolah. Poleg tega je sam zakon o osnovni šoli imel kar nekaj nedoslednosti.

Kaj na primer?

To, da ni bil usklajen z zakonom o usmerjanju otrok iz leta 2000. Nejasne določbe o obveznosti staršev, da pošiljajo svoje otroke v šolo, so povzročile, da inšpekcija nikakor ni mogla ukrepati proti tistim, ki svojih otrok več let niso poslali v šolo. Zakon ni bil skladen s predmetnikom o osnovni šoli; v zakonu so bili navedeni le nekateri predmeti, ne pa vsi! Lahko bi sicer zakon to prepustil predmetniku, pa ni. Če pa je že bila takšna odločitev, bi moral zakon navesti vse predmete. Pa še to – 11 let od sprejetja zakona je minilo, vmes smo prišli v Evropo in sprejeli drugo zakonodajo, kot je na primer zakon o upravnem postopku. Na vse te pobude in dejstva je bilo vendar treba reagirati. Zato imamo pred seboj novele zakona o osnovni šoli.

Kaj je pravzaprav temeljna razlika med zasnovo sedanjega zakona in novele ter posameznih popravkov v preteklih dveh letih?

Mislím, da gre za dve nekoliko različni izhodišči. Videti je, da je prvo, ki je vodilo sestavljavce zakona iz leta 1996, opredeljevalo človeka, ki je do skrajnih mer izmerljiv in predvidljiv in se mu lahko določi cilj, ki ga mora doseči v točno določenih časovnih enotah. K cilju ga vodi učitelj, ki je prav tako determiniran z zakonskimi in pravilniškimi določili. Kombinacija obojega naj bi dala učenca, ki bi dobro osvojil znanje, kar bi mu omogočilo nadaljnje izobraževanje. Ker naj bi bilo vse izmerljivo, je bilo seveda treba napisati merila – pravilnike, to pa je povzročilo goro predpisov. Ti so urejali stvari, ki bi jih morala urejati pravzaprav stroka. Dejstvo je, da se posamezni postopki dajo predpisati, vsega življenja, ki poteka v šoli, pa ne; nikoli ni bilo

dovolj natančno napisano, da bi lahko sledili vsem niansam posameznika in skupine, pa naj gre za učenca ali učitelja. Tako popolnega robota pač ni na svetu.

Govorite o merilih in robotih, v šolskih klopih pa sedijo otroci, takšni in drugačni ...

Tega se zdajšnja ekipa na šolskem ministrstvu močno zaveda. Učenci so namreč zelo različni med seboj. Vemo, da imajo učenci iz socialno šibkejših okolij manjše ambicije za nadgrajevanje izobraževanja, da so nekateri učenci bolj vidni kot slušni tipi, da čustva silno vplivajo na njihovo vsakdanje vedenje ter domače razmere na njihovo dojetje in osvajanje snovi. Vemo, da so nekateri sramežljivi in plahi, drugi bolj odprti in samozavestni. Si predstavljate plahega in nesamozavestnega učenca, ki piše izpit iz nacionalnega preverjanja znanja? Koliko možnosti ima, da bo dosegel dober rezultat? Isti učenec pa v učilnici, pri učitelju, ki ga pozna in razume, doseže dober rezultat. Učenca torej ni mogoče tako preprosto izmeriti. Zato želimo poudariti drug vidik, učenca kot človeka, ki mu lahko določiš le okvire delovanja, mu pustiš nekoliko neuniformirane cilje in mu jih v različnih obdobjih celo prilagajaš, da lahko napreduje individualno. Skratka, človeku je treba naložiti, kolikor lahko tisti trenutek nese. Danes pod mero, jutri morda nad njo.

Nemogoče je vse te nianse stlačiti v pravilnike ...

Seveda. In zato potrebujemo inovativnega, visoko strokovnega učitelja, ki naj bo čim manj omejen s pravilniki. Ali veste, da v tujini redko poznajo pravilnik o ocenjevanju učencev? Odločanje je prepuščeno strokovnjaku, didaktiku, metodiku in pedagogu, to je otrokovemu učitelju. Naš sistem premalo zaupa učitelju. Res pa je, da mora učitelj nositi tudi odgovornost za svoje delovanje! In noben pravilnik mu te odgovornosti ne more odvzeti!

Ali lahko naštejete vse bistvene novosti zakona o osnovni šoli, ki je ta čas v parlamentarnem postopku?

Novosti je kar nekaj: šole upoštevajo letno število ur za posamezni predmet in jih nato razporedijo avtonomno skozi šolsko leto, to je fleksibilni predmetnik; ocenjevanje je opisno le v 1. obdobju, v drugem in tretjem številčno, učitelj pa v skladu s strokovnimi načeli učenca pojasnjuje oceno; izjemoma je dovoljeno ponavljanje tudi brez soglasja staršev, odločitev je prepuščena stroki – učitelju in učiteljskemu zboru.

V javnosti je bila večkrat omenjena odprava splošnega učnega uspeha ...

Res je. Glede na zakonski predlog se opusti splošni učni uspeh, ki nima jasno določenih standardov in v nekaterih situacijah škodljivo vpliva na učne procese – ni namreč pozornosti na enkratnosti učenca in njegovih močnih področjih, temveč na nejasnem približku, pri čemer so mogoče zlorabe instituta. Moderne pedagogike tega ne poznajo.

Kaj pa izbirni predmeti in glasbena šola ...

Prepričana sem, da gre preprosto za spopad dveh konceptov, koncepta sproščenosti in svobodne izbire ter koncepta razčlovečene zbirokratiziranosti in prisile.

Učencem, ki obiskujejo glasbeno šolo, je omogočeno, da so oproščeni izbirnega predmeta v šoli, s tem je dana možnost glasbeno nadarjenim, da posvetijo pozornost področju, vendar lahko v šoli izberejo izbirne predmete, če to hočejo in zmorejo. Pri izbirnih predmetih je treba dodati še to, da učenec ne bo več prisiljen izbirati med naravoslovno-tehniškim in družbeno-humanističnim sklopom izbirnih predmetov, saj omejena izbirnost sploh ni izbirnost za učenca.

Veliko prahu je v javnosti dvignila ideja o obveznem drugem tujem jeziku. Javnost vas pri tem podpira, kolikor mi je znano ...

V predlogu zakona je zapisano, da se uvede drugi tuji jezik kot obvezni predmet na ravni poznavanja in praktične rabe ter morebitne nadgradnje za vse učence

(priporočilo evropskega sveta, Barcelona 2003), s tem se povečajo možnosti učencev za kasnejšo večjo konkurenčnost na trgu zaposlovanja doma in v Evropi.

Ali ste pri pripravi zakonov imeli v mislih tudi vzgojo učencev?

Tudi na to smo mislili in verjamemo, da smo z rešitvijo naredili korak naprej. Z vzgojnim načrtom poudarjamo pomen

posebnimi potrebami), tako da se omogoči prehajanje učencev iz oddelkov s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom v redne oddelke, kjer je to mogoče. S tem se uresniči norma zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – ZOUPP (doslej sta bila ZOŠ in ZOUPP neskladna, saj ZOŠ ni omogočal uresnitve ZOUPP). Pomemben korak naprej je tudi vzpodbujanje individualnega pristopa učitelja do otroka pri pouku, ureditev javnih listin – spričeval, ki omogočajo v skladu z zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami prehajanje med rednim in prilagojenim programom, ureditev nekaterih nedorečenih vprašanj (postopek vpisa, tečaj slovenščine za učence tujce, kar je direktiva EU), ureditev kazenske določbe za starše, ki ne poskrbijo, da otrok redno obiskuje obvezno osnovno šolo, ter jasno razmejitev med strokovnim delom (ocenjevanje in vzgoja) in upravnimi postopki. Ocenjevanje in vzgoja sta strokovni zadevi, pri katerih se ne uporablja zakon

vzgoje v šoli, potrebo, da vsi učitelji načrtujejo kulturo odnosov v šoli, spremljajo in svetujejo učenca, poudarjamo sodelovanje staršev, šole same določajo vsebino vzgojnega načrta znotraj zakonskega okvira (način, kako šola uresniči vrednote iz 2. člena ZOŠ), načela, postopki, svetovalne proaktivne dejavnosti, šolska pravila); administrativni vzgojni opomini so izrečeni le v izjemnih primerih in lahko pripeljejo do prešolanja učenca brez soglasja staršev, postopek pa ima izjemno zahtevne varovalke, da se institut ne bi zlorabil. Zaradi uporabe vzgojnega načrta opomini sploh ne bi bili potrebni, mogoče v res izjemnih primerih.

Kaj bistvenega nam še prinašajo zakonske spremembe?

Naj omenim uresničevanje inkluzije (vključevanje učencev s

o upravnem postopku, temveč so postopki urejeni z zakonom o osnovni šoli in temeljijo na strokovnih odločitvah.

Mnogokrat je bilo slišati, da za spremembe nimate analiz in raziskav in da za njimi ne stojijo strokovnjaki. Kako je s tem?

To ne drži. To niso le analize, ki so jih delali pred časom nekateri posvečeni strokovnjaki. V uvodu k zakonu so navedene strokovne podlage, ki so rabile za spreminjanje zakona; ustvarili so jih ljudje v različnih strokovnih komisijah v Sloveniji, poleg tega pa smo se opirali tudi na poročila in analize OECD, ki vključujejo tudi raziskave in analize PISE in TIMMSA, informativni sistem Eurydice (evropski izobraževalni informativni sistem). Različni strokovnjaki so prispevali svoj del bodisi z zapisi, bodisi ►

► z delovanjem v komisijah. Naj naštejemo le nekaj imen: dr. Janez Bečaj, dr. Zoran Jelenc, dr. Natalija Komljanc, dr. Marija Kavkler, ddr. Barica Marentič Požarnik, dr. Hubert Požarnik, dr. Darja Piciga, dr. Cveta Razdevšek Pučko, dr. Drago Žagar. Poleg njih so bili v snovanje vključeni ravnatelji, učitelji in starši.

No, to vprašanje sem vam postavila zato, ker so bili nekateri slovenski mediji zelo zagreti za poročanje o tej temi ...

Ja. V časopisih se je poročalo pristransko. Le za ilustracijo naj povem, da so lani trije vodilni dnevniki v prvih petih mesecih

stotno, novela pa predvideva 100-odstotnega. Res kdo misli, da bo teh 15 t. i. Zverovih odstotkov rešilo cerkveno šolstvo, če ga dosedanjih 85 'Gabrovih' ni moglo? Poleg tega je največja krivica, da šolarju v zasebni šoli pripada 85 odstotkov državnega denarja, njegovi starši pa dajo v državno blagajno natanko toliko denarja, kot ga dajejo starši šolarja, ki je v javni šoli!

Še enkrat pojasniva. Država zasebnikom ne bo kupovala zemljišč za graditev šol, ne bo gradila šol ...

Tako je. Država bo 100-odstotno financirala samo program.

Največja krivica je, da šolarju v zasebni šoli pripada 85 odstotkov državnega denarja, njegovi starši pa dajo v državno blagajno prav toliko kot starši šolarja.

objavili 21 člankov o delovnih zvezkih – v prid založnikov na račun žepov staršev (90 odstotkov pisanja je bilo s strani enega samega novinarja) in 11 člankov o uvedbi evra, kar je absurdno glede na pomembnost tem. In nič bolje ne kaže; vrstijo se napadi z občitki, da pri izdelavi novel niso sodelovali strokovnjaki.

V zakonu o financiranju vzgoje in izobraževanja je najspornejši del 100-odstotno financiranje zasebnih šol.

Treba je reči, da ne gre za financiranje zasebne šole, temveč samo njenega programa, ki zadeva večinoma plače zaposlenih in materialne stroške za neposreden pouk: knjige, priročnike, šolsko dokumentacijo. Ustanovitelj – lastnik mora postaviti stavbo, jo vzdrževati in ogrevati, plačati elektriko in vodo, zavarovanje in varovanje, investicijsko vzdrževanje, popravila itd. Javnost ima zavoljo nenehnega napačnega navajanja popačeno podobo o tem financiranju. Pri tem se neprestano demonizira Cerkev, češ da bo ta na veliko ustanavljala šole. Po zdajšnji zakonodaji je program zasebne šole financiran 85-od-

stavbo, opremo in še kaj bo moral financirati zasebnik sam. A tisti, ki nasprotujejo 100-odstotnemu financiranju zasebnih šol, tega očitno nočejo razumeti.

Iz razprave v medijih je mogoče razbrati, da je eden takšnih glavni tajnik SVIZ, gospod Branimir Štrukelj?

Ja, tudi on. Čudim se ravnanju glavnega tajnika SVIZ, ki brani samo učitelje v državni šoli, ne pa tudi tistih v zasebni. Mar oni niso učitelji, ki jih je država Slovenija šolala za poučevanje naših otrok, mladih slovenskih državljanov? So torej drugorazredni ljudje?

Za konec. Kako kot eden ključnih akterjev, ki so vpeti v sprejemanje šolske zakonodaje, gledate na to zgodbo ...

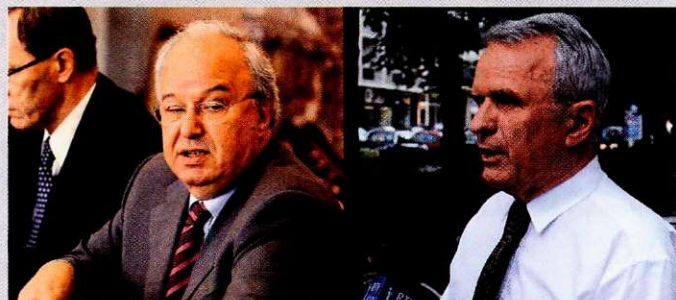
Pri vsem tem sem prepričana, da gre preprosto za spopad dveh konceptov, koncepta sproščenosti in svobodne izbire ter koncepta razčlovečene zbirokratiziranosti in prisile. Hvala lepa za prisilo, te je bilo dovolj v zadnjih 60 letih. Večina nas ljubi svobodo ob spoštovanju sočloveka, narave in svobode drugih. Stališča prisile sidiijo v čas totalitarizma. ■

Na kratko

NIŽJE DRŽAVNE POMOČI Vlada je sprejela deveto poročilo o državnih pomočeh v Sloveniji (za leta 2004, 2005 in 2006). Te so se v zadnjih dveh letih v primerjavi s preteklimi občutno znižale. V absolutnem znesku so se v letu 2006 sicer rahlo zvišale (za 3,4 odstotka), vendar predvsem na račun pomoči, ki so bile dodeljene po horizontalnih ciljih (to so cilji, ki jih ne pogojuje dejavnost). Delež državnih pomoči v BDP je tako v letu 2005 prvič padel pod 1 odstotek, v letu 2006 pa se je še nekoliko znižal (na 0,93 odstotka BDP). S primerjavo državnih pomoči kot deleža v BDP je v daljšem časovnem obdobju opazen trend zmanjševanja državnih pomoči, saj se je delež od leta 1997, ko je znašal 2,76, v primerjavi z letom 2006, ko je znašal 0,93 odstotka, zmanjšal za trikrat.

IZBOLJŠANJE SISTEMA FINANČNE STABILNOSTI Evropski finančni ministri in guvernerji so razpravljali o gospodarski situaciji in finančni stabilnosti v EU. Finančni ministri držav članic EU so na dvodnevnem neformalnem zasedanju Sveta za ekonomske in finančne zadeve (ECOFIN), ki so se ga udeležili tudi guvernerji osrednjih bank, posebno pozornost namenili gospodarski situaciji v EU v povezavi z gibanji na mednarodnih finančnih trgih in nadaljevali razpravo o izboljšanju sistema finančne stabilnosti. Slovenijo sta zastopala finančni mini-

Andrej Bajuk, minister za finance in Marko Kranjec, guverner BS

ster Andrej Bajuk in guverner Banke Slovenije Marko Kranjec. Ministri so poudarili, da je evropsko gospodarstvo dovolj močno in zdravo, da se lahko sooči z zdajšnjo nestabilnostjo na finančnih trgih, ki je pod močnim vplivom težav ameriškega hipotekarnega trga, in to brez večjih negativnih posledic za gospodarsko rast v letih 2007 in 2008. Evropska komisija je sicer napovedano gospodarsko rast v evrskem območju za leto 2007 znižala za 2,6 na 2,5 odstotka. V napovedi inflacije za leto 2007 za to območje pa napoveduje popravek z napovednih 1,9 na 2 odstotka. Sicer pa se na finančnih trgih soočamo s tržno korekcijo z občasno visoko nestabilnostjo, ki ima lahko znaten vpliv na globalne pogoje kreditiranja.

Finančni ministri so razpravljali tudi o sistemu finančne stabilnosti. V EU namreč ta čas deluje okrog 8.700 licenciranih bank, od teh je 46 velikih bančnih skupin, ki delujejo v več državah članicah, 21 od njih pa pomemben del dejavnosti opravlja zunaj svoje matične države. Posebna skupina finančnikov je ob tem ugotovila, da zdajšnja evropska ureditev zagotavlja zadostno raven skrbnosti poslovanja bank in je tudi uskladila nadzor delovanja bančnih skupin. Treba pa bi bilo izboljšati sodelovanje med nadzorniki pri čezmejnem poslovanju.

SREČNO IN BOGATO NOVO LETO 2017!

Ustvarite si še en razlog več za veselje
z naložbenim življenjskim
zavarovanjem s kapitalsko
garancijo.

BREZ PANIKE!

(Bi rekel dobri vojak Švejk)

Garantiramo glavnico.
Jamčimo za že dosežen donos.

Prednost več

S Prizmo FlexPension:

- je del vaših vložkov vezan na investicijske sklade skupine Deutsche Bank Gruppe
- hkrati pa ste zavarovani za primer smrti in kar 11 hujših bolezni

ZM PRIZMA
FlexPension

www.ZMprizma.si
080 19 20

naložbeno življenjsko
zavarovanje
s kapitalsko garancijo

V zadnjih 13 letih je bilo v Sloveniji zgrajenih 374 kilometrov avtocest in hitrih cest.

Avtocestni načrti in dejavniki

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

V zadnjem času – tudi ob odstopu ministra za promet Janeza Božiča – se je pojavljalo mnogo očitkov na račun počasne in drage graditve slovenskih avtocest. Po pojasnila smo se obrnili na Družbo za avtoceste (Dars).

Z uresničevanjem Nacionalnega programa graditve avtocest (NPJA) je Slovenija začela leta 1994, od tedaj do danes pa je bilo zgrajenih skupaj 374 kilometrov avtocest, hitrih cest in drugih cest iz programa. Leta 2013, ko bodo avtoceste predvidoma odprte za promet, pa bo Slovenija imela okoli 660 kilometrov avtocest in hitrih cest. Osnovni avtocestni križ – povezava med Karavankami in Obrežjem ter med Koprom in Šentiljem z avtocestnim krakom do Pince – naj bi bil po zagotovilih Darsa, ki ga vodi predsednik uprave Darko Siročič, v pretežni meri zgrajen in odprt za promet do konca leta 2008. Celotni osnovni avtocestni program sicer vključuje zgraditev 538,6 kilometra avtocest, 34 kilometrov državnih cest, 28 prehodov čez železnico in 101 kilometer obnovitvenih del na državnih, navezovalnih in razbremenilnih cestah. Investicijska vrednost celotnega programa, ki

bo predvidoma končan leta 2013, je okoli 5,4 milijarde evrov brez stroškov financiranja.

Dejavniki cene Kot pojasnjujejo na Darsu, je povprečna cena kilometra avtoceste, ki poleg gradbenih del vključuje tudi pripravo projektno-tehnične dokumentacije, odkupe zemljišč in objektov, naravovarstvene ukrepe, stroške inženirskih storitev, ukre-

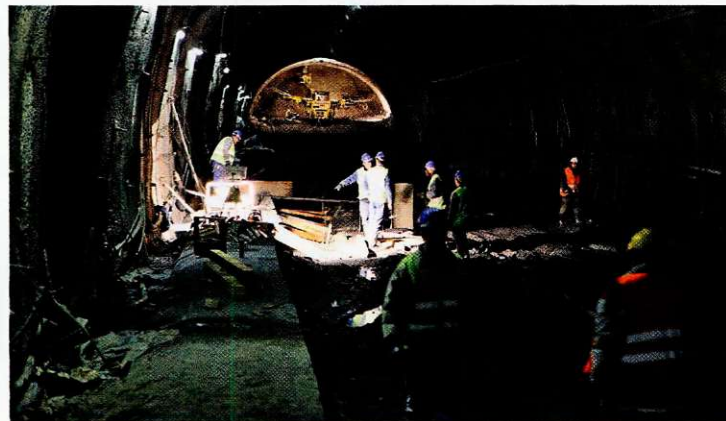
pe na lokalnem cestnem omrežju in podobno, 10,27 milijona evrov. Cena pa je zelo različna glede na zahtevnost terena. V Sloveniji se giblje med 2,62 milijona evrov (toliko je stal kilometer avtocestnega odseka Divača–Dane, ki poteka po ravnem in razmeroma neproblematičnem terenu; trasa tudi ni vključevala večjih objektov, potrebna je bila le sanacija kraških jam) in 25,93 milijona evrov (toli-

ko je stal kilometer avtoceste Trojanje–Blagovica, ki je bila zgrajena v zahtevnih geološko-geomehaničnih razmerah, saj kar 42,5 odstotka trase poteka skozi predore, 25 odstotkov po viadukih in 24,5 odstotka v opornih konstrukcijah). Po podatkih Darsa se v Evropi cena kilometra avtoceste giblje od 4 in 150 milijonov evrov.

Na tolikšno razliko v vrednosti posameznih odsekov avtocest

Rajko Siročič, predsednik uprave DARS

Na »podražitev« šentviškega predora je vplivalo več dejavnikov.

Graditev avtoceste mimo Trebnjega se je zavlekla zaradi lokalnih interesov.

vpliva več dejavnikov – od konfiguracije terena (morfološke, geološke, hidrološke značilnosti), naseljenosti prostora, naravovarstvenih zahtev do zahtev lokalnih skupnosti in podobno.

Zgodba o šentviškem predoru

Tak primer je denimo šentviški predor, kjer je med graditvijo prišlo do povečanega obsega del in tudi nekaterih drugih okoliščin, ki pred začetkom graditve niso bile znane in zato tudi ne predvidene. Če izvzamemo zadnje zaplete v zvezi s podpisom pogodbe za izvedbo strojnih in elektronapeljav, lahko ugotovimo, da se je graditev tega predora »podražila« tudi zaradi navedenih dejavnikov.

Predor Šentvid je bil sprva načrtovan kot dvocevni dvopasovni predor s polovičnim priključkom v Šentvidu (ta bi omogočal le izvoz z avtoceste v Šentvidu, ne pa priključevanja na avtocesto s Celovške ceste), hkrati pa naj bi bila na novo zgrajena cestna povezava Stanežiče–Brod. Kot pojasnjujejo v Darsu, se je leta 2000 takšna rešitev sicer izkazala za ustrezno, vendar pa je Dars tri leta kasneje prišel do novih ugotovitev; napovedana je bila namreč graditev novih stanovanjskih sosesk Stanežiče, Brod in Škofovi zavodi s 15 tisoč novimi prebivalci, s tem pa tudi novimi delovnimi mesti in z okoli 27 tisoč vozili dodatnega dnevnega prometa. Ker takšne okoliščine v prvotnem načrtu niso bile predvidene, so začeli iskati druge rešitve. Med drugim so preverili možnost graditve dvocevne tripasovne predora s polnim priključkom v Šentvidu. Ugotovili so tudi, da polni priključek v Šentvidu glede na sprva predvideni polovični priključek na avtocesto pritegne približno 50 odstotkov več prometa in zato bistveno bolj razbremeni mestno omrežje, zlasti Celovško cesto.

Najbolj smiselna različica je bila tako že določena, nerešeno

pa je ostalo glavno vprašanje, ali je priključitev Celovške ceste v predoru sploh izvedljiva in na katerem mestu. Odgovor na to vprašanje so v Darsu dobili po izvedbi raziskovalnega rova, junija 2004 pa so že razpisali graditev predora Šentvid.

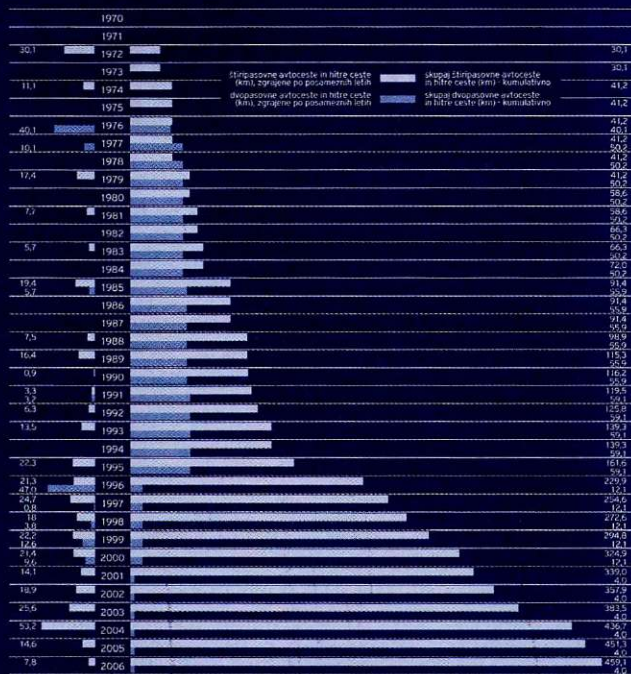
Vrednost osnovne pogodbe za predor Šentvid (v precej manjšem obsegu od tega, ki je v delu danes) je bila 11,534 milijarde tolarjev. Ocenjena vrednost predora s polnim priključkom (torej tripasovnega predora s priključnima predorskima cevema) pa danes znaša 108,5 milijona evrov.

V Darsu zagotavljajo, da bo promet skozi predor Šentvid prvič stekel sredi prihodnjega leta, vendar pa v njem še ne bo priključnih predorskih cevi.

Vse več štiripasovnic Od takšnih dejavnikov je seveda odvisna tudi hitrost graditve. Po trditvah Darsa se dolžina zgrajenih avtocest iz leta v leto povečuje. Tako je bilo denimo v četrtoletja (med letoma 1970 in 1994) v Sloveniji zgrajenih 198 kilometrov dvopasovnih in štiripasovnih cest oziroma v povprečju 8 kilometrov letno. Po sprejetju NPIA pred trinajstimi leti, ko so začeli intenzivneje graditi avtoceste, se je ta številka precej povečala. Tako je bilo do konca leta 2006 za promet odprtih dobrih 370 kilometrov avtocest in drugih cest iz programa oziroma 28,5 kilometra letno.

Te številke so po prepričanju Darsa primerljive z evropskimi državami – vsaj del postopka od uvedbe v delo do odprtja za promet. Težave pa pri nas velikokrat nastanejo zaradi razmeroma zapletene zakonodaje na tem področju. »Dejstvo je, da se zakonodaja na področju umeščanja tras v prostor, pridobivanja posameznih soglasij in dovoljenj, oddaje del in podobno med posameznimi državami precej razlikuje,« pravijo na Darsu, kjer kot primer navajajo umeščanje trase avtoceste v prostor mimo Trebnjega. To je potekalo kar trinajst let, kar je neprimerno dlje, kot za

Kronologija gradnje slovenskih avtocest 1970 - 2006

Slovenija zgradi vsako leto več cest.

umestitev avtoceste v prostor potrebujejo na primer na sosednjem Hrvaškem. Zato morda ne bi bilo slabo razmišljati o zakonodaji, ki bi takšne postopke poenostavila.

Celotni postopek (od umeščanja trase v prostor do odprtja ceste za promet) pa je, kot pravijo na Darsu, odvisen tudi od nekaterih drugih okoliščin, zato je pri medsebojni primerjavi graditve avtocest v Sloveniji in drugih evropskih državah treba upoštevati tudi druge elemente. Denimo model financiranja gradnje; Slovenija avtoceste gradi predvsem iz dolžniškega kapitala, zapadle obveznosti iz najetih posojil oziroma izdanih obveznic pa poravnava s pobrano cestnino, medtem ko nekatere države gradnjo financirajo neposredno iz proračuna. Takšni elementi so denimo tudi splošna ekonomska sposobnost države, vpliv graditve avtocest na nacionalno gospodarstvo in glavne makroekonomske agregate (BDP, zaposlenost, investicije) ter prometni tokovi v državi. Pri primerjavi graditve avtocest pri nas in drugod po Evropi pa je ne nazadnje treba upoštevati število zgrajenih kilometrov avtocest na

milijon prebivalcev oziroma število zgrajenih kilometrov avtocest glede na površino države.

Celovita primerjava bi bila torej ob neupoštevanju vseh teh dejavnikov lahko krivična. »Zaradi kompleksnosti tematike bi na to vprašanje lahko odgovorila kvečjemu temeljita študija, ki bi zajela najmanj vse prej navedene dejavnike,« pojasnjujejo na Darsu. **D**

Radio VIVA
FM 102.1
99.5 stereo RDS
M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavžar 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Črpanje evropskih sredstev

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Čeprav pristojni minister Žagar pravi, da so občine dokaj uspešne pri črpanju evropskih sredstev, pa analize kažejo, da morajo v občinah kadre, ki pripravljajo tovrstno dokumentacijo, še precej usposobiti.

Vladna služba za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki jo vodi Ivan Žagar, je na svojih spletnih straneh objavila podatke o zahtevkih regij in znotraj njih tudi občin, iz katerih je razvidno, za katere projekte so občine zaprosile za t. i. evropski denar, kaj je bilo odobreno, kaj zavrnjeno in zakaj.

Posvet Pretekli teden je bil v Ljubljani 6. posvet z naslovom Dnevi lokalne samouprave. Minister Žagar je v uvodnem referatu povzel dosedanje reforme in predstavil pričakovanja napovedanih reform na področju lokalne samouprave, župani pa so se mu v razpravi zahvalili za delo, ki ga je opravil v minulih treh letih. Minister je med drugim dejal, da so slovenske ob-

čine dokaj uspešne pri črpanju evropskih sredstev. Poudaril je, da se je količina sredstev, ki jih občine črpajo iz skladov Evropske unije, povečala. V vladi želijo, da bi slovenske občine še izboljšale svojo uspešnost pri črpanju sredstev, pri čemer jim bodo v službi za lokalno samoupravo in regionalno politiko po svojih močeh pomagali. Govoril je tudi o razlogih za spremembo zakona o financiranju občin. Za slednje so se odločili v želji, da bi občinam zagotovili čim bolj enake možnosti in enakovreden

položaj. V razpravi se seveda niso izognili polemiki o pokrajinah, pri čemer obstajajo želje, da bi zmanjšali njihovo predvideno število. »Nihče pa se svoji pokrajini noče odpovedati,« je dejal Žagar, ki meni, da je edino realno število 14, saj bi jim le tako uspelo doseči zadostno podporo.

Po ministrovih besedah je najmanjše sprejemljivo število pokrajin, ki še gre v predvideni koncept enotirnega upravljanja, devet. Pojasnil je tudi, da v razponu od devet do štirinajst pokrajin predvidoma ne bi bilo

bistvenih razlik pri stroških. Če pa bi poskušali izpeljati predlog šestih pokrajin, bi bilo treba po ministrovem mnenju popolnoma spremeniti začrtani koncept, ki ga predvideva ustava, in sicer podobno, kot imata to urejeno Nemčija ali Avstrija.

Uprava in pokrajine Na posvetu je sodeloval tudi Gregor Virant, minister za javno upravo. Ponožil je znano stališče, da pokrajine vidi kot razvojne institucije, ki naj bodo majhne, fleksibilne in razvojno naravnane. Po njego-

Glede na obseg razpoložljivega denarja je bilo po prvem javnem razpisu regijam odobrenih slabih 81 milijonov evrov, to je 43,23 odstotka vseh razpoložljivih sredstev.

vem prepričanja mora biti naloga pokrajin v prvi vrsti sprejemanje razvojnih načrtov in skrb za regijsko infrastrukturo.

Virant osebno nasprotuje prenosu pristojnosti in nalog z državnih na pokrajinske uprave, saj meni, da bi to utegnulo zadušiti njihov razvojni potencial. Prepričan je, da državna uprava svoje delo večinoma dobro opravlja. Pomembno pa je, da storitve, ki jih potrebujejo prebivalci, ostanejo tam, kjer so. Kako se bodo institucije, ki bodo storitve ponujale, imenovala, ni pomembno, je še dejal minister Virant. Kot je dejal, podpira oblikovanje 14 pokrajin, saj se je to število izkazalo za sprejemljivo. Odprto pa ostaja vprašanje, kako bodo pokrajine vplivale na reorganizacijo javne uprave. Slednja po Virantovem mnenju deluje dobro, še posebej na področju upravnih enot. Kljub

Gregor Virant

Ivan Žagar

temu pa bi po njegovo veljalo razmisliti o racionalizaciji upravnih enot v smislu njihovega povezoovanja. Kot najšibkejši člen celotne javne uprave je Virant izpostavil inšpekcijske službe, ki se soočajo predvsem s težavami vodenja.

Evropska sredstva Iz analize s podatki o zadnjem aktualnem razpisu vladne službe o črpanju evropskih sredstev, ki ga je ta na svoji spletni strani objavila pretekli teden, je razvidno, da je za razvoj regij v celotnem programskem obdobju 2007–2013 v okviru te prednostne usmeritve na voljo dobrih 585 milijonov evrov. Z razpisom 1. junija 2007 pa je vladna služba razpisala nekaj več kot 187 milijonov evrov razpoložljivih sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj, ki jih lahko regije porabijo v letih 2007, 2008 in 2009. Posamezne regije imajo določene letne kvote, za katere so lahko upravičenci kandidirali na razpisu. Delitev je narejena na podlagi števila prebivalcev regije in indeksa razvojne ogroženosti, celoten prikaz razpoložljivih sredstev po regijah pa objavljamo v posebni tabeli. Upravičenci na razpisu so bili samoupravne lokalne skupnosti, subjekti spodbujanja razvoja na regionalni ravni ali javni zavodi, katerih ustanovitelj je samoupravna lokalna skupnost. Na javnem razpisu je bilo mogoče pridobiti sofinancerska sredstva v višini največ 85 odstotkov celotnih upravljenih stroškov naložbe, najmanj 15 odstotkov vseh stroškov pa predstavlja lastna udeležba.

Natančnost vlog Tako kot vsak javni razpis je tudi ta natančno določal vsebino vloge, v razpisni

dokumentaciji pa je bilo natančno opredeljeno, katere pogoje morajo naložbe izpolnjevati, da lahko kandidirajo, in kako mora biti vloga pripravljena, da bo ustrezna. V vladni službi navajajo, da so že več mesecev pred objavo javnega razpisa večkrat seznanili občine in razvojne agencije o vsebinah, ki bodo upravičene do sofinanciranja iz nove finančne perspektive, in opozarjali na pogoje programa oziroma evropskih direktiv za črpanje sredstev. V službi so o tem pripravili tri javna srečanja za celotno Slovenijo, vedno znova pa so to vsebino predstavljali na raznih srečanjih na terenu, tudi ob obiskih vlade. Poleg tega so za vse zainteresirane pripravljali še drugačne oblike pomoči.

Realnost Rok za oddajo vlog na razpis se je iztekel 26. junija letos, na vladno službo pa je prispelo 311 vlog, od tega 309 pravočasno, 2 pa sta prispeli po roku. Od pravočasno prispelih vlog dve nista imeli ustrezno opremljenih ovojnic oziroma z ovojnic ni bilo mogoče razbrati, kdo je pošiljatelj. Obe nepravčasni vlogi in obe vlogi z nepravilno opremljeno ovojnicjo sta bili vrnjeni prijaviteljem. Komisija je v predvidenem 8-dnevem roku odprla vseh drugih 307 vlog in ji bi pregledala. Ugotovila je, da 38 vlog predstavlja t. i. rezervne projekte, 4 vloge že v osnovi izkazuje vsebine, ki ne ustrezajo pogojem javnega razpisa, ena vloga je predvidevala naložbo, ki ne dosega minimalne vrednosti po določilih javnega razpisa, ena pa prej ni bila potrjena na svetu regije. Za vse preostale vloge, 263, pa je komisija pozvala prijavitelje, naj jih dopolnijo v roku osmih dni. Na

Razpoložljiva sredstva za regionalni razvojni program v obdobju od 2007 do 2009

Regija	Število prebivalcev	Leto 2007	Leto 2008	Leto 2009	Skupaj	Na prebivalca
Goriška	119.541	3.989.848	4.806.461	4.082.636	12.878.945	107,74
Gorenjska	198.713	5.875.336	7.077.859	6.011.974	18.965.170	95,44
Obalno-kraška	105.313	3.088.411	3.720.525	3.160.235	9.969.171	94,66
Osrednjeslovenska	498.378	1.550.788	1.868.192	1.586.853	5.005.834	10,04
Pomurska	122.483	6.952.489	8.375.476	7.114.177	22.442.142	183,23
Notranjsko-kraška	51.132	2.310.601	2.783.518	2.364.337	7.458.456	145,87
Podravska	319.282	13.272.090	15.988.529	13.580.748	42.841.368	134,18
Spodnjeposavska	69.940	2.907.253	3.502.290	2.974.865	9.384.408	134,18
Zasavska	45.468	1.842.102	2.219.131	1.884.942	5.946.175	130,78
Koroška	73.905	2.733.234	3.292.653	2.796.799	8.822.686	119,38
JV Slovenija	139.434	5.044.268	6.076.693	5.161.578	16.282.539	116,78
Savinjska	257.525	8.458.713	10.189.983	8.655.430	27.304.125	106,03
Skupaj	2.001.114	58.025.133	69.901.310	59.374.575	187.301.018	93,60

- Podatki so v evrih

Glavni razlogi za nepopolnost vlog so bili:

- investicijski dokumenti niso bili izdelani v skladu z veljavno uredbo ali niso izkazovali vseh pogojev razpisa, določenih na podlagi evropske regulative,
- analiza stroškov in koristi ni bila izdelana v skladu s predpisano metodologijo evropske komisije,
- upravičeni stroški niso bili opredeljeni v skladu z določili razpisne dokumentacije,
- finančne konstrukcije projektov niso končane, občine nimajo zagotovljenih sredstev v proračunih,
- podatki v posameznih obrazcih in sestavnih dokumentih so bili vsebinsko neuskkljeni.

Rezultati pregleda vlog po regijah

Regija	Napačno opremljena ovojnica	Prepozno poslana	Zavržena	Zavrnjena	POPOLNA Odborena	Skupaj	Delež popolnih vlog	Rezerva	Skupaj vlog
Goriška			12	1	8	21	38,1	7	28
Gorenjska	1		12	2	6	21	28,6	12	33
Obalno-kraška			2	1	7	10	70,0	2	12
Osrednjeslovenska			12		7	19	36,8		19
Pomurska	1		22		15	38	39,5		38
Notranjsko-kraška			5		7	12	58,3		12
Podravska			26	3	16	45	35,6	4	49
Spodnjeposavska			3	2	9	14	64,3	3	17
Zasavska					10	10	100,0	2	12
Koroška			6	2	11	19	57,9		19
JV Slovenija		2	13	3	8	26	30,8		26
Savinjska			11	2	25	38	65,8	8	46
Skupaj	2	2	124	16	129	273	47,3	38	311

Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko

poziv za dopolnitev se ni odzvalo 12 prijaviteljev. Po vnovičnem pregledu je komisija ugotovila, da 112 vlog ni ustrezno dopolnjenih (skladno z določili javnega razpisa in razpisne dokumentacije), 10 vlog je bilo dopolnjenih na

neprimeren način, 129 vlog pa je bilo ustrezno dopolnjenih. Razpredelnico o tem prikazujemo posebej. V prihodnjih številkah bomo predstavili črpanje denarja iz evropskih skladov po posameznih regijah in občinah. **D**

Za graščakovo zemljo

Peter Avsenik, foto: Bor Slana

Po 16 letih izvajanja zakona o denacionalizaciji še vedno ostaja kar nekaj nerešenih primerov. Eden od upravičencev, ki še vedno čaka na svoje imetje, natančneje na 14 hektarjev rodovitne zemlje, je Franc Kersnik z Lukovice pri Brdu.

Grad Kersnikovih le počasi dobiva staro podobo.

V nuk znanega slovenskega pisatelja Janka Kersnika je grad na Lukovici v procesu denacionalizacije že dobil nazaj, vendar se je njegova obnova začela šele nedavno. Zgodba o tem gradu in o načinu, kako so ga izgubili, je na moč zanimiva. Medtem pa je zemlja, na kateri je danes sadovnjak, po petnajstih letih boja s sodnimi mlini še vedno v »lasti« države.

Izgnani v Srbijo Zgodba izgube premoženja se za našega sogovornika, skoraj 90-letnega, a še vedno čilega Kersnika, začne kmalu po začetku vojne. Kot nam pove, je bil to čas, ki pomembnim osebnostim, raznim funkcionarjem in tudi učiteljem, ni bil naklonjen. Tako kot mnoge so tudi Kersnikove tedaj izgnali, saj je bil njegov

oče poslanec in župan. Očeta so najprej zaprli v Škofove zavode v Šentvidu, nato pa njegovo družino v živinskih vagonih odpeljali v Srbijo, v Aleksandrovac. Kersnik pravi, da so imeli tam pravzaprav še srečo, saj je v sosednjem Brusu prebival neki poslanec, ki je bil do-

ber očetov prijatelj. Zato so se tudi Kersnikovi – v družini jih je bilo kar deset; 8 otrok ter oče in mama – kmalu preselili tja. Kljub težkim časom, ko sta Kersnikove reševala koruza in fižol, so tam živeli dokaj dostojno. Neprijetno presenečenje pa jih je čakalo, ko so se leta 1945 vrnili v svoj dom na Lukovico.

Grad požgali partizani Njihov grad je bil požgan in izropan. »Takrat smo bili nastrojeni proti Nemcem in mislili smo, da so na tem kraju potekali boji, ter upali, da so bili za Slovence čim uspešnejši. Potem pa smo ugotovili, da so butare vej v grad nanosili partizani, jih polili s petrolejem

Pisateljev vnuk že 16 let čaka na svojih 14 hektarjev zemlje.

in zažgali. Nato pa so še pazili, da ne bi kdo gasil – in gorelo je skoraj 14 dni,« pove Kersnik. Zgorelo je najmanj 12 sob s starinskim pohištvom, vse premoženje. »Prav potrudili so se, po vojni pa so nas obiskali in rekli, da bi bilo najbolje porušiti še zidovje in postaviti stanovanjski blok,« pripoveduje Kersnik in doda, da pa je knjižnica ostala cela. Več kot tisoč knjig, tudi vezane v usnje in stare več kot štiristo let, je ostalo nedotaknjenih. Med njimi so tudi trije originalni izvodi knjige Janeza Vajkarda Valvasorja, v katerih opisuje in skicira slovenske gradove. Po njegovih besedah požigalcev knjige niso zanimale, saj so bile pisane v nemščini in latinščini.

Princip minulega sistema, ki se v mnogih pogledih ni zmenil za ohranjanje kulturne dediščine, je v tem primeru podkrepilo dejstvo, da je bil pisatelj Janko Kersnik graščak. Njegov vnuk opisuje tudi zgodbo o plošči z doprskim reliefom pisatelja, ki je še danes vzdignjena v njegov grad. »Po vojni, ko so otroci hodili iz šole, so se ustavljali ob njej, vanjo metali kamenje in vpili: 'Kamenjajmo graščaka'. Z očetom sva nato ploščo umaknili, ob 100. obletnici pisateljevega rojstva, leta 1952, pa so kulturniki že prišli toliko do veljave, da smo jo še enkrat vzdignili – tokrat na drugem mestu,« pove Franc Kersnik. Vendar pa literarno delo pisatelja dolga leta sploh ni bilo znano, o njem niso poučevali v šolah, po besedah vnuka zato, ker je pač v socializmu veljalo, da graščak ne more biti pisatelj. Kersnik še pove, da je nedavno na tetinemu podstrešju, kjer so pred časom shranili stvari, ki jih ni uničil požar, našel tudi kuverto z lasmi Josipa Jurčiča, ki je bil dedov prijatelj.

Grad, ki je danes že v lasti pisateljevega vnuka, pa je še vedno v

ruševinah. Po vojni so Kersnikovi škodo prijavili, a odškodnine niso dobili. V prijavo so po sili razmer zapisali, da odgovornost za požig nosijo Nemci, čeprav je bilo popolnoma jasno, kdo je krivec. Če bi namreč za krivca prijavili partizane, odškodnine ne bi dobili, tako pa so imeli vsaj nekaj možnosti. »Zapisali smo, da so bili vzrok Nemci – seveda, če Nemcev ne bi bilo, tudi partizani gradu ne bi zažgali – to pa je na neki način res,« pravi Franc Kersnik. Graščina znanega pisatelja se v zadnjem času obnavlja s pomočjo kulturnega tolara, vendar je ta odvisen tudi od prispevka občine. »Občina je zdaj začela pritiskati name, naj kaj prispevam, potem pa bodo še oni,« pravi Kersnik. »Obod gradu je zdaj zaplombiran, dograjen – na nekaterih mestih je bil tudi zid porušen vse do prvega nadstropja. To so dozidali, notri pa je še vse razdejano,« pravi Kersnik. Spet so vložili prošnjo, a se nekaj milijonov pri takšnem gradu komaj kaj pozna. Kersnik se zavzema vsaj za obnovo stopnišča, ki bi se danes še dalo rekonstruirati, vendar se po drugi strani zaveda, da je takšnih primerov več sto in da za to dostiokrat ni dovolj denarja.

Izgovori upravne enote Nekdanjemu graščakovemu posestvu je poleg gozdov in gradu pripadal tudi velik sadovnjak, za katerega pa proces denacionalizacije še ni končan. Kersnik pravi, da so mu za posestvo že ponujali denarno odškodnino, vendar je noče. Upravna enota v Domžalah se po njegovih besedah na vse načine izogovarja, samo da se stvar zavlaču-

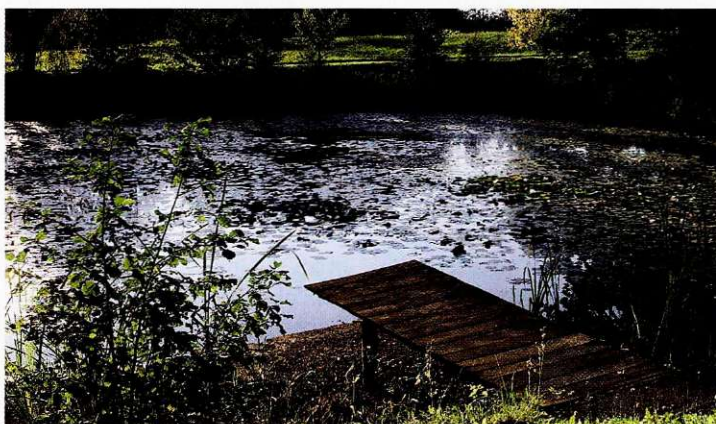
je. Med drugim so mu očitali, da še svoje zemlje ne obdeluje sam. »Po osemdesetem letu nisem več kosil, travnike sem dal v najem, odgovorni iz upravne enote pa so to videli,« pristavi Kersnik in doda, da je v mlajših letih velikokrat kosil tudi drugim kmetom.

Po njegovih besedah je upravna enota od ministrstva že dobila izjavo, da ni nobenega razloga, da zemljišče ne bi bilo vrnjeno v naravi. Seveda pa vsak vztraja pri svojem; v primeru negativnega odgovora se pritoži in tako zadevo zavlačuje. Gre za 14 hektarjev po Kersnikovem mnenju prvovrstne zemlje, s katero danes upravlja

Nerešene zadeve

Po podatkih ministrstva za pravosodje je po 19. spremljanju realizacije denacionalizacijskih zadev nerešenih še 1037 primerov. Pri reševanju zadev na 1. stopnji so jih upravne enote od 38.417 rešile 36.736, kar pomeni, da je nerešenih še 936 – med njimi tudi sadovnjak Franca Kersnika. Med denacionalizacijskimi dolžniki sta še ministrstvo za kulturo s 97 nerešenimi zadevami in ministrstvo za okolje in prostor (MOP) s štirimi nerešenimi zadevami. Ministrstvo za finance je vseh 88 zahtevkov že pravnomočno rešilo.

Na drugi stopnji je nerešenih še 77 denacionalizacijskih zahtevkov, od tega jih 10 ni rešilo ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 53 MOP in 14 ministrstvo za gospodarstvo. Po načrtih ministrstva za pravosodje bi moral biti proces denacionalizacije že končan, zato je realizacija navedenih dolžnikov, ki imajo še nerešene zadeve, ničodstotna.

Ribnik blizu Kersnikove graščine

večina zadev ostaja nerešena. Za vrnitev premoženja se zavzema tudi občina. Glavni problem ostaja domžalska upravna enota. »Dejal sem že, da bo zadeva šla pred mednarodno sodišče, a so mi dejali, da ni treba, da gre tako daleč. Da bi se moralo končati v dveh letih. Tako imam še nekaj upanja, da se bo kmalu končalo,« pravi Kersnik.

Babica Franca Kersnika je bila prava plemkinja, vendar pa slednji skromno prizna, da se modra kri prenaša le po moški liniji.

Razlog za zavlačevanje je po Kersnikovih besedah ta, da ima očitno nekdo od sadovnjaka veliko korist, saj na njem vsako leto dozori od 300 in 350 ton jabolk.

Kmetijski inštitut, ki je na tem območju zasadil poskusni sadovnjak. Razlog za zavlačevanje je po njegovih besedah ta, da ima očitno nekdo od sadovnjaka veliko

korist, saj na njem vsako leto dozori od 300 in 350 ton jabolk. Za Kersnika sta se po njegovem posredovanju zavzela ministra Lovro Šturm in Andrej Vizjak, vendar

Kljub temu (ali pa tudi zato) pa je pri njem takoj opaziti poštenje in pravo mero zdravega ponosa v boju za posestvo svojega slavnega deda. **D**

ENKRATNO VPLAČILO
SAMO DO
31. 10. 2007

www.triglav.si

ENZ⁰⁷ NALOŽBENO ZAVAROVANJE Z IZBIRO JAMSTVA GLAVNICE SVETOVNE GAZELE

VLAGAJTE V PERSPEKTIVNA SVETOVNA PODJETJA!

triglav

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.d.

MODRA ŠTEVILKA
080 555 555

Prelomnica za Slovence v Italiji

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Letošnji dvanajsti september se bo za Slovence v Italiji z zlatimi črkami zapisal v zgodovino. Na ta dan je predsednik Italije Giorgio Napolitano podpisal akt, s katerim je v 32 obmejnih občinah začel veljati globalni zaščitni zakon.

Resda se ne dogaja pogosto, da bi v dveh zaporednih številkah obravnavali precej podobno tematiko (nazadnje smo pisali o obisku italijanskega premierja Romana Prodi v Sloveniji v luči manjšinske problematike v Furlaniji – Julijski krajini), vendar je Napolitanovo dejanje zares ključen in zgodovinski trenutek za tisti del primorskih Slovencev, ki so po drugi svetovni vojni ostali ločeni od narodnega telesa v matici in kjer od takrat kljub mednarodnim obvezam nova italijanska republika vse do danes ni varovala narodnostnih in jezikovnih pravic Slovencev. Da se Napolitanov podpis skoraj ujema z državnim praznikom priključitve Primor-

ske matici (od predlanskega leta ga praznujemo na dan uveljavitve Pariške mirovne pogodbe leta 1947), le še stopnjuje občutek vznemirjenosti in zadovoljstva.

Dolga zgodovina Italija se je k sprejetju zakona o varstvu slovenske manjšine sicer zavezala že s podpisom t. i. osimskih sporazumov leta 1975. Levosredinska vlada je tovrstni zakon pod zaporedno številko 38 sprejela leta 2001, vendar se je to zgodilo tik pred iztekom njenega mandata. Ko je oblast nato prevzela desnosredinska koalicija pod Berlusconijevim vodstvom, je rimska vlada sistematično zavračala (uradno iz formalnih razlogov)

sezname občin, kot ji jih je predlagal mešani paritetni odbor, ki mu je predsedoval Rado Race. V tem času se je začelo pospešeno premikati tudi na deželni ravni (FJK je ne nazadnje ena od petih italijanskih dežel s posebnim statusom, ki ga je bila deležna prav zaradi navzočnosti narodne manjšine), tako da naj bi v kratkem postala meso tudi deželna zakona o varstvu slovenske in furlanske skupnosti.

Občin, kjer bo veljal omenjeni zakon, je v Tržaški pokrajini šest (Trst, Dolina, Devin-Nabrežina, Repentabor, Milje in Zgonik), v Goriški pokrajini osem (Gorica, Krmin, Doberdob, Tržič, Ronke, Števerjan, Sovodnje ob Soči in

Zagaj), v Videmski pokrajini pa osemnajst (Dreka, Fojda, Grmek, Bardo, Naborjet, Neme, Praprotno, Podbonesec, Rezija, Sv. Lenart-Podutana, Špeter Slovenov, Sovodnje, Srednje, Tipana, Tavorjana, Ahten, Čedad in Trbiž). Slednja je med vsemi tudi največja po površini. Posebej pomembna pa je vključitev mestnih jeder Trsta, Gorice in Čedada v omenjeni seznam.

Mešani odzivi Na Napolitanov podpis odloka so se že odzvali v Mladiki, kjer podpis pozdravljajo kot »velik korak k uresničevanju pravic slovenske manjšine v Italiji in zagotavljanju njene identitete«. Ob tem pa na slovenskem

Trst

Predsednik Italije Giorgio Napolitano

Bojan Brezigar, paritetni odbor

zunanjem ministrstvu seveda pričakujejo dosledno udejanjanje zaščitnega zakona, kar »bo pripomoglo k nadaljnji krepitvi sodelovanja med državama«.

Podpis odloka je v imenu Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) pozdravil njen deželni tajnik Igor Gabrovec, za katerega se s tem dejanjem »začenja novo obdobje polnega uresničevanja zaščitnega zakona«. »Seveda,« poudarja Gabrovec, »so številna še nerešena vprašanja in odprta poglavja. Slovenska narodna skupnost v FJK pa lahko z novim optimizmom gleda na čas, ki je pred nami, saj je italijanska vlada izkazala potrebno politično voljo, da se problemi postopno, a vendarle rešujejo.«

Za dolgoletnega urednika Primorskega dnevnika in predsednika paritetnega odbora Bojana Brezigarja, ki mu je uspelo na seznam uvrstiti tudi mestni središči dveh glavnih mest pokrajin, podpis predsednika republike potrjuje politično voljo sedanje vlade za dejansko izvajanje zakona, hkrati pa gre po njegovo za odraz dejan-

skega pristopa manjšine k vzpostavljanju novih medetničnih odnosov v tem prostoru.

Predsednik Sveta slovenskih organizacij (SSO) Drago Štoka meni, da je sedaj treba napeti vse sile za uresničitev zakona, tudi na podlagi mednarodnih sporazumov o zaščiti manjšine.

Deželni tajnik Slovenske skupnosti, zbirne stranke Slovencev v Italiji, Damijan Terpin je zadovoljen, saj Napolitanov podpis »pomeni, da bomo lahko v teh krajih upravičeno zahtevali dvojezičnost v odnosih z oblastmi«. Prav zato je sedaj po njegovo »potrebno, da javne uprave sprotijo postopke za pridobitev finančnih sredstev, ki so v zakonu predvidena za dvojezično poslovanje, kar bo spet trajalo nekaj časa«. Naj spomnimo, da so uresničevanje zakona zaradi njegovih domnevno nedorečenih finančnih posledic pred časom postavili pod vprašaj desnosredinski župani Gorice, Trsta in Čedad.

Tudi glas proti O glasu zunaj zbora je Primorski dnevnik poročal že v petek, ko je pisal o zahtevi dvanajstih svetnikov občine Tržič (Monfalcone), ki pozivajo tamkajšnjega župana, »naj od deželne vlade in od paritetnega odbora za vprašanja slovenske manjšine zahteva izključitev Tržiča s seznama občin, v katerih se izvajata zaščitna zakona 482/1999 in 38/2001«. Prvi podpisani svetnik Giuliano Antonaci naj sicer ne bi nasprotoval že uveljavljenim pravicam slovenske manjšine, vendar naj bi bilo popolno izvajanje zakona zgrešeno, »saj naj bi ga večina Tržičanov ne razumela«. Antonaci se povrh vsega skrajno populistično opira na domnevno večinsko mnenje

Tedenski utrip

SPOMIN IN OPOMIN V Midlandu, znanem kot kanadske Brezje (gre za park, kjer so zaznamovali poboj osmih misijonarjev), v katerem so preživeli domobranci postavili spomenik v obliki križa in več kot 30 oznak morišč v Sloveniji, je kot vsako leto drugo nedeljo v septembru potekala spominska slovesnost. Letos se je udeležil tudi celjski škof Anton Stres. Osrednji govorec je bil dr. Peter Urbanc, ki je obsodil zakamufiliranje žrtev komunistične revolucije z izrazom »žrtve vojne in povojnega nasilja«. Tovrstno »skrivanje resnice« po njegovo kaže na šibkost sedanje vlade spričo strahu pred slovensko levico. Urbanc je spomnil na zadnja razkritja povojnih grobišč (ne le Slovencev), ki našo državo postavljajo v sam vrh po številu žrtev povojnega nasilja. V svojem govoru je ponovil zahtevo po odkopu (večinoma domobrantskih) žrtev na Teharjah, ki bi po njegovem prepričanju »odkril mnogo podrobnih zgodovinskih dejstev«, med drugim poboje žensk in otrok. Urbanc je tudi kritično ocenil, da prave sproščenosti v Sloveniji ne more biti, dokler ne bodo popravljene krivice.

Slovenski križ v spominskem parku

PODJETNI ROJAKI Od 16. do 23. septembra v organizaciji vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu poteka seminar za mlade podjetnike – potomce Slovencev iz evropskih držav. Izobraževalni seminar je oblika spodbujanja poslovnih povezav med slovenskimi izseljenci in njihovimi potomci, za rojake pa priložnost za pridobitev koristnih informacij in vzpostavitev stikov s tukajšnjimi poslovnimi partnerji. Med drugim so predvideni obiski uspešnih podjetij (npr. Krka in Terme Laško) ter predavanja uveljavljenih strokovnjakov. Del seminarja bo potekal v Italiji, kjer bodo udeležence sprejeli predstavniki gospodarstva slovenske narodne skupnosti.

Urad za Slovence

v Tržiču, ki naj bi bilo skladno z njegovim. Tako ostaja grenak priokus, saj je jasno, da določeno jedro do Slovencev in slovenstva sovravno razporejenega prebivalstva ostaja trdno na svojih stališčih. Čeprav smo sedaj vsi skupaj člani šir-

še evropske družine in bodo kmalu padle zadnje (schengenske) meje, se je treba ob upravičeni evforiji zavedati, da bo dnevno udejanjanje zakona tudi po novem vendarle odvisno od lokalnih okoliščin in še zdaleč ne bo samoumevno. **D**

Vas zanima delo v ZDA?

Slovenska restavracija Northwood Grill iz ZDA išče poklicnega kuharja ali kuharico (ustrezna gostinska izobrazba) iz Slovenije za daljše obdobje (3 do 5 let). Poleg osnovne plače sta zagotovljena tudi bivanje in prehrana. Vsi zainteresirani se za več informacij lahko obrnejo na g. Jožeta (Josepha) Kofola, 285 River Road, Hinkley, Ohio Zip: 44233 USA ali na naslov elektronske pošte: mariokavcic@yahoo.com.

Radio Krka
106.6 MHz

Neprijubljeni japonski premier Šinzo Abe je po manj kot letu dni odstopil s položaja.

Japonska iztirjena politika

Ana Müllner, foto: Reuters

V Deželi vzhajajočega sonca je politično dogajanje spet burno. Po letu dni na položaju je odstopil japonski premier Šinzo Abe, čigar mandat je minil predvsem v znamenju škandalov in ne prav uspešne gospodarske politike.

V vsaki državi na svetu je predčasni odhod predsednika vlade s položaja velik dogodek. A če se to zgodi na Japonskem, kjer notranja politika velja za več kot predvidljivo (in jo nemalokrat primerjajo s točnostjo njihovih vlakov), je presenečenje še toliko večje. A v tem primeru je bil odstop premierja Šinza Abeja pričakovan vse od letošnjih

parlamentarnih volitev, ki jih je Abejeva Liberalnodemokratska stranka gladko izgubila. Večina Japoncev si bo njegov mandat zapomnila kot čas škandalov, ki so se kar naprej vrstili v vladnih vrstah. Nedavni odstop premierja te azijske velikanke pa naj bi bilo spodbudilo tudi njegovo zdravstveno stanje; slednje je bilo že dalj časa vse prej kot trdno in le dan po svojem odsto-

pu je bil hospitaliziran zaradi s stresom povezanih težav.

V znamenju škandalov »Sedaj ali nikoli« je svoj odstop poskušal utemeljiti odhajajoči Abe. »Če bom odlašal z odstopom, bo to povzročilo samo še več zmedenosti. Čutim, da je za državo najbolje, da čim prej zapustim položaj.« S to potezo pa ni presenetil le svojih političnih

tekmecev, temveč tudi najožje sodelavce v svojem kabinetu, ki jim je še nekaj dni poprej obljubil vztrajanje na premierskem stolčku. A Abeju gotovo ni primanjkovalo razlogov za njegovo potezo; njegovo leto vladanja so zaznamovali odstopi, samomori, izguba podpore v javnosti, finančne afeze in ne nazadnje njegova bolezen, ki naj bi bila pika na i. Odstopi v vladnih vrstah so

se začeli že lanskega decembra, ko je odstopil eden najzvestejših Abejevih zaveznikov Geničiro Sata zaradi obsodb o zlorabljanju položaja. Nato je Japonsko pretresel samomor kmetijskega ministra Tošikatsuja Matsuoka, ki se je zgodil le nekaj ur pred Matsuokovim pričanjem pred parlamentarno komisijo glede finančnih škandalov na njegovem ministrstvu. Sledili so slabi polletni gospodarski kazalniki in tako je konec julija Abejeva Liberalnodemokratska stranka (LDP) izgubila na parlamentarnih volitvah. Poraz LDP so označili za poraz stoletja, saj je bila omenjena stranka na oblasti ves čas od leta 1955 z izjemo desetih mesecev med letoma 1992 in 1993. Pozivi k Abejevemu odstopu so se začeli s porazom LDP na volitvah, a jih je Abe vztrajno zavračal in zatrjeval, da namerava vztrajati na premierskem stolčku. Aktualni japonski vladi ni bilo v pomoč niti dejstvo, da jo je javnost (tako domača kot svetovna) nenehno primerjala z vlado Abejevega predhodnika Džuničira Koizumija. Slednji je

Priljubljeni predhodnik Džuničiro Koizumi

Aso in Fukuda: kdo bo prihodnji premier?

ja ne bo uspelo dolgo obdržati. Najbolj žgoči problem japonskega vsakdanjika pa je vsekakor naglo staranje prebivalstva; vsak četrti Japonec ima več kot 65 let, toliko pa bo kmalu star vsak tretji prebivalec otočja. Aktualni socialni sistem je že zarjavel, čeprav se je k reformam v tem sektorju zaobljubil že Koizumi. Po Abejevih načrtih naj bi bile reforme pripravljene in uvedene do prihodnjega leta, vendar se nikoli ni izjasnil, na kakšen način se jih namerava lotiti. To je seveda razbesnelo japonsko javnost, kateri gospodarstvo predstavlja najpomembnejšo področje tako vsakdanjega kot političnega življenja. V avgustu opravljena javnomnenjska raziskava je pokazala, da se 50 odstotkov Japoncev boji za svoj finančni položaj

ponska opozicija. V tem ji pritrjuje tudi prebivalstvo, ki ni nikoli podpiralo vojaškega sodelovanja med obema velesilama, kar je bila ena izmed Abejevih zunanjepolitičnih prioritet. A mogoče najbolj pozitivna poteza Abejevega mandata se je zgodila prav na zunanjepolitičnem področju; aprila letos je Japonsko prvič po sedmih letih obiskal kitajski premier Wen Jiabao in njegov obisk je vsaj malo pripomogel k izboljšanju odnosov med tradicionalno sovražnima azijskima sosedama.

Boj za stabilno prihodnost

Japonska vlada bo novega predsednika dobila že v kratkem; za ta položaj imata največ možnosti Taro Aso in Yasuo Fukuda, politika iz nasprotujočih si skupin znotraj LDP. Aso, ki prihaja iz ugledne družine politikov, velja za precej skrajnega nacionalista, položaj premierja pa si lahko obeta predvsem zaradi tega, ker je generalni sekretar stranke LDP in eden najvidnejših članov Abejevega kabineta. Enainsedemdesletni Fukuda pa ima dobre možnosti za izvolitev zaradi svoje dolgoletne politične kariere, v kateri se je dokazal predvsem kot preudaren in zanesljiv politik. Glavno sporočilo Abejevega odstopa pa ni le to, da se s tem končuje leto, polno škandalov v japonski vladi; minulo leto je najbolje pokazalo tudi trenutno izgubljenost japonske notranje politike. »LDP je končno pokazala svoje resnično stanje, to je mrtvo telo, ki ga umetno vzdržujejo pri življenju,« meni japonski analitik Hirotada Asakava. In z njim se očitno strinja marsikateri Japonec, saj stranka uživa eno najnižjih podpor v zadnjih desetletjih. To se zdi kar malce paradoksalno glede na to, da ima prav LDP največ zaslug za stanje, ki dandanes vlada na Japonskem. Prihodnje volitve so

Japonsko gospodarstvo stagnira.

Wen Jiabao in Shinzo Abe.

Abejev odstop razkriva krizo predvsem v vladajoči Liberalnodemokratski stranki.

bil izjemno priljubljen tako na Japonskem kot tudi drugod in njegova šestletna vladavina se je v zgodovino zapisala kot izredno uspešna. Po drugi strani pa bo enoletni Abejev mandat hitro utonil v pozabo ...

Gospodarsko stagniranje Razloge za upad priljubljenosti premierja v odhodu in njegove stranke je mogoče iskati predvsem v gospodarski politiki Abejeve vladavine. Prav to področje je že od vsega začetka veljalo za rakasto rano aktualne japonske vlade, njeni gospodarski rezultati pa se kažejo kot posebej klavni v primerjavi s Koizumijevimi reformami gospodarskega sistema. Japonska sicer še vedno predstavlja drugo najmočnejšo gospodarstvo na svetu, a brez nujno potrebnih reform ji tega položaja

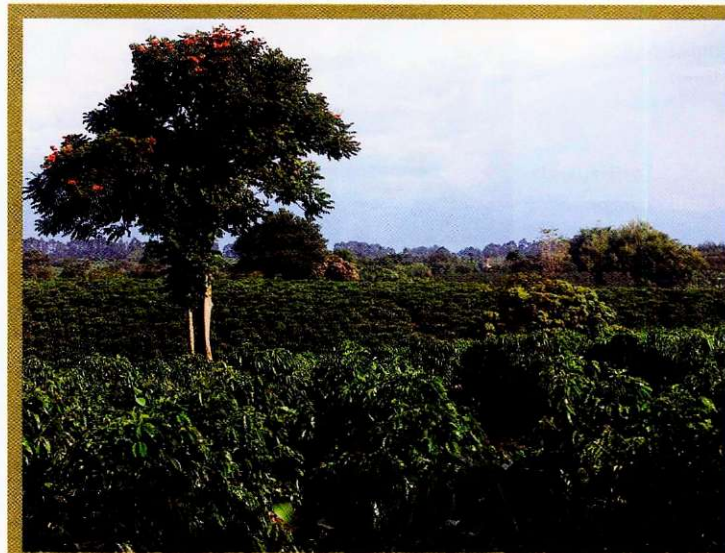
in za svoja delovna mesta, čeprav je zdajšnja stopnja brezposelnosti na Japonskem s 3,8 odstotki najnižja v zadnjem desetletju.

Sporna zunanja politika Delni vzrok za Abejev neuspeh je tudi v tem, da je veliko svoje pozornosti posvečal zunanji politiki, ki pa Japoncev v nasprotju z gospodarstvom ne zanima preveč. Še največ prahu je dvignilo japonsko zavezništvo z ZDA (posebej ga je utrdil Koizumi), ki bo v prihodnjih tednih znova na preizkušnji. Prvega novembra se namreč izteče zakonodaja, ki japonskim ladjam omogoča sodelovanje pri logistični podpori ameriškim letalskim silam. Zagotavljanje goriva ameriški vojski za operacije v Afganistanu se tako utegne kmalu končati, za kar si prizadeva predvsem ja-

sicer predvidene za leto 2009, a če se bodo zdajšnji trendi nadaljevali, bo moral prihodnji japonski premier najverjetneje razpisati predčasne volitve. Na to možnost upajo predvsem v največji opozicijski stranki, Japonski demokratski stranki (DPJ), kjer ne skrivajo svojih ambicij po sestavljanju vlade. To pa napoveduje zanimivo dogajanje v japonski politiki, ki očitno le ni tako predvidljiva kot vojni redi njihovih vlakov. ■

88.3 & 105.1 Mhz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
‡ 05 38 11 674

Zaščitena kava

Kava iz Kolumbije je prvi neevropski proizvod z zaščito izvora, ki jo podeljuje Evropska unija. Ta je namreč na seznam izdelkov z zaščiteno geografsko oznako uvrstila kolumbijsko kavo, ki se je tako pridružila okoli 800 izdelkom, katerih izvor je v EU zaščiten, kar pomeni, da se njihovo poimenovanje ne sme uporabljati za izdelke, pridelane zunaj določenega območja. Kolumbijska kava, ki jo pridelujejo v Andih, velja za eno najkakovostnejših na svetu. Lokalno združenje pridelovalcev kave združuje nekaj več kot pol milijona družin in zaposluje petino vseh zaposlenih v kmetijskem sektorju v Kolumbiji. Kar 91 odstotkov kave pod imenom café de Columbia izvozijo. Kolumbijska kava je prvi neevropski izdelek na seznamu, na katerem še vedno ni nobenega izdelka iz več novih članic EU. Na seznamu so izdelki, kot so parmezan, parmski pršut, feta, camembert in drugi pa tudi oljčno olje Slovenske Istre.

Aretirani V Avstriji so aretirali tri domnevne pripadnike teroristične mreže Al Kaida. Osumljeni naj bi bili povezani z objavo videoposnetka marca letos, ki je vseboval grožnje Avstriji in Nemčiji zaradi sodelovanja njunih sil v Afganistanu. Tri osumljence so aretirali na Dunaju, kjer so tudi

živeli, gre pa za dva moška, stara 20 in 26 let, ter 21-letno žensko. Vsi naj bi bili v stiku z mrežo Al Kaida, niso pa bili del operacijske mreže za nasilne akcije. Gre za avstrijske muslimane druge generacije, njihove družine pa izvirajo iz arabskega sveta. Aretacije so povezane z objavo videoposnetka 11. marca letos na forumu spletne strani »Glas kalifata«, povezane z Al Kaido. Na posnetku so islamski skrajneži zagrozili z napadi na Nemčijo in Avstrijo, če ne bosta umaknili svojih sil iz Afganistana.

Močan potres Zahodno obalo indonezijskega otoka Sumatra je prizadel močan potres z močjo

7,9 stopnje po Richterjevi lestvici, oblasti pa so po večjem delu območja Indijskega oceana izdale svarilo pred cunamiji. Žarišče je bilo na globini 15,6 kilometra pod morskim dnom na južnem območju Sumatre. V 600 kilometrov oddaljeni Džakarti so se zaradi potresa stavbe majale nekaj minut, prebivalci pa so v paniki zapuščali poslopja. Leta

2004 je v cunamiju, ki je prizadel jugovzhodno Azijo, največ ljudi umrlo prav v Indoneziji, 168.000 samo v provinci Aceh.

Dosmrtna ječa Nekdanji filipinski predsednik in nekdanji filmski zvezdnik, 70-letni Joseph Estrada je bil zaradi korupcije

TUJI TISK

The Independent

Novo tisočletje

Po vsem svetu velja, da se letos piše leto 2007, toda v Etiopiji, ki edina šteje čas po gregorijanskem koledarju, je letos zadnje leto drugega tisočletja, 1999 torej. Koptsko cerkev so osnovali leta 451 in šteje več kot 15 milijonov vernikov, ki so

večinoma Egipčani. Od Katoliške in vzhodne Pravoslavne cerkve se kopti razlikujejo po tem, da verjamejo, da je bil Kristus samo Bog in ni imel človeške narave. Državne oblasti so upale, da bo praznovanje novega tisočletja v Adis Abebo pritegnilo množico turistov pa tudi prihod članov velike etiopske diaspore, ki bi želeli ta praznik preživeti skupaj s svojimi družinami. Toda postalo je jasno, da ne gre vse po načrtih, saj je prišlo le 25.000 turistov, manj kot desetina pričakovanih. Kulinarično tržnico so morali odpovedati zaradi nevarnosti terorističnih napadov, predvideni koncert pa so skritizirali zaradi druginje, saj najcenejša vstopnica stane več, kot znaša mesečna plača državnega uslužbenca.

Mignews

Košček zgodovine

Okoliščine, povezane z nepričakovanim odkritjem najstarejšega znanega avstralskega tiskane dokumenta, do katerega je prišlo v Kanadi, odkriva skrivnost. Našli so ga v arhivu kanadske Nacionalne knjižnice v beležni-

ci, ki je po predvidevanjih stara okoli 150 let. Poleg njega so bili shranjeni tudi drugi gledališki plakati in gledališki listi predstav iz 18. in 19. stoletja. Na najstarejšem plakatu je sporočilo o predstavah, ki jih je bilo mogoče videti v sidneyjskem gledališču 30. julija leta 1796: vabi k ogledu dram Jane Shaw Gospodinja iz Wappinga in Čudežno ozdravljenje. Raziskovalci so ugotovili, da je plakat natisnil izgnani George Huse, ki je bil lastnik prvega tiskalnega stroja v Avstraliji, še vedno pa ni pojasnjeno, kako se je znašel v Kanadi. Dokument je pred kratkim kanadski premier Steven Harper vrnil pravemu lastniku, Avstraliji.

obsojen na dosmrtno ječo. Posebno protikorupcijsko sodišče je razsodilo, da si je Estrada z davčnimi utajami in s prejemanjem podkupnin prisvojil več milijonov dolarjev. Poleg tega je zaseglo 87 milijonov dolarjev z njegovih bančnih računov, ki so bili med sojenjem zamrznjeni. Nekdanjega zvezdnika akcijskih filmov so leta 2001 odstavili s predsedniškega položaja, kar je sprožilo množične proteste in nasilje. Vlada je pozdravila obsodbo Estrade in sporočila, da je vladavina prava prevladala. Sicer pa se je pred sodiščem zbralo na stotine privržencev odstavljenega predsednika, ki ostaja priljubljen med revnim prebivalstvom.

Bomba Ruska vojska je po lastnih navedbah uspešno preizkusila najmočnejšo nejedrsko bombo na svetu. Nova bomba, imenovana »oče vseh bomb«, naj bi bila štirikrat močnejša od ameriške »matere vseh bomb«. Preizkusi so pokazali, da je nova bomba po učinkovitosti in zmogljivostih primerljiva z jedrskim orožjem, vojski pa naj bi omogočila obrambo nacionalne varnosti in soočenje z mednarodnim terorizmom v kateri koli situaciji in regiji. Ameriška »matična bomba«, satelitsko vodena bomba za izstrelitev iz zraka, je doslej veljala za najmočnejše konven-

cionalno orožje. Zaradi uporabe nove vrste eksploziva naj bi bila nova ruska bomba štirikrat močnejša od ameriške, čeprav vsebuje ruska bomba 7,1 tone eksploziva, ameriška pa več kot osem ton. Ameriška bomba ima tako moč enako enajstim tonam TNT, ruska pa 44 tonam.

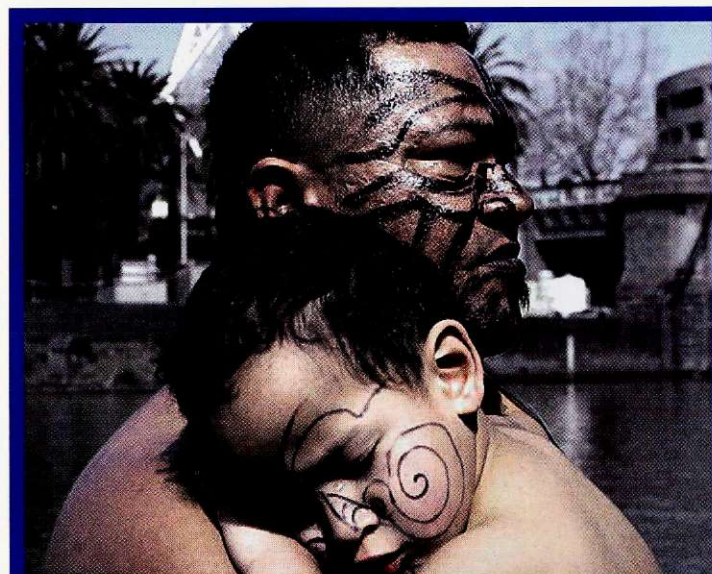
Predmeti Marie Callas Spominški predmeti sopranistke Marie Callas, ki so bili v posesti njenega moža, s katerim je bila poročena deset let – vključno z ljubezenskimi pismi, s fotografijami in z

glasbenimi partiturami – bodo letos na dražbi v hiši Sotheby's v Milanu. Zbirka obsega 63 ljubezenskih pisem, ki jih je Callasova napisala soprogu Giovanniju Battisti Meneghiniju, pa pisma, ki jih je prejela od prijateljev, med njimi

od Leonarda Bernsteina in Franca Zeffirellija, kakor tudi fotografije, na katerih je Callasova na odru ali v družbi pomembnih osebnosti, kot je bil pokojni ameriški predse-

dnik John F. Kennedy. Na dražbi bodo ponudili tudi koncertne obleke in 300 glasbenih partitur, med katerimi jih je nekaj z lastnoročnimi zaznamki Callasove.

Vrnjeni ostanki

ZDA so Novi Zelandiji vrnilo ohranjeno tetovirano glavo prednika Maorov in kosti drugih 13 pripadnikov teh prvotnih prebivalcev Nove Zelandije. Novozelandski Maori in vladne agencije si od leta 2003 prizadevajo za vrnitev posmrtnih ostankov Maorov maorskim plemenom. Po verovanju Maorov posmrtni ostanki njihovih prednikov zaslužijo polno spoštovanje in skrb ter miren počitek v domači zemlji. Slovesnosti ob vrnitvi posmrtnih ostankov so se udeležili predstavniki maorskih plemen in Prirodoslovnega muzeja. Še nekaj muzejev v ZDA ima v svojih zbirkah posmrtno ostanke Maorov, med njimi Ameriški prirodoslovni muzej, ki ima ostanke 35 glav.

Vir: STA

TUJI TISK

Die Presse

Usodne zveze

Preprosti ljudje na Kitajskem zelo malo vedo o zasebnem življenju moških, ki vodijo državo, žensk pa v tem poslu na Kitajskem ni. Strogo nadzorovani časopisi objavljajo samo suhe biografije o njihovem študiju, včlanitvi v partijo in prej-

šnjih službah. Njihovo zasebno življenje je v nasprotju z javnimi osebnostmi v Evropi ali Ameriki tabu, čeprav včasih o njem vedo več kot o lastnem. Zdaj so kitajski časopisi odkrili, da je med kitajskimi oblastniki razširjena navada imeti poleg žene še eno ali več ljubic, toda takšni podvigi se pogosto kaj žalostno končajo. Za zlom kariere takšnih politikov so zato krive ženske. Mnogi so namreč za to, da bi ugodili svojim priležnicam, ki so nemalokrat prišle tudi do spodobne nepremičnine, zlorabljali svoje položaje. Še težje udarce pa kitajskim politikom zadajajo zapuščne, užaljene ljubice, ki razkrivajo najpikantnejše podrobnosti iz njihovega življenja kar na internetu ali pa naročijo umor.

The Washington Post

Mogoče sodelovanje

Obstaja verjetnost, da Severna Koreja sodeluje s Sirijo v nekem sirskega jedrskega projektu. O tem pričajo novi podatki, ki jih je v zadnjega pol leta zbrala tajna služba ZDA. Ti podatki, ki so prihajali v glavnem iz Izraela,

vsebujejo ekskluzivne satelitske posnetke, ki so ameriške uradnike prepričali, da se posneti objekt lahko uporablja za izdelovanje jedrskega orožja. Po navodilih svetnika za nacionalno varnost ZDA Stevena Hardleyja so s tem seznanili samo nekaj visokih uradnikov. Siroko veleposlaništvo v ZDA ne daje izjav. Nove ugotovitve so se pojavile v najbolj neprimernem času za Bushevo administracijo, ki se je v začetku leta začela truditi za sklenitev sporazuma s Severno Korejo v zvezi s končanjem programa izdelovanja jedrskega orožja. Na pogajanjih v Ženevi je Severna Koreja izrazila pripravljenost ugoditi zahtevam ZDA, naj predloži podatke o programu bogatenja urana.

Dr. Peter Štumpf

Povojni poboji so madež na Sloveniji

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Dr. Peter Štumpf se je rodil leta 1962 v Murski Soboti, mladost je preživel v Beltincih. Po končani osnovni šoli je šolanje nadaljeval pri salezijancih na srednji verski šoli (danes gimnaziji) v Želimljah. Vstopil je med Don Boskove salezijance in začel s študijem teologije, najprej v Ljubljani, nadaljeval pa je v Torinu, kjer je leta 1989 diplomiral. Leta 1990 je bil posvečen v duhovnika. Zatem je deloval kot kaplan v župniji na Rakovniku v Ljubljani ter v Sevnici, kot župnik pa je deloval na Igu, Zabukovju, Mariboru, Veržetu in nazadnje v Ljubljani na Rakovniku, kjer je bil tudi dekan. Leta 2002 je doktoriral na Teološki fakulteti v Ljubljani z doktorsko tezo »Jožef Klekl st. (1874–1948) kot publicist v prizadevanju za ohranitev katoliške vere v Slovenski krajini (Prekmurje)«. Lani je bil imenovan za mariborskega pomožnega škofa. Je tudi generalni vikar mariborske nadškofije.

Tako kot vaš kolega škof dr. Jožef Smej ste tudi vi Prekmurec in dober poznavalec zgodovine Prekmurja, saj ste s tega področja tudi doktorirali. Na neki način torej pripadate lani ustanovljeni murskosoboški škofiji, pa ste vendarle škof v Mariboru, ki je bil do lani škofijski center za celotno Pomurje. Bi lahko zase rekli, da ste »lokalpatriot«?

Delno da, ampak tako kot vsi Slovenci, ki imamo radi svoj dom. Ne bi mogel reči, da sem navezan samo na Prekmurje, čeprav sem imel v dijaških letih, ko sem bil v Želimljah, veliko domotožje. Je pa Prekmurje res specifično, in to ne samo zaradi pokrajine ali zaradi verskega elementa – tam ne nazadnje živijo tudi evangeličani, binkoštniki, nekaj kalvincev, do druge svetovne vojne so živeli tudi Judje –, pač pa zaradi duha sv. Cirila in Metoda, kar se čuti še sedaj. Ta duh misijonske in pastoralne gorečnosti pa tudi slovanstva, kar se je izražalo tudi v bogoslužnih knjigah, je nekako pustil v nas pečat privrženosti Cerkvi in Kristusu ter navezanost na to zemljo. Morda smo zato Prekmurci nekoliko čustveni, hitro reagiramo, prav zaradi močnih verskih korenin znamo prisluhniti stiski bližnjega.

Prihajate iz župnije Beltinci, ki je dala veliko duhovnih poklicev ...

V 250-letni zgodovini te župnije je zabeleženih 64 novomašnikov. Samo v času Janka Škrabana, ki je bil po drugi svetovni vojni 44 let župnik v Beltincih, je bilo 34 novih maš, tako da smo se nanje navadili kot na letna žegnjanja. Bil sem njegov zadnji novomašnik, tri tedne zatem je umrl.

Moja doktorska disertacija o Jožefu Kleklu st. poskuša odgovoriti na vprašanje, zakaj je bilo prekmursko ljudstvo tako verno, kleno in hkrati velikodušno v duhovnih poklicih. Jožef Klekl je imel namreč svoje katoliško časopisje, kar je edinstven primer v slovenskem prostoru. Leta 1904 je začel izdajati mesečnik *Marijin list*, ki je izhajal štirideset let. Bil je verski list, berljiv za mladino, podobno kot danes *Ognjišče*. Leta 1935 je bil v listu objavljen podatek, da je bilo v Prekmurju v tem obdobju 480 duhovnih poklicev (duhovniki, redovniki, redovnice, misijonarji); številni so priznali, da so se za duhovni poklic odločili prav zaradi tega lista, ker jih je duhovno informiral. Ta list je bil dejansko resnično močan dejavnik katoliške obnove. Klekl je ustanovil tudi tednik *Novine* (1913–1941) »Družbeno-politični list«, ki je informiral ljudi o dogajanju v Prekmurju, po letu 1919, ko Prekmurje postane dokončno del Slovenije, pa tudi o dogajanju na Slovenskem in Jugoslaviji. Ker je bil Klekl tudi poslanec SLS v Beogradu, je ljudi informiral o družbenem, političnem in kulturnem dogajanju v domovini. List je opozarjal na grozote in nevarnosti boljševizma iz Rusije in Španije. Morda prav zaradi tega komunizmu nikoli ni uspelo ideološko pregnati Prekmurcev.

Kaj pa danes, ko primanjkuje duhovnih poklicev? Kaj je vzrok?

Vzrok je najprej pomanjkanje otrok. Nekdaj so bile družine zelo številčne, danes ne več. K pomanjkanju pa veliko pripomore tudi identifikacija s tem poklicem. To pomeni, da duhovnik v družbi nima svojega prostora, saj še vedno nima urejenega statusa. Je poklic, ki se zdi marsikomu nekoristen in nepomemben, o njem v šolah ne govorijo, ko govorijo o poklicih. Gre za poklic, ki se spozna samo znotraj cerkvenih občestev. Potem je tudi pomanjkanje moči za žrtve in odpovedi. Mene je zelo zazna-

movalo, ko so me starši poučili, da o duhovnikih nikoli ne smem misliti nič slabega.

Tako kot beograjski nadškof mag. Stanislav Hočevar tudi vi prihajate iz salezijanskih vrst. Za redovnike pa velja, da niso vezani na škofijske meje. Sami ste bili župnik po različnih župnijah, kot so Zabukovje, Ig, in celo v Ljubljani na Rakovniku. Po drugi strani pa živite iz karizme sv. Janeza Boska, ki se je v svojem življenju ukvarjal predvsem z mladimi. Ali kot škof še ohranjate stike z mladino? V napovedniku letošnjega srečanja mladih v Stični je zapisano, da boste tam darovali mašo ...

Bil sem župnik v štirih sedanjih škofijah. Moja srečanja z mladino pa so sedaj nekoliko drugačna, kot so bila prej v šestnajstih letih od duhovniškega posvečenja do imenovanja za škofa. Voden sem mladinske in študentske skupine, mlajše zakonske skupine. Sedaj se z mladimi srečujem v glavnem na slovesnostih podelitve sv. birmе. Posebna izkušnja pa je priprava na srečanje mladih v Stični. Bil sem z mladimi animatorji skupaj na pripravi en dan, pretresali smo vprašanja, ki so za mlade najbolj bistvena. Zato smo skupaj pripravili pridigo in zasnovali mašo, ki je bila minuli konec tedna v Stični.

Dobra volja vam je očitno blizu, lani ste na festivalu Ritem duha v Mariboru igrali harmoniko in dvignili dvorano na noge ...

K človeku poskušam pristopiti z ljubeznijo. Vprašati se moram, ali imam ljudi, h katerim pristopam, res rad. Zato se mi zdi prav, da sem v odnosu do mladih sproščen in prinašam evangelsko svobodo. Vso svobodo najdem v Cerkvi, ki me ne omejuje, v njej sem lahko vesel. To spoznanje poskušam prenesti tudi mladim.

Za škofovsko geslo ste si izbrali »S teboj, mati Marija«. Ko ste bili župnik na Igu, ste bedeli tudi nad cerkvijo na Kureščku. Ste torej močno zaznamovani z marijansko pobožnostjo?

Že od mladosti. Prva molitev, ki so me je naučili starši, je »O Gospa moja«. Vsako leto smo za veliki šmaren romali od Beltincev do ►

► Turnišča. To je bila tradicija. Name je to naredilo velik vtis. V tem Marijinem svetišču v Turnišču sem se tudi odločil za duhovniški poklic. Tam sem videl veliko ljubezen ljudi do Božje Matere. Tudi pri salezijancih je močno navzoča marijanska razsežnost. Rad sem zahajal tudi na Kurešček, kjer sem v molitvi pri Materi Božji črpal moči za pastoralno delo.

Duhovnik Bob Bedard je v svoji knjižici o evangelizaciji zapisal, da se Katoliška cerkev veliko premalo posveča svojemu temeljnemu poslanstvu, to je evangelizaciji. Kaj evangelizacija pomeni vam?

O tem je veliko govoril papež Janez Pavel II., ki je opozarjal, da se mora današnja Evropa, če hoče obstati, vrniti k svojim krščanskim

sem celo, da nekateri starši plačujejo svojim otrokom, da hodijo k verouku in se pripravijo na birmo. To je zelo zaskrbljivo.

Ste tudi generalni vikar mariborske nadškofije; na tem mestu ste nasledili dr. Antona Stresa, sedanjega celjskega škofa. Mariborska nadškofija je zaznamovana predvsem z dediščino blaženega Antona Martina Slomška, za katerega je v intervjuju konec lanskega leta nadškof dr. Franc Kramberger dejal, da mu nikoli ne bomo dovolj hvaležni. Ta mesec bo tudi Slomškov god in obletnica njegove razglasitve za blaženega. Kaj vam pomeni Slomšek osebno?

Ko me je papež Benedikt XVI. imenoval za škofa, sem si za geslo izbral: S teboj, mati Ma-

Pokole so zagrešili ljudi z imeni in tudi zelo jasnimi nameni. Celó sam poznam ljudi, ki so take stvari počeli. In ni jih malo.

koreninam. Kar koli drugega bi pomenilo zatón Evrope in Slovenija pri tem ni izvzeta. Že nekdanji ljubljanski nadškof Rode je na to opozarjal, pa ga nekateri Slovenci niso hoteli razumeti. Evropa namreč stoji na treh izročilih: grškem (filozofija), rimskem (pravo) in jerzualemskem oz. krščanskem (vera). Gre predvsem za stanje duha. Kristjani smo postavljeni v ta prostor, da druge ljudi opozorimo na nove binkosti. Cerkev mora spregovoriti z novim, svežim jezikom, ki bo nagovoril ljudi. To je jezik ljubezni. Cerkev mora znova predstaviti ljudem svojo vlogo, ki je bila zabrisana v času prejšnjega režima. Ima štiri velika področja, na katerih deluje: oznanjevanje, liturgijo, karitativno dejavnost in vzgojo. Mnogi si seveda želijo, da bi Cerkev še naprej ostala v »zakristiji«. Vendar potem ne bi mogla nadaljevati svojega poslanstva.

Za mlade velja, da po birmi (zakrament Svetega Duha) opustijo versko prakso. Zakaj?

Mogoče je to zelo splošna trditev. Kot župnik nisem povsod zasledil tako hudega odpada od verske prakse. Mnoge župnije mladim že med pripravo na birmo omogočijo, da odkrijejo svoje možnosti in sposobnosti, kje bodo ostali in delovali tudi po birmi. Pa naj bo to oratorij, pevski zbor, pritrkovalci itd. Mladim je treba dati mesto v župniji. Župnija mora biti dom. Mnogi mladi dandanes nimajo izkušnje doma, župnija jim mora zato še bolj dajati zavetje. Oratoriji na primer so versko in kulturno dogajanje in se širijo po čedalje več župnijah. In taki dogodki ustvarjajo dom. Vendar je prvi vzgojitelj vere družina. Če starejši smatrajo župnijo le kot servis in govorijo otrokom, naj zdržijo do birmo, potem bodo prosti, je jasno, da ne bodo nadaljevali. Slišal

rija. Poleg pšeničnega klasa in stolpa, ki pomenita Prekmurje, od tam sem doma, Marijo pa v litanijah imenujemo Stolz slonokoščeni, sem za škofovski grb izbral tudi baklo, ki pomeni »Sveta vera bodi vam luč«. Slomškova vera je pomenila luč za pot, po kateri narod hodi v svojo prihodnost. Tako sem Slomška vključil v svoj grb, ker prihajam v njegovo mesto za pomožnega škofa. Slomšek bi verjetno še več pomenil ljudem, če bi postal svetnik. Ravno sem postal postulater za njegovo kanonizacijo. Potrebujemo še en čudež na njegovo priprošnjo, da bi ga Cerkev priznala. Potem bi dobil mesto tudi v vesoljni Cerkvi.

Vtis imam, da ste zelo odkrit sogovornik in da se niti v javnih nastopih ne izogibate neprijetnim temam. Na praznik Marijinega vnebovzvetja ste tako omenjali poboje, da smo se Slovenci zmožni spraviti med seboj?

Prepričan sem, da smo! To je namreč moja izkušnja. Kot župnik v župniji sem ponudil ljudem roko sprave v smislu, naj dovolijo obnovo cerkvenih objektov, ki so jih med vojno rušili Italijani, po vojni pa tudi partizani. Na praznik vseh svetih sem molil za rajne na partizanskih in domobranskih grobiščih. To je ljudi zelo nagovorilo in so pristopili k obnovi.

O pobojuh pa sem na praznik Marijinega vnebovzvetja govoril zato, ker so ti poboji resnično madež. Dejstvo je, da so pomori bili. Kdor to zanika, ni etično resen. Temeljna dolžnost vsakega človeka je, da ima odnos do rajnih. Po drugih državah so to uredili. Če tega ne bomo storili, ne bomo imeli vitalne moči za prihodnost. Imeti odnos do mrtvih pomeni tudi imeti odnos do življenja. Sem pa vesel, ker sem nekje prebral, naj bi zgradili spominski park na Teznem. To je sicer nekaj simbolnega, podobno kot v Kočevju, vendar je treba od simbolnega priti k dejanskemu. Najpomembnejše pa je notranje spreobrnjenje. Očitati Cerkvi, da ni nič naredila za spravo, pa je zgrešeno, kajti Cerkev ima zakrament sprave, prek katerega se že spravlja sama s seboj in tudi z nevernimi. Cerkev je danes in bo tudi v prihodnje pobudnica narodne sprave na Slovenskem.

O pobojuh je govoril tudi nadškof dr. Franc Kramberger. Na njegove izjave se je odzval poslanec LDS Milan Petek, češ da pomenijo valjenje krivde za poboje na tiste, ki nimajo nič z njimi ...

Priznam, da izjave gospoda Petka ne razumem. Nadškof je bil zelo jasen in je dejal, da nikogar ne obsoja, ampak opozarja na obstoj grobišč v naši bližini, kar je velik madež na celi Sloveniji. Pokole so zagrešili ljudi z imeni in tudi zelo jasnimi nameni. Celó sam poznam ljudi, ki so take stvari počeli. In ni jih malo. Že samo en človek, ki živi med nami in je ubijal, je madež za Slovenijo!

V Slovenski škofovski konferenci ste odgovorni za medije. V enem izmed komentarjev za Družino ste bili kritični do medijev zaradi člankov, ki niso naklonjeni Cerkvi. Na vaše pisanje so se odzvali nekateri novinarji, češ da se hoče Cerkev tako izogniti nadzoru nad svojim početjem. Kje je meja med kritiko in neokusnim napadom na Cerkev?

Kritika je vedno dobrodošla, če je konstruktivna. Cerkev jo mora sprejemati. Je tudi znamenje povabila k preverjanju. Tudi Jezusovo oznanjevanje je bilo opozorilo k spreobrnjenju. Pri medijskih kritikah pa ni strokovnega

pristopa, ki bi temeljil na raziskovanju in preverjanju informacij. Takoj ko sem prevzel odgovornost za medije, sem jim začel slediti. Odlej bom sledil tudi člankom, ki so pozitivni. Presenečen sem, da so nekateri mediji tako sovražno razpoloženi do Cerkve, kot da jih nekdo iz ozadja podpihuje k temu. Kot država se še iščemo, smo na prehodu. Cerkev se je edina uprla komunističnemu sistemu, preživela in si prizadeva za notranjo duhovno prenovu. Sedaj sama išče tudi svojo medijsko podobo. Za nekatere bi Cerkev morala biti ves čas tiho. Najraje bi Jezusa opozorili: »Učenik, posvari svoje učence!« Toda Jezus jim odgovarja: Povem vam, če ti umolknejo, bodo kamni vpili« (Lk 19, 39-40)! Poleg karitativne ljubezni si mora Cerkev nenehno prizadevati tudi za pravičnost in resnico znotraj same sebe in v družbi.

Kakšen vtis imate sicer o slovenskih medijih? Se močno pozna, da povprečen novinar na verskem področju ni dobro izobražen?

S slabo versko izobrazbo novinarje lahko hitro opravičimo in tako prezremo njihove namene. Sam nisem ekonomist niti politični analitik, zato se moram učiti. Tudi novinar mora to početi. Če ni dobil ustreznega znanja na FDV o veri in Katoliški cerkvi, bi se moral izobraziti na lastno pobudo. Sem pa prijetno presenečen, ker pri nekaterih vidim dobro voljo in zato tudi kvalitetne in objektivne prispevke.

Udeležili ste se shoda v podporo duhovniku, ki so ga mediji brez dokazov javno predstavili kot domnevnega pedofila. Je mogoče reči, da je etika novinarskega poročanja pri nas na nizki ravni?

Nikogar ne bi rad vnaprej obsojal, vendar je čedalje več člankov, ki Cerkev neupravi-

čeno napadajo. Etika poročanja je torej na nizki ravni. Sam menim, da je pedofilija zelo hudo dejanje. Pri umoru človeka ubiješ, pri pedofiliji pa ga osebnostno uničiš. Sem za to, da tistim, ki jim dokažejo pedofilijo, naložijo tudi kazen. Žal pa pedofilija v zadnjem času postaja nekakšen »kanonfuter« za napade na Cerkev in to se mi ne zdi prav. S tem se odvrta pozornost od pravih problemov. S tem se dela škoda tudi resničnim žrtvam. S takim načinom nekateri mediji v Sloveniji ustvarjajo negotovost in predsodke ter onemogočajo normalno komunikacijo med starši in otroki.

Žal pa pedofilija postaja v zadnjem času nekakšen »kanonfuter« za napade na Cerkev in to se mi ne zdi prav. S tem se odvrta pozornost od pravih problemov. S tem se dela škoda tudi resničnim žrtvam.

Na molitveni shod v podporo duhovniku sem šel, ker sem prepričan v njegovo nedolžnost. Tega duhovnika osebno poznam, bila sva nekaj časa v isti dekaniji. Veliko sva imela duhovnih pogovorov. Zdi se mi, da so tisti, ki so se ga lotili, pljunili na karbid. Stavili so na napačnega konja. To je tudi dokaz, da je bila to kampanja, usmerjena proti Cerkvi, zato sem šel na ta molitveni shod.

Na mariborsko nadškofijo letijo očitki o njenem nepreglednem in sumljivem gospodarskem poslovanju prek podjetij, ki naj bi bila (posredno ali neposredno) v lasti škofije; primer je Brač. Vaš komentar.

Lani smo izdali zbornik o delovanju ma-

riborske škofije, torej poslujemo zelo pregledno. Javnost obveščamo tudi prek tiskovnih konferenc. Mnoge pa moti, da je to poslovanje zelo kompetentno in profesionalno. Veliko je pavšalnih ocen. Nadškofija je za svoje pastoralno delovanje pač ustanovila kapital-sko družbo, v kateri sredstva plemeniti. Gre za obnovo kulturnih in verskih objektov. Na primer projekt Vrbanska, kamor se bo, upam, kmalu preselila mariborska škofijska gimnazija, tam deluje že vrtec, kmalu pa bo tudi glasbena šola. In to ni last škofa, ampak vseh vernih. Naša obveza pa je, da bomo o delovanju sproti obveščali javnost.

Glede Brača je predstavnik Zvona že informiral javnost. Posli na Braču nimajo nobene neposredne zveze z nadškofijo. V sodobnem tržno urejenem sistemu gre za dvotirni sistem: lastništvo in uprava sta ločena. Pripisovati lastnikom odgovornost za vse pač ni pošteno. Tudi predstavnik Zvona je dejal, da akvizicije Zvona niso akvizicije mariborske nadškofije. Uprava družbe, ki projekte vodi, je svobodna in se o projektih ne usklajuje z nadškofijo. Zato mariborska nadškofija nima nobene vloge v poslih na Braču, pričakuje pa, da bo uprava ustrezno reševala tovrstne probleme.

Kako pa komentirate očitke, da telekomunikacijsko podjetje T2 svojim uporabnim omogoča tudi ogled televizijskih kanalov, ki predvajajo pornografske vsebine?

V javnosti se odgovornost za te kanale neupravičeno pripisuje nadškofiji, čeprav slednja pri tem nima nobene vloge ne glede na lastniške povezave. Dejstvo pa je, da je pornografija za Cerkev nekaj popolnoma nesprejemljivega!

T2 je samostojno razvijala to ponudbo, brez poprejšnjega soglasja nadškofije! Odgovornost nosi vodstvo T2. Mi smo za sporne kanale izvedeli pozneje in takoj zahtevali od vodstva T2 odstranitev, vendar odgovarjajo, da zaradi številnih podpisanih pogodb to ni izvedljivo. V tem primeru bomo prodali svoj delež.

Bližajo se predsedniške volitve. Za Katoliško cerkev velja, da se ob takšnih priložnostih navadno ne opredeli javno. Kakšnega predsednika države si želite vi osebno?

Želim si takega predsednika države, ki bo imel jasne vizije in jasna moralna načela. Želim si tudi, da bi poznal Cerkev ter cenil njeno navzočnost in delo v družbi. ■

Železni (dvorski) križ na mostu čez Krko v Žužemberku, na katerega je »nekdo« streljal in ga prestrelil

Z Udbo nad Cerkev

2. del

V. M., foto: arhiv Demokracije

V Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani je na ogled (do 2. decembra) razstava *Boj proti veri in Cerkvi (1945–1961)*. Objavljamo drugi del iz spremnega besedila zgodovinarke dr. Tamare Griesser Pečar, ki je objavljen v katalogu.

Poleg procesov, v katere je bila Cerkev vključena skupaj z drugimi organizacijami, strankami, ustanovami, vojaškimi skupinami – npr. božični, Rupnikov/Rožmanov in Bitenčev –, je bila vrsta skupinskih duhovniških in redovniških procesov: frančiškanski, Leničev, proti sestram v

Lichtenthurnu, proti lazarištom v Celju, proti slovenjebistriškim sestram in magdalenkam iz Studenic, jezuitski, tolminski, Šolar-Fabijanov itd. Procesi proti duhovnikom in redovnikom so bili pogosto na cerkvene praznike ali okoli njih. Obsojeni so bili zaradi delovanja med vojno, zaradi ruše-

nja državne ureditve, iz gospodarskih razlogov, zaradi sodelovanja s križarji, pobega oz. pomoči pri pobegu, članstva v Katoliški akciji, zaradi sovražne propagande, vzbujanja verske nestrpnosti, zlorabe svobode opravljanja verskih opravil, iz moralnih razlogov, ker niso bili pripravljeni kršiti spovedne molčečnosti itd.

Zažig škofa Vovka Verske svobode kljub ustavnemu čl. 25, ki je zagotavljal svobodo vesti in veroizpovedi, ni bilo. Oblast je zlorabila »ločitev Cerkve in države« za izključevanje duhovnikov, redovnikov in vernikov iz javnega življenja, preprečevala je birme, procesije in sploh vsako javno manifestacijo vernosti na Slovenskem, hkrati pa je podpirala močno protiversko in proticerkveno propagando. Cerkveni tisk je bil zelo omejen. Izgovor je bil, da je zmanjkalo papirja oziroma da so se delavci v tiskarni uprli

tiskanju verskih besedil. Kaznivih dejanj proti duhovnikom in redovnikom oblast ni preganjala ali pa je to počela samo navidežno. To pa zato, ker jih je sama organizirala, bila vanje vpletena ali jih odobraval. Naj navedemo nekaj primerov.

1. Po priključitvi dela goriške škofije Jugoslaviji je od okrajnega komiteja KPS organizirana množica jeseni 1947 kar dvakrat pregnala administratorja jugoslovanskega dela goriške nadškofije dr. Franca Močnika z jugoslovanskega ozemlja, prvič 19. septembra in dokončno 12. oktobra.

2. Ko je drhal 20. januarja v Novem mestu škofa Vovka polila z bencinom in ga zažgala, ga milica ni branila. Ta podatek že sam po sebi kaže, da je akcijo pripravila Udba. Odmev v svetovnem tisku je bil precejšen, posebno seveda v zamejskih katoliških časopisih. Prav zato, in ker so od vsepovsod prihajali telegrami

Prestreljeni križ v Žužemberku

Križec, ki ga je duhovnik Jožko Kragelj skrivoma izdelal v zaporu

in pisma, ki so z Vovkom sočustvovali, hkrati pa izražali svoje zgražanje nad dogodkom – med drugimi je poslalo telegrame kar 45 ameriških škofov, nadškofov in kardinalov –, je bil eden izmed storilcev, tisti, ki je škofa polil z bencinom, obsojen pogojno na deset dni zapore.

Ustreljen skozi okno 3. Načrtovani napad na mariborskega škofa pri Hrastniku septembra 1951 je spodletel, ker je škof pravočasno zvedel, da se nekaj pripravlja, in je šel na birmo z Dola pri Hrastniku delno s kolesom in delno peš. Naročeni napadalci so ustavili avtomobil in ga kamenjali, ker so mislili, da je v njem škof. Bilo pa je le spremstvo: škofov tajnik Justin Oberžan in župnik iz Dola pri Hrastniku. Ko sta prošila milico za varstvo, je službojoči miličnik izjavil: »Zoper voljo ljudstva mi ne moremo nič.«

4. Valentin Oblak, župnik iz Preske, je bil 21. septembra 1951 sredi noči ustreljen skozi okno. Policija je bila sumljivo hitro na kraju dogodka in je, namesto da bi iskala morilca, preiskovala omare, pretaknila cerkev in se nedostojno obnašala. Čeprav so bili udeleženci znani, ni bilo nobenih sankcij.

S tanki nad procesijo 5. Dne 15. avgusta 1951 je nekdo zgodaj zjutraj v cerkvi na Ptujski Gori z nožem laže ranil mladega romarja. Miličniki niso iskali storilca – to kaže, da je bil sodelavec Udbe –, preiskovali pa so župnišče, uprizarili mučna večdnevna zasliševanja, zaplenili denar, ki je bil namenjen obnovi cerkve, prijeli kaplana in tri sestre, župnika večkrat upravno kaznovali in končno incident zlorabili za to, da so z odločbo Sveta za kulturo in prosveto v Ljubljani – podpisal jo je Boris Zihel – zasegli cerkev in jo spremenili v muzej. Kljub številnim pritožbam župnika pa tudi škofa Držečnika, ki je pisal maršalu Titu in ministru za notranje zadeve Rankoviću, je bila cerkev šele maja 1957 znova odprta za bogoslužje.

6. Na prijavljeno procesijo sv. Rešnjega telesa na Vrhniki, 19.

Jožko Kragelj – sedem let v zaporu

junija 1949, ki jo je vodil kaplan Ivan Merlak, so prihrumeli tanki z izgovorom, da imajo vaje. Krožili so okoli cerkve in zasledovali procesijo. Le s težavo je kaplan Merlak z monštranco po procesiji prečkal cesto in jo varno prinesel v cerkev. Tank mu je sledil do četrte stopnice. Ljudje so kričali, da gre tank v cerkev. Na množičnem sestanku so potem oficirji

zahtevali, da kaplan za porabljeno nafto in bencin plača 150.000 din, ker zaradi procesije vaja ni uspela. Do tega ni prišlo.

Izsiljevanja Udba je koordinirala tudi administrativne postopke. Po navodilih, ki so jih dobili poverjeniki za notranje zadeve, so se morali vsi organi notranje uprave za vsakega posameznega

duhovnika dogovarjati z okrajnim pooblaščencom Udbe. Upravni postopki proti različnim dejavnostim – verouku, tisku, vzgoji, procesijam itd. – so močno ovirali delovanje Cerkve. Do leta 1961 je bilo izrečenih najmanj 1.411 upravnih kazni v skupnem znesku 5.315.000 din ter 95 z zaporno kaznijo – skupaj 1.450 dni.

Duhovniki, ki med vojno niso bili na svojem službenem mestu, so do sredine leta 1950 potrebovali dovoljenje ministrstva za notranje zadeve, tudi tisti, ki so jih Nemci prisilno preselili na Hrvaško in v Srbijo oziroma poslali v koncentracijska taborišča. Taka soglasja, imenovali so jih pristanki, je poznala samo Slovenija. Ko pa so jih od konca julija 1950 začela izdajati poverjenišтва za notranje zadeve, jih niso potrebovali samo oni, ki so prihajali iz drugih republik, izgnani in tisti, ki so prišli s prestajanja zaporne kazni, temveč tudi novomašniki. Sicer pa se organi uprave že prej niso držali svojih lastnih navodil. Iz odgovora načelnika oddelka za notranje zadeve Ivana Prijatelja na pritožbo pomožnega škofa Vovka leta 1948 je razvidno, da ministrstvu sploh ni šlo za kako zakonitost: »V kolikor namigujete na posebno merila za duhovščino v LRS, moramo ugotoviti, da gre pač samo za poseben odnos cerkvenega vodstva v LRS do države. Vojni zločinec Gregorij Rožman je formalno še zmeraj ljubljanski škof. Oba pomožna škofa v ljubljanski in mariborski škofiji, kakor tudi administratorji za slovenske dele primorskih škofij so postavljeni na način, ki jim odvzema legitimacijo, da bi mogli predstavljati interese cerkve pred državno oblastjo. Zato mora pač državna oblast urejevati ta vprašanja neposredno z vsakim posameznim duhovnikom.«

»Religija mora odmrtni« Komunistična oblast je od vsega začetka načrtno onemogočala poučevanje verouka. Kateheti so ►

Izdaja Društvo novinarjev Slovenije, Ljubljana, Gosposka 12, tel. 42-15. Odgovorni urednik: Marcel Kronegger, novinar. Tiskarna Merkur, Ljubljana

Pavliha, 6. 9. 1946. Komunistična propaganda proti Leonu Rupniku in škofu Gregoriju Rožmanu v času t. i. Rupnikovega procesa

Plečnikova cerkev Cirila in Metoda, prizidana cerkvi sv. Krištofa pred drugo svetovno vojno

▶ zanj potrebovali posebno dovoljenje pristojnega sveta za kulturo in prosveto okraja, v katerem je bila šola. Okrajni sveti so bili tesno povezani s poverjeništvom za notranje zadeve in s pooblaščenici Udbe, ki so pravzaprav nadzorovali ves položaj. Mnogi takega dovoljenja niso dobili ali pa šele proti koncu šolskega leta, tako da verouka vse leto ni bilo. Verouk se je smel poučevati po rednem pouku, to se pravi zadnjo šolsko uro ali popoldne. Medtem ko so verni otroci imeli verouk, so ne- verni šli domov. Pogosto pa so bile prav v teh urah prireditve, filmske predstave in podobno. Otroci, ki so stanovali predaleč ali v hribih, se mnogokrat popoldne niso mogli vrniti. Kjer verouka v šolah ni bilo, ker duhovniki niso dobili dovoljenja za poučevanje, so začeli poučevati v cerkvah in tudi v župniščih. Do odprave verouka v vseh šolah, 1. februarja 1952, je bilo večje število duhovnikov upravno kaznovanih zaradi kršitve javnega reda in miru. Leta 1951 je bilo vsaj 73 duhovnikov zaradi poučevanja verouka kaznovanih z denarno kaznijo do 5.000 din, v redkih primerih pa celo na krajše zaporne kazni.

Zoran Polič je na IV. zasedanju CK ZKS jasno začrtal pot v vprašanju poučevanja verouka. Po njegovo so se »srednji partijski kadri premalo zavedali leninske teze, da mora religija odmrtni in da to lahko dosežemo le z dosle-

dnim, dolgotrajnim, kulturnim delom seveda ob rastoči stavbi socializma ... Če bomo imeli težišče protiverske borbe prav v delavskih okrajih in če bomo dosegli, da bo začela naša religija tam odmirati, je jasno, da bo polagoma sledila tem predelom tudi naša vas ... Vpliv religije na mladino in njena religiozna nastojenost je problem, ki ga moramo imeti vedno v vidu, kadar govorimo o vzgoji naše mladine ...«

Pritiski brez konca Izvajal se je precejšen pritisk na verne laike, predvsem učitelje, profesorje, višje uradnike itd. V šolah se je postavljala marksistična ateistična ideologija za temelj vsega izobraževanja in vzgajanja. Mnogi verni učitelji so imeli težave v svojem poklicu in so bili iz šol odstranjeni. Slovenski poročevalec je 7. marca 1952 pisal: »Zato pri nas ne bo več mesta za učitelje, ki se ne drže programov, temveč so naklonjeni poučevanju misticizma in obskurantizma, ki sta lastna Cerkvi ...«

Leta 1952 je bila tudi teološka fakulteta izključena iz univerze. Že leta 1948 pa je »ljudska

oblast« črtala Leonida Pitamica in duhovnika Aleša Ušeničnika s seznama Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Udba (Ozna) je pritiskala z zbranim in s skonstruiranim gradivom na duhovnike, redovnike in redovnice, na bogoslovce, na maturante, na njihove starše, brate in sestre in druge sorodnike, na prijatelje in znance. Skoraj ni bilo predstavnika Cerkve, ki ni bil klican na zaslišanje. Marsikoga je nasilno prisilila k sodelovanju. Temu so rekli »vrbovanje«. Pri tem pa moramo poudariti, da podpis pod izjavo o sodelovanju še zdaleč ne pomeni, da je podpisnik v resnici sodeloval.

Cirilmetodijsko društvo Oblast je s pomočjo Udbe 20. septembra 1949 ustanovila Ciril-metodijsko društvo katoliških duhovnikov (CMD), ker je hotela razdvojiti Cerkev, ločiti duhovnike od škofov, izigrati vodstva škofij med seboj in onemogočiti vpliv Vatikana. Število članov CMD je bilo konec leta 1949 346, naraslo 1950 na 500 in leta 1952 s 526 člani oz. 53 odstotki doseglo svoj vrh. Po tem času je članstvo upadalo. Dejansko je CMD zrahljalo vezi med posameznimi duhovniki in mednje zasejalo globoko nezaupanje. Članom CMD je oblast dajala razne ugodnosti; bili so socialno zavarovani (še v 60. letih tudi nečlani), dobili so dovoljenje za poučevanje verouka in potovanja, plačevali so nižje davke, njihove sodne in administrativne kazni so bile milejše, in če so v zaporu vstopili v društvo, so bili prej izpuščeni. Ker je Cerkev

po letu 1945 izgubila domala vsa sredstva, oblast je npr. razpustila tudi »Podporno društvo za duhovnike ljubljanske škofije« in njegovo premoženje dala na voljo CMD, so bili predvsem mnogi starejši duhovniki prisiljeni včlaniti se, ker niso imeli nobene druge možnosti za preživetje. Ljubljanski in mariborski ordinarij sta od vsega začetka nasprotovala CMD, apostolski administrator goriške škofije dr. Mihael Toroš pa ga je najprej podpiral, bil je celo njegov član, pozneje pa je izstopil in postal velik nasprotnik oblasti.

Ekonomsko uničevanje Od vsega začetka je oblast preprečevala pritok novih duhovnikov. Maturant, ki se je odločil za bogoslovje, je takoj dobil »dobronameren« nasvet, naj študira kaj bolj pametnega. Če ni ubogal, se je pritisk Udbe stopnjeval. Pogosto mu je podtaknila kak dokaz, npr. Marijanu Smoliku in Francu Zdolšku *Matjažev glas*, ali pa mu je poslala provokatorja kot Rafku Lešniku. Marsikak maturant se je znašel v zaporu ali pa so ga takoj poslali k vojakom. Bogoslovcem so namenjali posebno pozornost, ker so bili, kot je formuliralo ministrstvo za notranje zadeve leta 1951, »mlad duhovniški kader ... posebej vzgojen za današnjo borbo proti ljudski oblasti«. Posebno močan je bil pritisk na bogoslovce v letih 1949 do 1951. Načrt Udbe pri obdelavi bogoslovja navaja dva temeljna cilja: »1. Zmanjšati število bogoslovcev na minimum in 2. vsak bogoslovec, ki je dokončal študij in zapuša semenišče, mora biti naš sodelavec ali vsaj biti vključen v aktivno dejavnost pri CMD.«

Komunistična oblast je poskušala Cerkev tudi ekonomsko uničiti. »Sodišča narodne časti« so bila ustanovljena s ciljem prevzema imetja. Z zakonom o »agrarni reformi in kolonizaciji« leta 1945 so cerkvene ustanove smele obdržati le 10 ha – samo zelo pomembne ustanove in samostani do 30 ha. Vse, kar je presegalo to površino, je bilo podržavljeno ne glede na to, kakšne vrste je bila zemljiška posest, kako je nastala in za kakšen namen je bila podarjena. Prav premoženje redov je v tem smislu brez odškodnine

Rušenje cerkva v Ljubljani – rušenje Plečnikove cerkve za Bežigradom (Gospodarsko razstavišče)

Rušenje cerkva v Ljubljani – karmeličanska cerkev na Selu

pripadlo državi. Pred agrarno reformo je imela Katoliška cerkev v lasti približno 55.000 ha zemlje, potem pa ji je ostalo 5.000 ha. Te površine so se po izvedbi nacionalizacije gradbenih zemljišč še zmanjšale.

Ribičičevo navodilo Ko je zakon o verskih skupnostih dovolil pobiranje prostovoljnih prispevkov, so bili ti v Sloveniji obdavčeni. Take prakse v drugih jugoslovanskih republikah ni bilo. Nasploh so bili davki instrument prisile, kot je državni sekretar Mitja Ribičič v strogo zaupnem pismu 19. marca 1954 poučil načelnike tajništva za notranje zadeve: »Pravilno obdavčevanje duhovščine ... je eden izmed osnovnih instrumentov za izvajanje ekonomskega pritiska na duhovščino ... Ekonomski pritisk je bil doslej najuspešnejši za izvajanje diferenciacije.« Po Ribičičevem navodilu so načelniki tajništva morali reševati vsa vprašanja obdavčevanja predstavnikov Cerkve sporazumno s pooblaščencom Udbe. Ker oblast ni priznavala ločenih pravnih oseb, je Cerkev plačevala davke, ki so bili nad njenimi zmogljivostmi. Tudi ta praksa je bila samo v Sloveniji. Ljubljanska škofija je bila tako prisiljena prodati posestvo v Goričanah in mariborska kanoniški vrt.

Opustošenje Kočevske Sodbe so pogosto vsebovale zaplembo celotne premoženja in nepremičnine. Zaradi obsodbe posameznikov je bilo zaseženo med drugim premoženje redov: leta 1947 Lichtenturnov zavod, last usmiljenk, leta 1948 lastnina lazaristov v Celju, leta 1949 premoženje Kongregacije slovenjebistriških šolskih sester in magdalenk ter križniškega reda province Slovenije, ki ga niso razlastili že leta 1945, pa celotno premoženje jezuitskega reda na Zrinjskega 9 v Ljubljani, čeprav je bila lastnica stavb in zemljišča ljubljanska škofija. Zaplenjeno cerkev sv. Jožefa je državna oblast izročila filmski dejavnosti, Plečnikov oltar pa so zgradili.

Leta 1955 je državna oblast deset župnij na Kočevskem razlastila vsega premoženja s cerkvami vred: Borovec, Gotenica, Kočevska Reka, Koprivnik, Mozelj, Nemška Loka, Polom, Spodnji Log, Stari Log in Topla Reber. Številni sakralni objekti so bili uničeni ali onečaščeni: cerkve, kapele, znamenja, križi, pokopališča itd. Predvsem Kočevska je popolnoma spremenila svoj obraz. Na zaprtjem območju Kočevske Reke je izginilo vseh 26 cerkva, večina v letih 1953–1955. Žal še nimamo natančnega pregleda vseh porušenih in poškodovanih sakralnih objektov. **D**

V spomin pobitim pripadnikom nacionalne ilegale!

Društvo za ohranjanje spomina na žrtve komunističnega nasilja, pododbor Ljubljana – Grčarice organizira spominsko slovesnost, in sicer v nadeljo, 30. septembra 2007, ob 11. uri pri kapelici svete Krvi v Mozlju na Kočevskem.

Vabimo vas, da se slovesnosti udeležite.

Naš naslov: Davorin Žitnik, Gerbičeva 43 B, Ljubljana

Uničevanje cerkva v Ljubljani – bolniška cerkev sv. Križa

Radio Ognjišče se je odprla pot proti Kranjski Gori!

Najdete nas na 102.3 MHz.

Počitniški utrinek izpod gora Martuljkove skupine.

RADIO OGNJIŠČE

Svetniški škof

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Škof Anton Martin Slomšek si zaradi svojega dela za korist Slovencev zasluži, da se ga s hvaležnostjo spominjamo. Zaradi svojega dela za Cerkev pa lahko v prihodnosti pričakujemo njegovo razglasitev za svetnika.

V tem tednu se bomo Slovenci spominjali 145. obletnice smrti svojega velikega rojaka, škofa Antona Martina Slomška. Slomšek je bil mnogostranska osebnost. Bil je teolog, a tudi pedagog, pesnik in pisatelj pa narodni buditelj, ki se je v okviru svojega poklica, kolikor mu je le-ta dopuščal, posvečal boju za slovenske narodne pravice. Slovenci se torej lahko s ponosom spominjamo svojega velikega rojaka, prav tako pa se ga s ponosom spominja tudi Rimskokatoliška cerkev. Zaradi svojega delovanja v korist Cerkve

no uradno potrdil pokojni papež Janez Pavel II. Sveti oče je tedaj v svojem razglasu Slomškove vrline in kreposti pohvalil z uradnim nazivom »častitljivi služabnik Božji«. Ni bilo malo Slovencev, ki so pričakovali, da bo Slomšek še v prejšnjem stoletju razglašen za svetnika. To se sicer ni zgodilo, a svetniško razglasitev lahko kmalu pričakujemo.

Anton Martin Slomšek se je rodil na Unišah pri Slomu 26. novembra 1800. Njegov oče je bil srednje premožen kmet, Anton Martin pa prvi od osmih otrok, ki so se rodili v zakonu. Mali

Po vrnitvi iz Rima je Slomšek dejal, da je videl Rim in zdaj lahko mirno umre.

je že za življenja s strani najvišje cerkvene oblasti, papeža, dobil osebno pohvalo, v kateri je bilo poudarjeno, da si je Slomšek že za življenja s svojimi deli nabral draguljev, ki bodo v onstranstvu krasili krono, ki si jo je nedvomno zaslužil. Takšna pohvala poglavarja Rimskokatoliške cerkve je bila nedvomno dokaz, da bo čez čas Slomšek doživel največjo mogočo cerkveno čast – da ga bodo razglasili za svetnika. Postopek za njegovo razglasitev je bil sprožen že leta 1926, ko je bila pri Sveti stolici vložena vloga za Slomškovo beatifikacijo. V Rimskokatoliški cerkvi mora pač ves postopek potekati po točno določenem redu. Vlogi za Slomškovo beatifikacijo je leta 1964 sledil apostolski postopek, ki naj bi v končni fazi pripeljal do razglasitve Antona Martina Slomška za svetnika. Njegove vrline je ob obisku v Sloveniji leta 1996 jav-

Anton je prve korake v šolanju naredil v krajevni nedeljski šoli, kjer ga je poučeval ponikovski župnik Jakob Prašnikar, ki je postal tudi njegov prvi mentor.

Po končani temeljni izobrazbi je oče Slomšek menil, da se je sin zadosti naučil, kajti njegov poklic naj bi bil že določen. Glede na to, da je bil prvorojenec, je bil slej ko prej namenjen za dediča očetove kmetije.

A župnik Prašnikar je menil, da bi bilo škoda, če bi nadarjeni fant ne šel naprej v šole. Oče se je končno dal prepričati in Anton je nadaljeval šolanje najprej v Celju, potem pa je odšel na licej v Ljubljano in Senj. Med šolanjem v Ljubljani je bil njegov sošolec France Prešeren, s katerim sta obdržala prijateljske stike vse življenje, pa čeprav si je Prešeren svojega sošolca vsaj dvakrat privoščil v svojih zabavljicah. A glede na to, da je Prešeren stanoval pri svojem starem sošolcu, kadar ga je obiskal, očitno s Slomškove strani za-

Škof Anton Martin Slomšek

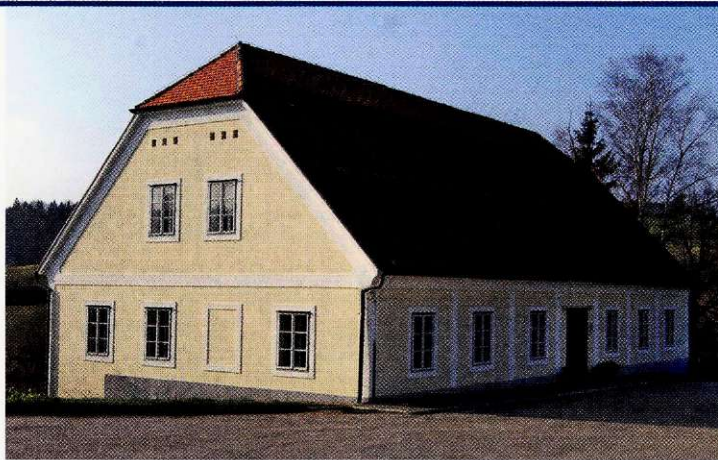
radi zabavljic ni bilo nikakršne zamere. Slomšek se je tudi sam rad ukvarjal s pisanjem poezije, posebno rad pa je pel. Ves čas svojega dušnega pastirstva je spodbujal cerkveno petje. Menil je, da »kdor poje, dvakrat moli«.

Iz ljubljanskega liceja je Slomška pot vodila v Celovec, kjer je študiral bogoslovje in bil leta 1824 posvečen v duhovnika. Prvo mašo je pel v ponikovski cerkvi pri svojem starem učitelju Prašnikarju.

Pedagoška žilica Zanimivo je, da je Slomšek že v semenišču pokazal, da ima pedagoško žilico, in čeprav še vedno sam učenec, je poučeval sošolce o temeljih slovenščine.

Slomšek se je odločil, da bo kar največ časa preživel med ljudmi kot dušni pastir, zato je sprejel mesto kaplana pri Sv. Lovrencu na Bizeljškem in nato v Novi Cerkvi pri Vojniku. Med svojim službovanjem se je ukvarjal s poučevanjem v nedeljski šoli. Na podlagi teh izkušenj je napisal knjižico Blaž in Nežica v nedeljski šoli, nekakšen priročnik za učitelje. Zanimivo je, da je bila na Univerzi v St. Peterburgu ta knjižica na pedagoškem oddelku uvrščena v rubriko pomožnega študijskega gradiva.

Leta 1829 mu je njegov nadškof zaupal novo pomembno službo in ga imenoval na mesto duhovnega voditelja v celovškem semenišču, zavodu, v katerem je bil Slomšek še pred nekaj leti učenec. Postal je organizator tečajev slovenščine za učence zavoda, prav tako pa jih je ob tem spodbujal k literarnemu

Rojstna hiša blaženega Antona Martina Slomška, obnovljena 1998

ustvarjanju. Leta 1838 je spet napredoval, tedaj je bil imenovan za dekana vuzeniške dekanije. Poleg dušnopastirskega dela z ljudmi in upravnega dela z vodenjem dekanije je Slomšek našel toliko časa, da se je zavzemal za nov prevod Svetega pisma v slovenščino. Iz Vuzenice ga je pot vodila k Št. Andražu v Labotski dolini, kjer je postal kanonik, poleg tega pa še višji šolski nadzornik za vsa lavantinsko škofijo. Zavzel se je za ustanovitev zavoda, ki bi izdajal slovenske knjige, vendar so mu oblasti to preprečile. Bila je namreč doba Metternichovega absolutizma in oblasti so sumničavo gledale na vsako preveliko izražanje nacionalne pripadnosti. Niso pa mogle preprečiti, da ne bi izdajal letopisa Drobtnice, okoli katerega se je kmalu zbral krog mladih pesnikov, ki so pesmi pisali v domačem jeziku.

Mlad in delaven škof Slomšek je bil kot duhovnik nedvomno cenjen. Leta 1846 naj bi postal

celjski opat, a svojega mesta še niti ni dobro prevzel, ko so ga poklicali k salzburškemu nadškofu, in ga tam posvetili v škofa. Poleti 1846 je tudi uradno prevzel mesto škofa lavantinske škofije, ki je imela tedaj sedež v Št. Andražu pri Labotskem jezeru. Slomškovo imenovanje za škofa je bilo seveda nemajhno presenečenje. Predvsem zato, ker je bil slovenskega rodu, česar nikoli ni skrival, a tudi zato, ker je bil za tako visoko imenovanje še razmeroma mlad. Ljudje v njegovih domačih krajih, kamor se je vedno rad vračal, pa so bili navdušeni, da je eden od njih postal škof njihove škofije. Slomšek si je za svoje škofovsko geslo izbral reko: »Vse v večjo slavo božjo in zveličanje duš.«

Novi škof je krepko zavihal rokave in se lotil dela v svoji škofiji. Osebo je potoval križem po škofiji in nadzoroval, ali podrejeni duhovniki opravljajo svoje delo tako, kot morajo. Za časa svojega škofovanja je izdal dvaj-

set rednih in šestnajst izrednih škofovskih pisem, ki so bila prvič napisana v nemškem in slovenskem jeziku. Za svoje duhovnike je uvedel redne pastoralne vaje in konference, kajti v svoji škofiji je hotel imeti kar najbolj usposobljene dušne pastirje.

Kmalu po tem, ko je zasedel mesto škofa, je ustanovil Podporno društvo za revne in nadarjene dijake v Celju (v bistvu je šlo za deško semenišče) in ga poimenoval Maximilianum. Podoben zavod je nekaj let pozneje odprl svoja vrata tudi v Mariboru in se je imenoval Victorinum. V svoji škofiji je Slomšek uvajal nove pobožnosti, predvsem majske šmarnice, in organiziral ljudske misijone.

Bil je tudi pobudnik Bratovščine sv. Cirila in Metoda, ki je imela namen pripeljati do povezave med zahodno in vzhodno cerkvijo, v svojo škofijo pa je skoraj osemdeset let po njihovem izgonu spet pripeljal verski red lazaristov.

Glede na njegovo veliko delo na področju utrjevanja vere ga je praški kardinal izrecno pozval, naj vizitira vseh devetnajst benediktinskih samostanov v avstrijskih deželah. Tudi nalogo vizitacije je Slomšek dobro opravil in bil zato s strani nadrejenih pohvaljen.

Za Slovence pa se je zavzemal tudi na drugih področjih, ne le na verskem. Po uradni dolžnosti je bil kot škof avtomatsko član tako gosposke zbornice na Dunaju kot tudi deželne v Celovcu. Glede na to, da je bil »cerkveni knez«, je imela njegova beseda še večjo težo.

Slomšek je sedež škofije preselil v Maribor.

V ljubljanskem liceju se je Slomšek šolal skupaj s Prešernom.

Slomškova knjiga Blaže in Nežica v nedeljski šoli je bila na univerzi v St. Peterburgu uvrščena med pomožno učno gradivo.

Št. Andraž je bil stoletja sedež lavantinske škofije.

▶ Avstrijske oblasti še vedno niso prav rade videle, da so nastajala društva na nacionalni podlagi, in so nekoč Slomšku že preprečile, da bi ustanovil društvo za izdajanje knjig v slovenščini. Zdaj pa si je to lahko privoščil. Nekaj njegovih prijateljev je ustanovilo Mohorjevo društvo. Da bi se izognili vmešavanju državnih oblasti, so se podali pod škofovo pokroviteljstvo. Glede na sporazum med Cerkvijo in državo v tedanji Avstriji se državne oblasti niso mogle

vmešavati v društva pod okriljem cerkve. Mohorjevo društvo je torej škof Slomšek sprejel pod svoje okrilje in tudi daroval lep denarni znesek za zagonski kapital. Slovensko književno društvo je tako pod Slomškom cvetelo in postalo najmočnejše slovensko založniško društvo. Do konca stoletja je imelo že sto tisoč rednih naročnikov, izdajalo pa je letno sedem knjig v redni zbirki pa še nekaj v izredni. Na leto je torej izdalo najmanj tričetr milijona knjig v slovenskem

jeziku, kar je tudi za današnje čase impozantna številka.

Škofijski sedež Svoje največje delo za slovenski narod pa je storil Slomšek s prestavitvijo škofije iz Št. Andraža v Maribor. Kmalu potem ko je zasedel mesto škofa, je začel svoje nadrejene zasipati s prošnjami in spomenicami, da bi bilo smiselno, če se škofijski sedež iz majhnega Št. Andraža, kjer je bil že dolga stoletja, preseli v veliko večji Maribor. Dolgo so tra-

očitno ohranila lep del narodnega ozemlja.

Velikansko delo pri selitvi škofijskega sedeža – poleg vseh rednih dolžnosti in tudi vseh dodatnih, ki si jih je škof Slomšek sam naložil na pleča – je precej izpilo škofovo zdravje. Svoje so naredila tudi leta, saj jih je dosegel že šestdeset.

Ko je dokončal svoje veliko delo selitve sedeža škofije, ki mu je posvetil toliko časa in predvsem truda, se je Slomšek odločil, da si bo izpolnil eno največjih želja. Odpotoval bo v Rim in se srečal s poglavarjem Rimskokatoliške cerkve osebno.

Glede na to, da je tedaj v severni Italiji prihajalo do spopadov v zvezi s procesom združevanja Italije, je moral za pot v Rim narediti precejšen obvoz. Potoval je čez Koroško, Tirolsko in Švico, prek Burgundije in južne Francije ter nato po morju do Rima. Želja se mu je izpolnila in ogledal si je Rim, se srečal s papežem in prejel njegov blagoslov.

Ko se je vrnil domov, je rekel: »Videl sem Rim in zdaj lahko

Slomškov sošolec France Prešeren je na svojega starega prijatelja naslovil dve zabavljici.

jale besedne igre med Slomškom in njegovim prvim nadrejenim, nadškofom v Salzburgu, in tudi med Slomškom in sosednjim škofom iz Sekaua. Šlo je namreč tudi za novo razmejitve med škofijama. Po nekaj letih je bila razmejitev končno dogovorjena in na novo urejena, Slomšek pa je dobil uradno dovoljenje nadrejenih, da lahko preseli sedež svoje škofije. Kako pomembna je bila ta preseleitev, se je pokazalo šele dolgo po Slomškovi smrti. Po razsulu Avstro-Ogrske so nastajale nove države. Tuje razmejitvene komisije so pri arbitražah upoštevale geografske, zgodovinske in podobne posebnosti. Če bi sedež škofije ostal v Št. Andražu, bi bile skoraj zagotovo avstrijske južne meje na Štajerskem precej nižje, kot so dandanes. Če ne zaradi drugega, smo torej Antonu Martinu Slomšku dolžni zahvalo že zaradi te njegove daljnovidnosti, ki nam je

umrem.« Čeprav je bil zelo bolan, si ni prizanašal. Vedel je sicer, da se mu bliža smrt, a želel je, da bi pred tem opravil vse, kar je bilo še potrebno, in da bi lavantinsko škofijo zapustil svojemu nasledniku v najlepšem redu. Umrl je 29. septembra 1862 na sedežu svoje škofije v Mariboru. ■

ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagorju 22
 1412 Kisovec
 www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
 trgovina EVJ Center Kisovec
 03-56-71-234
 trgovina EVJ Trbovlje
 05-90-23-203
 storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafične ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si

komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

107,8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

RADIO UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

tis.telekom.si

Kdor išče, TISti najde.

Novi Telefonski imenik Slovenije bo izšel **17. oktobra 2007**, letos prvič **tudi na mobilniku***. Poleg najnovejših podatkov o **telefonskih naročnikih vseh operaterjev** v Sloveniji, vključuje novi TIS na zgoščenki in na spletu tudi grafično in vsebinsko **prenovljeni interaktivni zemljevid Slovenije** z možnostjo iskanja poti ter še veliko več.

Naročite TIS do 30. 9. 2007 in izkoristite prednaročniške ugodnosti:

- nižja cena nakupa za naročnike,
- pol leta graTIS uporabe TIS-a na mobilniku in/ali TIS-a na spletu za naročnike,
- brezplačna dostava TIS-a na dom,
- sodelovanje v nagradnem žrebanju za 10 vikend paketov za dve osebi v Hotelu Oleander ali Hotelu Tisa.

Več informacij in naročila na 080 3000 in na tis.telekom.si

*Velja za uporabnike Mobitela, Debitela in Si.mobila

Socerb

Petra Janša, foto: STO/ D. Mladenović

Nedaleč od Črnega Kala je vas Socerb (389 m), ki slovi po svojem znamenitem gradu, ki kot orlovsko gnezdo ždi nad rižansko in osapsko dolino. Z gradu se odpira čudovit pogled na flišno gričevje Slovenske Istre, obalna mesta in celoten Tržaški zaliv. Socerb je v vseh letnih časih priljubljena točka številnih rekreativcev, saj je tudi del Istrske vinske ceste.

Mučenik Socerb Staro ljudsko ime za vas je **Strmec**, kar ni čudno, saj je višinska razlika med naseljem in dolino pod njim kar 300 metrov. Ime Socerb izhaja iz latinskega imena rimskega krščanskega mučenika Socerba, **Sanctus Servilus**, rojenega v Trstu Evlogiju in Klemenciji, ki sta bila plemiškega rodu. Ko je bil star 12 let, je zapustil domačo hišo. Novi dom si je poiskal v jami nad kraškim robom, danes imenovani Sveta ali Socerbova jama. V jami je asketsko preživel eno leto in devet mesecev. Potem je dobil posebno moč in je naredil več čudežev – zlasti ozdravljenj bolnikov. Ti čudeži in Socerbovo vztrajno oznanjevanje krščanstva pa niso bili všeč oblastem, saj takrat krščanstvo še ni bilo uradno dovoljeno. Rimski cesarski namestnik Numerian Junil je zato Socerba zaprl in ga mučil do smrti: najprej so ga bičali, potem so mu na natezalnici izpahnili sklepe, nato so mu z železnimi kavljii trgali meso s telesa, ga obličali z vrelin oljem in na koncu, 24. maja leta 284, obglavili. Njegovo telo počiva v cerkvi sv. Justa v Trstu.

Sveta jama, svetnikovo zatočišče Vhod v **Sveto ali Socerbsko jamo** je kakih 300 metrov vzhodno od gradu v borovem gozdiču. Jama je dolga skoraj 200 metrov in globoka 44 metrov. Ima rove v dveh nadstropjih, zgornji so suhi in preoblikovani z masivnimi kapniki ter s stropa odkrušenimi skalami, v spodnjih teče potok, za katerega je sledilni poskus pokazal, da se steka v izvire v Dolini. Tekoča voda segreva jamski zrak, katerega temperatura pade pozimi pod zmrzišče, saj je ta kraška votlina po obliki »ledenica«. Na to opozarja tudi »nagrbnčen« strop nad vhodnimi vrati, ki je posledica korozije kondenzirane vlage na stiku med hladnim jamskim in toplim zunanjim zrakom.

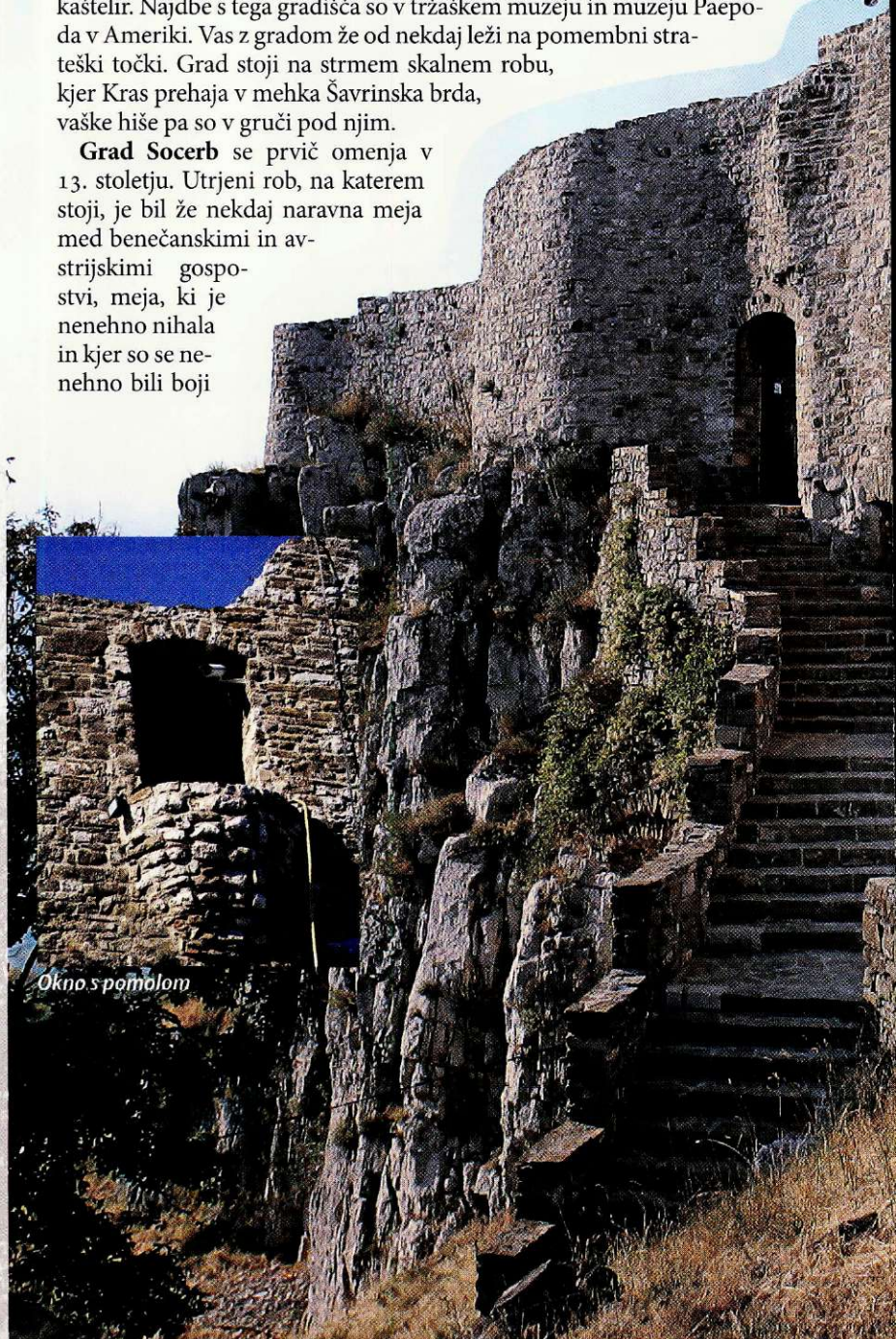
Da smo v **edini podzemni cerkvi v Sloveniji**, nas opozarja v kapnik vklesan kropilnik in stopnice nad njim, ki vodijo na kor. Od oltarja, ki je bil po opisih v slogu 17. stoletja bogato okrašen, iz raznobarnih marmorjev s svetnikovo podobo, so po barbarskem posegu pred petdesetimi leti ostale le stopnice in prestreljen mozaik. Takrat je bil pretrgan večstoletni običaj procesij na dan svetega Socerba 24. maja, ki ga omenja že Valvasor v monografiji o vojvodini Kranjski. Tu je opisana tudi ponvica s čudodelno vodo, ki je za kapniškim stebrom. Med drugim naj bi pokazala, ali je obiskovalec grešil. Zdaj so domačini znova obudili običaj procesije na god vaškega zavetnika.

Iz vhodne dvorane vodijo stopnice mimo podrth kapnikov in starih napisov na steni do vinske kleti. Isti vir navaja, da jo je dal urediti grof Petač. Ker se ni spodobilo tako skruniti svetega kraja, se mu je takoj skisalo, tako da na ta poseg spominjajo le še vrata.

Grad Socerb Na območju že davno razvaljenih utrd na Črnem Kalu, v Ospu, v Podpeči, Kubedu in drugod se je ohranila razvalina Socerba. Njegova zgodovina sega daleč nazaj, saj naj bi bili tu že Iliri zgradili gradišče ali kaštelir. Najdbe s tega gradišča so v tržaškem muzeju in muzeju Paepoda v Ameriki. Vas z gradom že od nekdaj leži na pomembni strateški točki. Grad stoji na strmem skalnem robu, kjer Kras prehaja v mehka Šavrinska brda, vaške hiše pa so v gruč pod njim.

Grad Socerb se prvič omenja v 13. stoletju. Utrjeni rob, na katerem stoji, je bil že nekdaj naravna meja med benečanskimi in avstrijskimi gospodstvi, meja, ki je nenehno nihala in kjer so se nenehno bili boji

Okno s pomolom

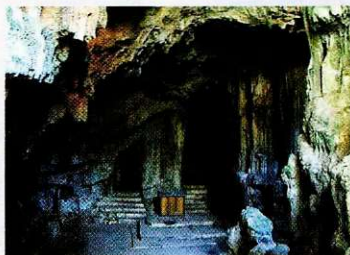
Benvenuto Petazzi, ki je še posebej zaslovel zaradi svojih grozodejstev. Leta 1702 je nadvojvodska komora Socerb dokončno odkupila od Petazzijev in ga pozneje, leta 1766, prodala družini Montecuccoli iz Modene, ki ga pa ni dolgo uživala, saj je že leta 1780 strela zanetila v njem požar in ogenj ga je uničil.

V 19. stoletju se je za Socerb začelo novo življenje. Ob kmečki odvezi leta 1848 so Montecuccoli prodali gosposčinsko zemljo, grad pa so še obdržali. V letih 1924–1925 ga je Tržačan Demetrius de Economo obnovil, vendar se je po večini omejil le na sanacijo obodnega zidovja, medtem ko je druge njegove ostaline odstranil. Tako je grad, na zunaj obnovljen, a v resnici brez večje zgodovinske pričevalnosti – okenske okvire so prinesli sem iz hiše Orlandini v Kopru – pričakal naš čas. Socerbski grad je zaradi svoje slikovitosti priljubljen motiv domačih in tujih slikarjev. V njem občasno prirejajo tudi priložnostne razstave.

Grajska restavracija Na pečini nad Socerbom se danes za debelimi kamnitimi grajskimi zidovi in težkimi železnimi vrati skriva restavracija. Majhna, a z dušo in s srcem. Kakor je mojster Milan Graj pred leti kot DJ spretno vrtel »plate« v diskoteki, prav tako se danes urno suka po kuhinji in med mizami. Ponudba je bogata in domiselna, od morskih pa do mesnih in zelenjavnih jedi. Prednost ponudbe je v tem, da nima ustaljenega jedilnika, temveč je odraz razmer na tržnici. Tako je gost vedno znova prijetno presenečen. Navdušen je bil tudi monaški princ Albert. Pozornost si prav gotovo zaslužijo jedi iz morskih sadežev, pripravljene na način, ki bo razveselil vsakega ljubitelja morske hrane. Seveda ob kozarcu vina iz bogato založene grajske kleti.

Vas Socerb

Sveta jama je tudi podzemna cerkev.

Grajska restavracija

Ruj daje kraju kraški pridih.

za oblast, za obvladovanje naravnih prehodov v deželno zaledje in notranjost Istre. Tisti, ki je imel v lasti Socerb, je lahko usmerjal trgovce s Kranjskega bodisi v avstrijski Trst, bodisi v obalna beneška mesta in Istro.

Zgodovinarji domnevajo, da je bil skalni pomol, na katerem stoji grad, zaradi svoje izjemne taktično obrambne in strateške lege že nekdanj utrjen. Prvi zapisi o njegovih gospodarih segajo v 14. stoletje, ko se omenja beneška družina Ducaini. V 15. stoletju so grad nekajkrat utrjevali. O tem je govorila danes izgubljena plošča iz leta 1413, ki jo je

zgodovinar Valvasor še videl in si jo prepisal, pa tudi arhivska sporočila iz let 1472 in 1473. Mejni spopadi in medsebojna obračunavanja, o katerih je bila beseda, pa so potekali tudi še po tržaško-benečanski vojni v začetku 16. stoletja, po kateri je Socerb trajno prešel v avstrijske roke. Leta 1521 ga je dobil od cesarja v fevd kranjski plemič Nikolaj Rauber, ki je hkrati prevzel tudi deželno sodišče, vezano na socerbsko gosposčino. Toda Rauberji niso dolgo gospodovali na gradu. Že na začetku 17. stoletja je kot socerbski gradnik omenjen

Ruj, jesenski okras narave V nasprotju z mnogimi istrskimi vasmimi je Socerb razmeroma razpeta vas. Sestavlja jo niz domačij, ki so po svoji oblikovitosti bliže kraškemu okolju. Vsaka domačija je enota zase, njeno središče pa je zaprto dvorišče – korta. Prav tako nas na kras spominja ruj, evroazijska vrsta grmičja, ki je pri nas razširjena v submediteranskem pasu. Raste na toplih in suhih legah. Pogosto tvori grmovno podrast v svetlih hrastovih gozdovih ali porašča opuščene kraške gmajne in jih jeseni značilno obarva. Rastlino so nekoč uporabljali za pridelavo eteričnih olj, tanina, skorjo pa kot barvilo. Ob pomembni ekološki vlogi (varstvo tal, mikroorganizmov itd.) pa nam jeseni ponuja obilo estetskih užitkov. **D**

Dominik Smole

1.

Založba Litera, Maribor

V zbirki *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev* je izšla prva knjiga zbranega dela pisatelja in dramatika Dominika Smoleta, s čimer prihaja v to zbirko naš doslej najmlajši pisatelj. Smoleta odlikuje izjemen slog pisanja.

V desetletjih po drugi svetovni vojni je bil upornik proti umetniški povprečnosti. V prvi knjigi je objavljen roman *Črni dnevi in beli dan*, ki je prvič izšel leta 1958, sicer pa je Smole največje dosežke dosegel v dramatik. To je bil prvi modernistični roman pri nas, napisan je bil pod eksistencialnimi vplivi. Daleč od socijalističnega in socialnega realizma se je Smole loteval razmišljanja o bistvu človeka na nov način. Romanu je dodan scenarij *Ni in nekaj*, po katerem je Boštjan Hladnik posnel film *Ples v dežju*, in pet zgodb. Knjigo je uredil in obširne opombe napisal Goran Schmidt.

Dnevnik Ane Frank

Založba Mladinska knjiga

V zbirki *Žepnice* je izšla razširjena izdaja Dnevnika Ane Frank z doslej še neobjavljenimi pismi. Dnevnik štirinajstletne judovske deklice, ki se je s svojo družino skrivala pred nacisti, je znamenita knjiga 20. stoletja (prvič je izšla pred 60 leti), ki daleč od zgodovinske objektivnosti in neprizadetosti prikazuje intimno doživljanje druge svetovne vojne. Štirinajstletna Ana, ki se je s svojo družino skrivala na podstrešju upravne stavbe v Amsterdamu od junija 1942 do avgusta 1944, je svoje najintimnejše misli zaupala Kitty, kakor je imenovala svoj dnevnik. Strah pred nacisti, ki so iskali skrite judovske družine, je ubesedila na nepozaben način. Anine izpovedi so še toliko bolj pretresljive, ker so družino Frank izdali in njene člane po aretaciji poslali v koncentracijska taborišča. Ana Frank je za tifusom umrla le mesec dni pred osvoboditvijo taborišča Bergen-Belsen.

Putinova Rusija

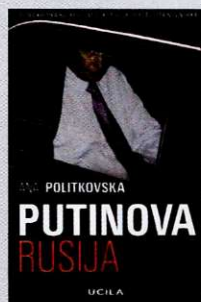
2.

Založba Učila

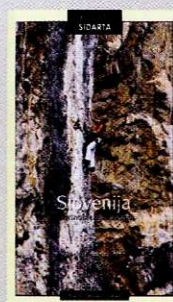
Mafijski posli, moralna izprijenost ruskih oligarhov, skorumpiranost vojske in sodstva, propadanje intelektualnih krogov, tragično neuspešno reševanje talcev v moskovskem gledališču in v beslanski osnovni šoli, ignorantski odnos oblasti do jedrske flote na Kamčatki, ki je v katastrofalnem stanju, nečlovečnost ruskih častnikov, nemogoče razmere, v katerih živijo vojaki. Brezkompromisna obsodba aktualne ruske oblasti, predvsem nepravilnosti vlade na mirno rešitev čečenske krize, ter brezbržnosti zahodnih družb do tega, kar se dogaja v

1.

2.

3.

4.

»novi« Rusiji. Intimne zgodbe malih ljudi v deželi moralne in socialne kataklizme, ki se je še ne tako dolgo nazaj rešila enega, zdaj pa nezadržno drvi v drugi totalitarizem. To so teme v knjigi *Putinova Rusija*. Napisala jo je novinarka Ana Politkovska, ki so jo 7. oktobra 2006 našli umorjeno pred njenim stanovanjem v Moskvi. Knjiga kot potret komaj vzpostavljenih civilnih vrednot, ki jim pred brezbržnimi očmi Zahoda oblasti spodkopavajo temelje, priča o življenju v sodobni – Putinovi Rusiji.

Arabija Felix

ZRS

Znanstvenoraziskovalno središče Koper je v zbirki *Knjižnica Annales* izdalo knjigo *Arabija Felix*. V njej Marija Brus predstavlja gospodarsko zgodovino antike na primeru Arabije Felix v njenih takratnih svetovnih razsežnostih in nas seznanja s starodavnimi kulturami Bližnjega vzhoda. Množica podatkov, ki temeljijo na pričevanjih antičnih avtorjev Ptolemeja, Strabona, Plinija, Diodora Sicilijanskega idr., usmerjenih v življenjsko eksistenco prostora, nam daje vtis enciklopedičnosti dela. Območje Arabije Felix je po zaslugi svojega gospodarstva, temelječega na monsunkem podnebnju, in strateške trgovske lege igralo pomembno vlogo od 5. stoletja pred Kr. dalje. Njegov statusni položaj je dobil odmev tudi v njenem imenu, srečna Arabija, ki po svoje rcali pri antičnih avtorjih opevano življenjsko raven prebivalstva in samo gospodarstvo, ki temelji na eksotičnih kadilih in dišavah.

Športnoplezalni vodnik

3.

Založba Sidarta

Izšla je nova, temeljito popravljena in dopolnjena izdaja vodnika po slovenskih plezališčih. Zanj so bila vsa plezališča na novo pregledana, ocene preverjene, prav tako potek in višina smeri. Več kot polovica od 84 plezališč, opisanih v knjigi, je bila popravljena in dopolnjena. Dodanih je pet novih plezališč in več kot 500 novih smeri. Nekaj plezališč so zaradi slabe opremljenosti ali

zapušenosti izločili iz nove izdaje, nekaj slabše opremljenih pa za zdaj še ostaja kot vzpodbuda opremljevalcem. Še beseda o temnejši plati vse večjega števila in obiska slovenskih plezališč. Za zdaj gre bolj za posamične primere nekulturenega obnašanja in nespoštovanja dogovorov z domačini in lastniki zemljišč, dejstvo pa je, da se odnosi ponekod slabšajo. Čeprav bi moralo biti primerno obnašanje samo po sebi umevno, so pri vseh plezališčih, kjer je to še posebej pomembno, dodana opozorila o parkiranju, dostopih in pravilih obnašanja, ki zagotavljajo nemoteno, nekonfliktno in za okolico neobremenjujoče plezanje. Plezalni vodnik po plezališčih Slovenije je najpopolnejši pregled športnoplezalnih smeri in območij pri nas.

Županova Micka

Založba Karantanija

V zbirki *Orfej* je založba Karantanija izdala Županovo Micko Antona Tomaža Linhart, komedijo oziroma veseloigro v dveh dejanjih, ki se dogaja v 18. stoletju v vasi na Gorenjskem, na dvorišču pred županovo hišo. Delo je bilo uprizorjeno prvič v Ljubljanskem stanovskem gledališču 28. decembra 1789 in je doživelo velik uspeh. Bilo je velika novost že samo v jeziku, saj so doslej v tem gledališču igrali samo v nemščini.

Cvetlice

4.

Založba Narava, Olševsek

V zbirki *Vodnik po naravi* je izšel vodnik *Cvetlice*. V njem je predstavljenih več kot 200 evropskih vrst cvetlic s preprostim načinom določanja. Barvne skupine in simboli nam omogočajo razvrstitev rastlinskih vrst glede na obliko in namestitve listov, kar poenostavi njihovo določanje. 320 barvnih fotografij prikazuje vse vrste skupaj z značilnimi znaki v njihovem naravnem okolju. Poleg tega 320 risb predstavi najpomembnejše določevalne znake vsake vrste. Dodana je letna ura, ki na pregleden način prikaže čas cvetenja in plodenje vsake vrste.

Odgovorno igralništvo

je (lahko) steber razvoja slovenskega turizma

Stereotipi o igralništvu Velika večina javnosti si igralništvo še vedno predstavlja na podlagi filmskih predstav iz prejšnjega stoletja. Tako lahko prebiramo ocene o prostituciji, drogi, pranju denarja in podobnih zanimivostih, ki ste jih lahko videli v nekaterih atraktivnejših hollywoodskih stvaritvah. Realnost enaindvajsetega stoletja je drugačna: igralništvo je poleg bančništva najbolj regulirana in nadzorovana dejavnost, ki je ob pravi strategiji razvoja lahko nosilec razvoja slovenskega turizma.

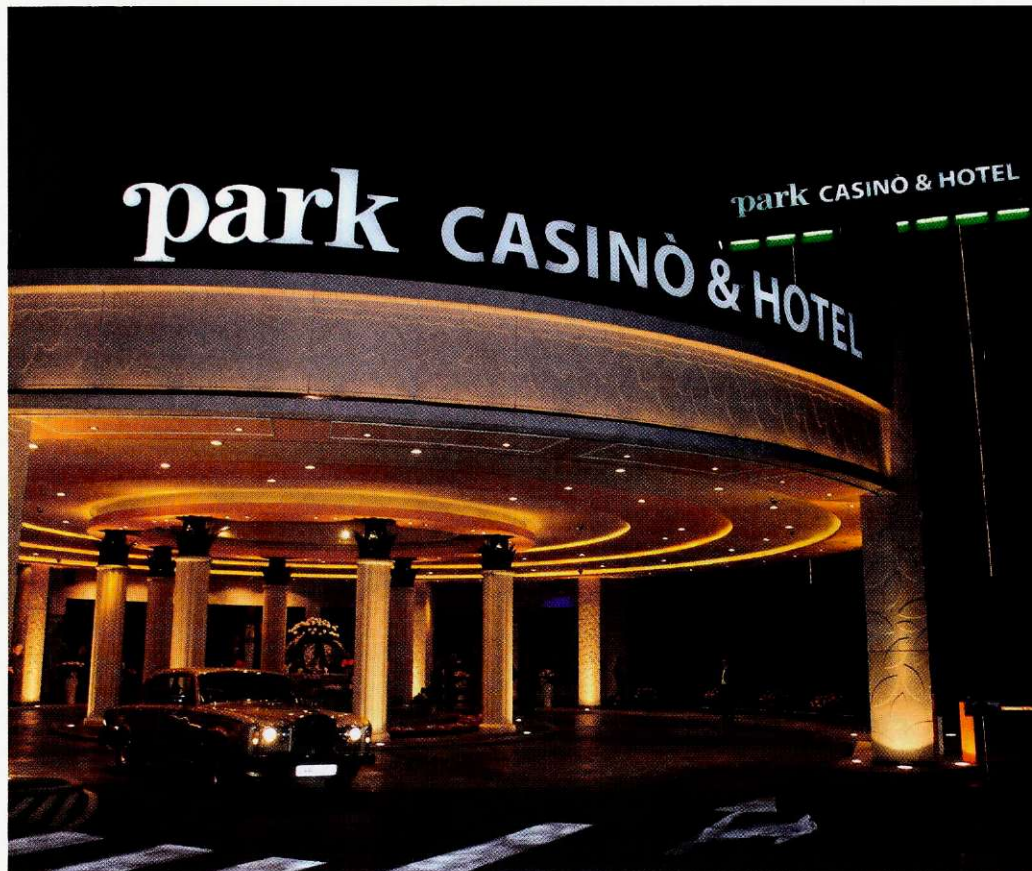
Vse resne in sodobne turistične družbe, ki razvijajo igralništvo kot del svoje zaozkrožene turistične ponudbe, poslujejo v skladu z najvišjimi varnostnimi in kakovostnimi standardi, saj je njihov dolgoročni cilj zadovoljen gost, ki se vrača, ne pa socialni ali kakšen drug problem, ki moti normalno poslovanje in negativno vpliva na nadaljnji razvoj. Seveda vsaka koncentracija ljudi na enem kraju, pa to še zdaleč ne velja le za igralništvo, za seboj potegne tudi nekatere posameznike, ki imajo poslovne ideje iz spektra nelegalnih dejavnosti. Takšne pojave morajo preganjati ustrezni državni organi.

Nadzorovan razvoj dejavnosti je lahko generator turističnega razvoja

Igralniško-zabavišni turizem je kot del zaozkrožene turistične ponudbe, ki vsebuje prvovrstno kulinarično ponudbo, hotelske in wellness zmogljivosti, športno-rekreacijske zmogljivosti, prireditveno in kongresno ponudbo ter druge sodobne turistične storitve, že zdavnaj zapustil koncept hazarda, ki gradi samo na želji po dobitku.

Igralniško-zabavišni turizem se v okviru velikih turističnih centrov razvija kot del široke ponudbe zabave, je enakovreden zabavi ob kulinarični, prireditveni, wellness ali kakšni drugi ponudbi. Tudi poraba denarja znotraj igralniške zabave se po obsegu ne razlikuje od druge turistične zabave. Povprečen gost lahko tako sto evrov porabi za dobro večerjo, dober hotel ali pa nekajurno zabavo s prijatelji.

Temeljnega pomena za uravnotežen in nadzorovan razvoj je učinkovita državna strategija, ki igralništvo dejansko razvija kot del turistične ponudbe. Vsako pretirano drobljenje ponudbe, ki predstavlja dnevno ponudbo za lokalno prebivalstvo,

je lahko problematično, saj tako kot v drugih dejavnostih za igralniško-zabavišni turizem velja, da kakovost, lokacija in oblika ponudbe v veliki meri vplivajo na kakovost, izvor in cilje gostov. Tako denimo dobra restavracija privablja dobre goste s visoko kupno močjo, slaba pa drugačne goste.

Kakšni so dejanski negativni učinki

Kot večina gospodarskih dejavnosti ima tudi razvoj turističnega gospodarstva negativne učinke, še zdaleč pa ne takšnih kot jih je mogoče zaslediti v nekaterih drugih dejavnostih. Pri razvoju igralništva se najpogosteje omenja pretirano igranje in odvisnost od igranja, ki je tako kot vse druge odvisnosti družbeno problematična.

Tako kot druge odvisnosti jo je treba prepoznati in kar najbolj omejiti. Vsekakor je strokovno nesprejemljivo, da se ta problematika avtomatično preslika na celotno dejavnost, kot bi se lahko denimo problematika pretiranega uživanja hrane neupravičeno uporabila za napad na živilsko industrijo.

Obstajajo številni načini in instrumenti, s katerimi se problematični gostje prepoznajo. Slednjim se prepreči igranje in se jim tudi pomaga pri reševanju njihovih težav. Družbeno odgovorne turistične družbe to že počnejo in izpopolnjujejo sisteme preprečevanja pretiranega igranja. Tudi v največji slovenski turistični družbi Hit veljajo številni preventivni ukrepi: od opozarjanja ljudi pri vhodu (opozorila na vstopnicah, ki opozarjajo na nevarnost pretiranega igranja) do možnosti samoprepovedi vstopa in prepovedi vhoda gostom, ki si drugače ne znajo pomagati.

Domače in tuje študije kažejo, da ima težave s pretiranim igranjem približno odstotek ljudi, kar pa je precej manj, kot to velja za druge sodobne odvisnosti. Vsekakor bi morali najvišje standarde preprečevanja odvisnosti uvesti v celotni dejavnosti v vseh podjetjih in igralniških centrih, kar edino lahko zagotavlja uravnotežen in v splošni gospodarski napredek usmerjen razvoj dejavnosti.

V Šentjakobu podkurite dolgčas

Lucija Horvat, foto: Bor Slana, Šentjakobsko gledališče

Gledališka sezona se začena tudi v Šentjakobskem gledališču, kjer bodo publiki ponudili šest predstav. Šentjakobsko gledališče je blizu gledalcu in ima ljubiteljski igralski ansambel ter profesionalno režisersko in scenografsko ekipo.

Prigode dobrega vojaka Švejka

Briljantina

Komedija zmešnjav

Značilnost polprofesionalizma želijo v Šentjakobskem gledališču čim bolj izkoristiti, zato so za sezono 2007/08 izbrali same posebne projekte, ki bi sami po sebi pritegnili širši krog gledalstva. Tako so za novo sezono pripravili štiri abonmajske predstave, otroško in maturitetno predstavo. Sezona se bo začela s premiero klasičnega dela, komedije Prebrisana vdova Carla Goldonija, ki jo bo režiral Luka Martin Škof. V predstavi se štirje snubci različnih evropskih narodnosti potegujejo za roko privlačne in bogate vdove. Komedija raziskuje vprašanje različnih stereotipov, nacionalne identitete in mednarodnih odnosov ter bo po mnenju snovalcev programa še posebej aktualna v letu, v katerem bo Slovenija predsedovala Evropski uniji. Kot se za Evropsko unijo spodobi, bo poskrbljeno tudi za simultani prevod v jezike nastopajočih narodnosti. Decembra bo druga premiera, in sicer bo to novoletno presenečenje – Andersenova pravljica Grdi raček v režiji Dejana Spasića, ob kateri bodo gledalci lahko razmišljali o tem, kaj pravzaprav je lepota. Vprašanje je povsem na mestu, pravi režiser Dejan Spasić, saj smo dandanes dobesedno medijsko bombardirani z lepotnimi ideali, ki jih predpisuje moda.

Bog in kralj Januarska premiera Šentjakobskega gledališča bo v ameriškem prostoru nekdanje zelo priljubljena komedija Bog Woodyja Allena, ki jo bo režiral Gašper Tič. Predstava se dogaja v antični Grčiji, kjer pisec Hepatitis pred začetkom atenskega dramskega festivala še vedno nima konca za svojo igro. V iskanju izgubljenega navdiha se obrne kar na občinstvo, in ko

mu to dokončno zmeša štrne, ves obupan po telefonu pokliče samega Allena in ga prosi za nasvet. Bogu bo februarja sledila maturitetna predstava z naslovom Kralj na fiziki v režiji in priredbi Jureta Karasa. Poučno-zabavni spektakel bo postavljen na štirih klasičnih dramskih stebrih: Zupančičevem Vladimirju, Dürrenmattovih Fizikih, Cankarjevem Kralju na Betajnovi in Molièrovem Tartuffu.

Slovenska kriminalka Marca bodo na odru Šentjakobskega gledališča premierno uprizorili »avtohtono slovensko kriminalko« Kdo je umoril Anico L.? po motivih malomeščanske kriminalne povesti Neznani storilec Ljube Prenner. Zgodba, ki jo bo režiral Gojmir Lešnjak - Gojc, se dogaja v malem mestu Lipnici, kjer se zgodi umor. Raziskujejo ga meščani, ki morilca vidijo drug v drugem, resničen morilec pa je nekdo, ki ga sploh niso predvidevali. Zadnja šentjakobska premiera bo maja 2008 in bo avtorski projekt plesalcev Dragane Alfirević in Dejana Srhoja Trg žabjih dlak. Predstava bo temeljila na raziskavi giba in bo odgovor na paradoks sodobne družbe, v kateri je videz zelo pomemben, je dejala Alfirevićeva. Avtorja se bosta pri tem naslanjala na tradicijo nemih filmov in osebnih zgodb igralcev, ki bodo v predstavi nastopili. V Šentjakobskem gledališču so letos razpisali dva abonmaja, rednega s štirimi predstavami in abonma Komedija, v katerem bodo prav tako štiri predstave, poleg Goldonijeve Prebrisane vdove še Prigode dobrega vojaka Švejka Jarosava Haška in Shakespearjeva Komedija zmešnjav, predstavo Kralj Arthur in sveti gral pa bo odigralo gostujoče gledališče Tone- ta Čufarja z Jesenic. **D**

Japonske lutke

V Slovenskem etnografskem muzeju so v sodelovanju in na pobudo japonskega veleposlaništva odprli razstavo japonskih lutk. Predstavljenih je 70 najbolj tipičnih. Najprej tiste, ki nadaljujejo tradicijo in imajo izvorno pomen-sko funkcijo v še danes živih šegah, pa tudi sodobne lutke, ki so izraz in interpretacija svobodne domišljije posameznega umetnika. Poleg lutk, ki so del japonskega vsakdanjika, so na ogled tudi lutke iz prizorov tradicionalnih japonskih gledališč Noh, Kabuki in Bunraku. Lutke so na Japonskem že od nekdaj del vsakdanjega življenja in kulture ter so odraz navdiha njihovih ustvarjalcev, imajo različne regionalne lastnosti in so se skozi stoletja razvile v številne oblike. Vsaka lutka ima pomen in namen, ki ju povezuje z življenjem. Beseda lutka je po japonsko ningya, kar pomeni človeška figura. Že od starodavnih časov so lutke imele svoje mesto v različnih obredih, zlasti verskih. V grobnicah iz obdobja Kofun (250–550) so bile zakopane glinene figure ljudi in živali, imenovane haniva. Nji-

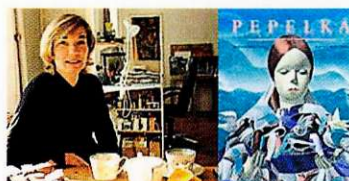

Značilna japonska lutka

hov namen sicer ni jasen, po vsej verjetnosti pa so imele obredno pogrebno vlogo. V obdobju Hejan (749–1192) so lutko hitogata – ploščato človeško figuro, narejeno iz papirja ali lesa, uporabljali za očiščenje grehov in za odpravo težav. Lutke hitogata so spuščali po reki in tako simbolično očistili osebo, ki jo je lutka predstavljala. Japonske lutke niso samo igrače za otroke, temveč tudi umetniška dela, ki jih je treba ceniti, razstavljati in občudovati, piše na spletni strani muzeja. L. H.

Zlato jabolko

Slovenska ilustratorica Alenka Sottler, ki je bila za svoje delo že večkrat nagajena, letos tudi z Levstikovo nagrado, je na svetovnem bienalu otroške ilustracije, ki med 7. septembrom in 26. oktobrom poteka v Bratislavi, prejela še eno priznanje, zlato jabolko za ilustracije v knjigi Pepelka. Doslej je slovenska ilustracija to visoko nagrado prejela le enkrat – pred 22 leti je bila nagajena Marija Lucija Stupica. Zlato jabolko je eno od petih najvišjih priznanj bienala, o katerem je odločala 10-članska žirija. Grand prix je prejel nemški ilustrator Einar Turkowski. Bienale v Bratislavi je poleg bolonjskega sejma najpomembnejša in največja predstavitev otroške knjižne ilustracije na svetu. Na njej se predstavlja kar 2.740 ilustracij 387 ilustratorjev iz 38 držav. Letos poleg Sottlerjeve na njej razstavlja še 12 slovenskih avtorjev: Suzi

Slikarka Alenka Sottler

Bricelj, Mojca Cerjak, Polona Lovšin, Andreja Peklar, Arjan Pregl, Petra Preželj, Daša Simčič, Rudi Skočir, Damjan Stepančič, Ana Šalamun, Emi Vega in Alenka Vidrgar. Alenka Sottler, rojena leta 1958 v Ljubljani, je diplomirala iz slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Leta 1981 je prejela študentsko Prešernovo nagrado za slikarstvo. Slikarsko specialko je končala leta 1983 in odlej dela kot svobodna umetnica. V letih po študiju je ilustrirala 45 knjig in se predstavila na številnih samostojnih in skupinskih razstavah, predvsem v tujini. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 20. 9. 2007

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: M. Ravenhill: Kok ti men zdej dol visiš

20.00 SNG Drama: Neil Labute: Razsutje/Igre poslednjih dni. Gostovanje Zavoda Imaginarni in Mini teatra

20.00 SNG Drama: Kamerni teatar 55 (Bosna in Hercegovina): Halverjeva noč

20.00 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

PETEK, 21. 9. 2007

19.30 SNG Drama: Dane Zajc: Jagababa

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: M. Ravenhill: Kok ti men zdej dol visiš

20.00 Stara elektrarna: Ex Ponto, Laboratorio Nove (Italija), Teatro della Limonaia (Italija): Umazal sem si posteljo s svojimi sanjami

SOBOTA, 22. 9. 2007

19.30 SNG Drama: Dane Zajc: Jagababa

19.30 Šentjakobsko gledališče: J. Jacobs, W. Casey: Briljantina – muzikal

20.00 Stara elektrarna: Ex Ponto, Laboratorio Nove (Italija), Teatro della Limonaia (Italija): Umazal sem si posteljo s svojimi sanjami

20.00 MGL: K. Komljanec: Kura nima jajc – muzikal. Muzikal se skozi glasbo, ples in z barvitimi kostumi kot politična satira s humorjem odziva na aktualno politično in socialno dogajanje v državi in svetu.

NEDELJA, 23. 9. 2007

19.00 Slovenska filharmonija: Slovenski komorni zbor & Slovenski komorni orkester – klasična glasba

19.30 Uršulinski samostan Ljubljana: Ženski komorni zbor Sv. Zlata Meglenska (Makedonija) – liturgična glasba.

PONEDELJEK, 24. 9. 2007

20.00 SNG Drama: Jean Genet: Služkinji

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: Ex Ponto, Gledališče Virovitica (Hrvaška), Prešernovo gledališče Kranj in Society for the Cultural Education – Neighbours Festival (Poljska): Življenje v senci bananovca

20.00 MGL: K. Komljanec: Kura nima jajc – muzikal

TOREK, 25. 09. 2007

20.00 Gledališče Glej: Gledališče Skrat (Slovaška): Srednja Evropa te obožuje

20.00 SNG Drama: C. McPherson: Jez

20.00 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

SREDA, 26. 9. 2007

18.30 Dvorni trg: Akademsko folklorna skupina France Marolt

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: SNG Maribor & Ex Ponto: Mali princ

21.00 Plesni teater Ljubljana: Milan Tomašič: Znotraj/Within

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz
ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Poln gas, tretjič

Monika Maljevič

Detektiva Lee in Carter, najhitrejši pesti vzhoda in najzgovornejši jezik zahoda, bosta na glavo postavila Pariz, kamor vodijo sledi največje kriminalne organizacije na svetu.

Kot vedno Carter prevzame zabavnejši del naloge in poskuša dobiti informacije od zapeljive lepotice Geneviève, Lee pa se mora soočiti z neprijetnim dejstvom, da je med vodji negativcev njegov prijatelj iz otroštva. Na pomoč jima priskoči čudaški taksist George, toda čaka jih veliko spektakularnih (in zabavnih) pretefov, preden bodo zlobneži končali za zapahi.

V osrčju Pariza leži smrtonosna skrivnost. V Los Angelesu, na drugem koncu sveta, jo name-rava veleposlanik Han razkriti. V rokah ima pogubne dokaze o Triadah – najmočnejši in najnevarnejši kriminalni združbi na svetu. Toda preden mu jo uspe razkriti, ga utiša morilčeva krogla. Triade bodo storile vse, da skrivnost ne bo prišla na dan. Obstaja le še eno upanje, da se ustavijo ...

Losangeški detektiv Carter in kitajski inšpektor Lee sta spet nazaj ... Tam, kjer nimata kaj iskati.

Rush Hour 3

Režija: Brett Ratner

Scenarij: Jeff Nathanson, po zgodbi Rossa LaManna

Produkcija: Toby Emmerich, Arthur Sarkissian, Roger Birnbaum

Žanr: akcijska komedija

Igrajo: Chris Tucker, Jackie Chan, Hiroyuki Sanada, Youki Kudoh, Max von Sydow, Yvan Attal, Neomie Lenoir

Premiera: 20. 9. 2007

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

povsod, v globinah pariške kanalizacije in seveda tudi na Eifflovem stolpu, saj bosta poskušala prehiteti najnevarnejše kriminalce na svetu in rešiti primer.

Poln gas Vse od leta 1998, ko sta Jackie Chan in Chris Tucker posnela prvi del tega duhovitega akcijskega filma, veljata za najzabavnejši, pa čeprav nenavaden filmski duet. »Chris je pravi genij, kar se tiče komedije,« pravi režiser Brett Ratner, ki je režiral tudi prva dva dela. »Je izjemno nadarjen komik, saj je vse, kar pride iz njegovih ust, zelo smešno. Niso pa vse samo besede – njegov obraz pove več kot tisoč besed.« Jackie Chan je drugačne vrste genij,« nadaljuje režiser. »Ko delaš z njim, se počutiš kot del filmske zgodovine. Je kot Buster Keaton, Charlie Chaplin in Harold Lloyd v eni osebi.«

»Chris in Jackie se sploh ne razumeta, ker sta iz dveh popolnoma različnih okolij,« pravi Ratner. »Že pri prvem filmu je bilo tako, dobesedno. Ko je eden od njiju zapustil prizorišče, je drugi rekel: Ni mam pojma, kaj je pravkar rekel. In oba se pri tem neznansko zabavata. Odlična ekipa sta. Dopolnjujeta drug drugega in prav veselje ju je gledati. Ko gledaš njune filme, si rečeš: Hudo, to so se morali zabavati na snemanju. In res smo se.«

Preden je Jackie Chan postal znan ameriškemu občinstvu, je

bil že slaven hongkonški igralec. Medtem ko se njegovi azijski oboževalci veselijo naslednje *Polijske zgodbe*, pa povsod druge poslušajo samo eno: »Že na letališču me sprašujejo: 'Jackie, kdaj pride naslednji *Ful Gas*?« pravi Chan.

»Nikoli ni dolgčas,« pravi Chan, ki se je po šestletni odsotnosti vrnil na veliko platno. »Ves čas se režimo. Prijatelji smo tudi v resničnem življenju. Jackiejev oboževalec sem že dolgo, še preden sva skupaj začela snemati. Odlična ekipa sva in se odlično zabavava.«

»Tako kot v filmu se tudi midva nisva poznala pred prvim *Ful gasom*,« pravi Chan. »Jaz sem iz Hongkonga, Chris je iz Los Angelesa. Zdaj sva prijatelja. Vedno se zelo zabavava.« **D**

Odpravita se v mesto luči, da bi preprečila zaroto in rešila življenje dolgoletni prijateljici Soo Yung, zdaj odrasli hčerki veleposlanika Hana. Ne poznata mesta, jezika in tega, kaj pravzaprav sploh iščeta, kljub temu pa se bosta znašla vse-

POSKRBIITE ZA SVOJE ZDRAVJE!

Vsak torek ob nakupu Večera:

Knjiga iz zbirke
Veliki zdravstveni vodnik
z zanimivim tematskim dodatkom.

Naročniki Večera lahko celotno zbirko 10 knjig ali posamezne izvide naročite ob delovnih dneh po telefonu 02 23 53 326, 02 23 53 322 ali 02 23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com ali po pošti na naslov ČZP Večer, 2504 Maribor. Knjige vam bo prinesel raznašalec domov. Cena ene knjige je 7,6 €, cena zbirke pa 76 €. Plačilo zbirke bo v 3 obrokih.

VEČER

Proti zobu časa

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač

Alfa romeo 147 1,6 twin spark black line

Alfa 147 je najstarejša predstavnica 'golfovega' razreda, vendar kljub zrelem sedmim letom še vedno velja za lepoto, ki se odlično upira zobu časa. Po rahlih kozmetičnih popravkih deluje osveženo kot manekenka po popravljenem make-upu. Še vedno je elegantna in očarljiva kot Sophia Loren.

Pri Alfi Romeu so vedno znali delati lepe in privlačne avtomobile. In alfa 147 ni prav nič drugačna. S paketom 'black line' dobite še atraktivnejša platišča iz lahke litine, v našem primeru premera 17 palcev, ter črno položeno streho vozila. Na zunaj je sicer videti kot panoramska streha, vendar videz tokrat vara. Vse drugo je še vedno nespremenjeno. S to potezo zato niso razvrednotili vrednosti rabljenih vozil. Pravzaprav pa – zakaj bi spreminjali nekaj, kar je lepo in skorajda brezčasno. V biserno modri barvi, ki je vse prej kot

Alfina tipična barva, se 147-ka dobro počuti, a vendar bi sam še vedno izbral rdečo. Kadar koli.

Pri alfah je estetska vrednost vedno imela prednost pred uporabnostjo in tudi nova 'stosedem-inštiridesetka' ni nobena izjema. Prostora v notranjosti je za dva

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	ALFA ROMEO 1,6 TWIN SPARK
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni,
	4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.598
moč v kW (KM) pri vrt./min	88 (120) pri 6.200
največji navor v Nm pri vrt./min	146 pri 4.200
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.223 x 1.729 x 1.442
medosna razdalja v mm	2.546
prtljažnik v litrih	292 – 1.042
masa praznega vozila v kg	1.200
največja hitrost v km/h	195
pospešek 0-100 km/h v s	10,6
poraba (po normah EU) v l/100 km	11,2/6,4/8,2
poraba na testu v l/100 km	10,2
cena vozila v EUR	18.310

povsem dovolj, za kakšnega potnika več pa se je že treba odreči idealnemu položaju sedežev. Tudi odlagalnih površin in predalov je vse prej kot v izobilju. Prednja sedeža sta izvrstna. Z odličnim bočnim oprijemom in možnostjo ročne nastavitve v vse smeri se bosta voznik kot tudi morebitni sopotnik počutila športno utešnjeno, a še vedno dovolj udobno. Tudi prostornina prtljažnika ni namenjena prtljagi petih potnikov. Voznikovo delovno okolje je odlično: že prej omenjeni sedeži, izvrsten volanski obroč in dirkaško skupaj nameščeni pedali za zavore in plin. Pred voznikom se

bohotijo veliki števcji in majhen zaslon potovalnega računalnika. Le-ta je, kar se funkcij tiče, izvrsten, le njegovo upravljanje je samo z eno tipko malce nerodno. Če prežete želeni podatek, sledi spet 10 in več pritiskov na tipko 'TRIP' na obvolanski ročici, da se le-ta spet prikaže na zaslonu. Zamera gre tudi upravljanju radijskega sprejemnika. Zaradi velikosti, pravzaprav majhnosti tipk ga ni prav lahko uporabljati med vožnjo. To negativno lastnost bi mu zlahka prezrli, če bi bile za upravljanje na voljo obvolanske komande. Ker jih ni, radijski sprejemnik ni bil prav pogosto v uporabi.

A nič zato. Alternativa je vsekar boljše izbira. Obrat kontaktnega ključa, za katerega je prostor pri voznikovih kolenih zopet minimalno odmerjen, povzroči reakcijo, ki bo vseh povprečnemu poslušalcu avtomobilskih napevov. Prijetno grgranje iz izpušne cevi se ob pritisku pedala za plin hipoma odzove vsaki voznikovi želji. Pogled na ročico menjalnika sicer prinese majhno razočaranje. Prav nič športno ni videti, poleg tega pa ima samo pet prestav. Še vedno smo sedem let nazaj ... Zaradi velikosti ročice menjalnika

so gibi daljši, kot bi si želel, vendar natančni, in ročica lahko vseeno hitro skače med prestavi. Športno srce oziroma njegova delovna prostornina meri 1,6 litra ter pri dobrih 6.000 vrtljajih postreže s 120 konjskimi silami. Vseh 120 'žrebcev' je zmožno 1,2 tone težko kočijo prek sprednjih koles potegniti do slabih 200 kilometrov na uro oziroma polovico te hitrosti doseči v 10 sekundah. Davek, ki ga za to zahtevajo, znaša dobrih 10 litrov 95-oktanskega napitka. Številka bi bila ob navzočnosti šeste prestave nižja. Vožnja pa je spet popoln užitek. Odlična vodljivost in neposreden volanski obroč, ki izvrstno sede v dlan voznika, kar silita k sukanju koles. Motor bi sicer lahko bil radodarnější z močjo, se pa zato oddolži z lahkotnim vrtenjem v visoke vrtljaje in hkrati igra lep napev. Ob čezmernem pretiravanju tudi elektronska pomagala znajo umiriti razgreto voznikovo športno srce.

Alfa 147 je najugodnejša vstopnica za priključitev družini 'alfistov', ki je kljub svoji starosti še vedno lepota. Zob časa ji pač še ni prišel do živga.

Novica

SALON: FRANKFURT 2007 Pri domačem Audiju so predstavili nov model A4, rahlo prenovljeno admiralsko ladjo A8 ter RS6, najmočnejše serijsko vozilo, ki so ga kdaj izdelali inženirji iz Ingolstadta. Zver zmora kar 580 konjskih sil. Bavarski BMW je predstavil serijo 1 coupe, v katero bodo na začetku nameščali le 3 agregate z razponom moči od 204 do 306 KM. Zvezda razstavnega prostora je vsekakor konceptni SUV (oziroma SAC) X6. Niso manjkali niti vsi 'predstavniki družine M, odeti v belo. Honda je v Frankfurt pripeljala novo generacijo modela accord, Hyundai pa karavansko različico modela i30. Jaguar je predstavil model XF, ki je naslednik modela S-type. Kia je na ogled postavila pro cee'da – cee'da s tremi vrati. Lamborghini je 'bik' reventon je požel veliko zavistnih pogledov, saj bo izdelan v le 20 primerkih. Mazda se predstavlja z novo 'šestico', Mercedes-Benz s karavansko različico razreda C, Mini pa s clubmanom, ki je podaljšana različica že obstoječega minija. Opel predstavlja prenovljeno agilo, Renault se postavlja z novo laguno, Saab s prenovljeno serijo 9-3. Seat je pripeljal dva koncepta, Subaru novo generacijo impreze, Škoda fabio combi, Volkswagen pa je na domačem terenu predstavil povsem novega SUV-a z imenom tiguan, v katerega bodo nameščali motorje z neposrednim vbrizgom goriva TSI in TDI.

**SREDNJA
POKLICNA IN
STROKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe:

**AVTOŠOLA
JEŽICA**

SPŠŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev voznškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Kromosomi – nosilci lastnosti

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Vsaka celica človeškega telesa vsebuje natanko 46 kromosomov. Kromosomi so vedno parni. V celici sta vedno po dva kromosoma enake vrste. Kromosomski pari se med seboj razlikujejo po več različnih značilnostih.

Človeški kromosom

V večini primerov so kromosomi dovolj razločni, da lahko citolog razloči vseh 23 parov kromosomov. Kaže pa omeniti, da so kromosomi v vseh somatskih celicah, h katerim prištevamo vse celice organizma razen spolnih, enaki po velikosti, obliki, razporeditvi centromerov, medtem ko sta spolna kromosoma, triindvajseti par, pri ženskah enaka (XX), pri moških pa različna (XY). Kromosome je v celici pod mikroskopom mogoče videti samo med delitvijo, mitozo, v stadiju metafaze. Kromosomi, ki so vidni pod mikroskopom, se imenujejo metafazni kromosomi. Kadar se celica ne deli, so videti kot tanke, temno

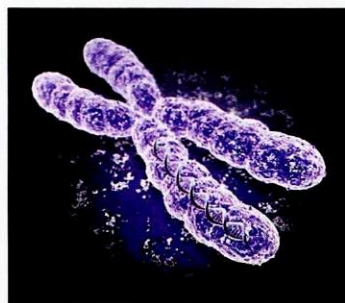
obarvane niti, ki se imenujejo kromatin. Kromatin je deoksiribonukleotid, ki je pod mikroskopom videti kot tanke niti in granule. V procesu delitve celice kromatin s spiralizacijo oblikuje dobro vidne, intenzivno obarvane strukture, kromosome.

Sestava kromosoma Metafazni kromosom je sestavljen iz dveh vzdolžnih niti deoksiribonukleotida, kromatida, ki sta med seboj povezani v centromeru. Centromer je na poseben način organiziran del kromosoma, ki je skupen obema sestrskima kromatidoma. Centromer deli kromosom na dva dela. Glede na položaj centromera ločimo meta-

centrične kromosome – kadar so kraki kromosoma enake dolžine, submetacentrične kromosome – kadar centromer ni v sredini in so kraki kromosomov različno dolgi in akrocentrične kromosome – kadar je centromer premaknjen na en konec kromosoma in je en krak zelo kratek. Obstajajo še te-

locentrični kromosomi, ki so brez enega kraka, vendar jih v kariotipu (kromosomski zbirki) človeka ni. Nekateri kromosomi imajo lahko še sekundarne centromere, ki tvorijo del kromosoma, ločen od drugega, imenuje pa se satelit.

Nosilec lastnosti Raziskovanje kemične organizacije kromosomov eukariotskih celic je pokazalo, da so sestavljeni predvsem iz DNK in beljakovin. Kot je bilo dokazano, je DNK materialni nosilec vseh dednih lastnosti in spremenljivosti ter nosi v sebi biološko

Nepravilnosti v kromosomih imajo posledice.

informacijo, tako rekoč program za razvoj celice in celotnega organizma, ki je zapisana s pomočjo posebne kode. Beljakovine sestavljajo znaten del kromosomov, okoli 65 odstotkov celotne mase teh struktur. Kromosom je kot kompleks genov evolucijsko razvita struktura, ki je značilna za vse osebkne vrste. Položaj genov v sestavi kromosoma ima zelo pomembno vlogo pri značilnostih njihovega delovanja.

Nepravilnosti kromosomov

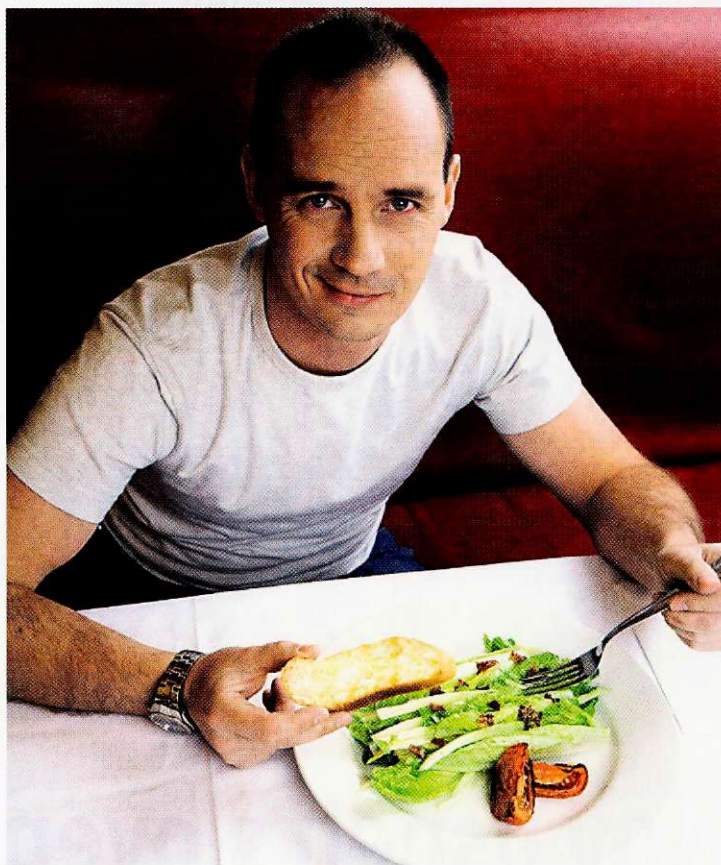
Sprememba števila kromosomov v kariotipu človeka lahko povzroči različne bolezni. Najpogostejša kromosomska bolezen je Dawnov sindrom, ki nastane zaradi trisomije, dodatnega kromosoma v 21. paru kromosomov. Dawnov sindrom, ime je dobil po zdravniku, ki ga je leta 1866 prvi opisal, se pojavi pri enem do dveh predstavnikih populacije tisočih. Pogosto je trisomija 21. para kromosomov vzrok za smrt ploda, vendar ljudje z Dawnovim sindromom lahko živijo precej dolgo, čeprav je življenjska doba na splošno krajša. Pri ljudeh s tem sindromom so pogoste srčne anomalije, nižja odpornost proti okužbam in značilna zunanost, saj obraz spominja na predstavnike rumene rase. Po značaju pa so navadno zelo prijazni.

Druge trisomije Po pojavnosti je najpogostejša trisomija 16. para kromosomov, ki se pojavi pri enem odstotku nosečnosti. Takšni plodovi ne preživijo in običajno pride do spontanega splava v prvem trimestru nosečnosti. Znani sta še trisomija 13. para, ki se imenuje sindrom Patau, in trisomija 18. para kromosomov – Edwardsov sindrom. Otroci s takšno kromosomsko napako najpogosteje umrejo v prvih mesecih življenja zaradi številnih razvojnih motenj. Pri človeku se precej pogosto pojavljajo tudi motnje in spremembe števila spolnih kromosomov. Med njimi je najbolj znana momosomija X, ki se imenuje Turnerjev sindrom, redkejša je trisomija X in Clayfelterjev sindrom (XXY, XXXY, YYY). Ljudje, ki imajo spremenjeno število spolnih kromosomov, se, če imajo kromosom Y, razvijejo

v moške. Pri takšnih osebah so vse pomanjkljivosti na umskem področju zelo malo izražene, mnogi so popolnoma normalni ali celo nadpovprečno inteligentni. Edina težava so motnje v razvoju spolnih organov in motnje v rasti.

Gen dolgega življenja Kakor na marsikaj geni vplivajo tudi na to, kako dolgo bomo živeli. Obstaja namreč gen, ki je odgovoren za podaljšanje življenja ob hudih omejitvah porabe kalorij. Že v 30. letih 20. stoletja so odkrili, da laboratorijske živali živijo do eninpolkrat dlje kot običajno, če se bistveno zmanjša kaloričnost hrane in če so pri tem navzoči temeljni prehrabni elementi. Ta učinek so pogosto potrdili v poskusih s črvi pa tudi s sesalci: z mišmi, s psi in z opicami. Vzroki za take učinke zmanjšanja kaloričnosti hrane pa so ostali neznani. Vpliv zmanjšane vnosa kalorij na dolžino življenja je pri ljudeh še nepotrjen. Pri črvih – nematodah, katerih življenjski cikel se pri omejitvah s hrano znatno podaljša, pa so odkrili gen, ki je odgovoren za podaljšanje življenja. Pri tem pojavu gre za prilagoditveni mehanizem, ki pomaga živalim preživeti obdobja lakote in počakati na optimalne razmere za nadaljevanje rodu. Nematode, ki so jim odstranili gen RNA-3, se na pomanjkanje niso prilagodile in so živele tako dugo kot običajno.

Živeti dlje Človek in drugi sesalci imajo tri gene, ki so po strukturi podobni RNA-3. Ta skupina genov regulira sintezo glukogena, hormona trebušne slinavke, ki je odgovoren za vzdrževanje ravni glukoze v krvi. Prej so upočasnile procesov staranja povezovali z geni, ki regulirajo izdelavo in funkcijo drugega hormona trebušne slinavke – inzulina. V bližnji prihodnosti se bodo raziskale še funkcije genov, ki so sorodni RNA-3, tudi pri drugih živalih. Če bodo raziskave dale podobne, analogne rezultate, bo to še ena potrditev v prid nizkokaloričnih diet. Hkrati pa sploh ni izključeno, da bi odkritje molekularnega delovanja teh in podobnih genov ne pripeljalo do izdelave zdravil, ki bodo omogočala podaljšanje življenja tudi brez mučnih diet. **D**

Jesti manj – živeti dlje.

Evropsko cvetličarsko prvenstvo

European Florists Competition

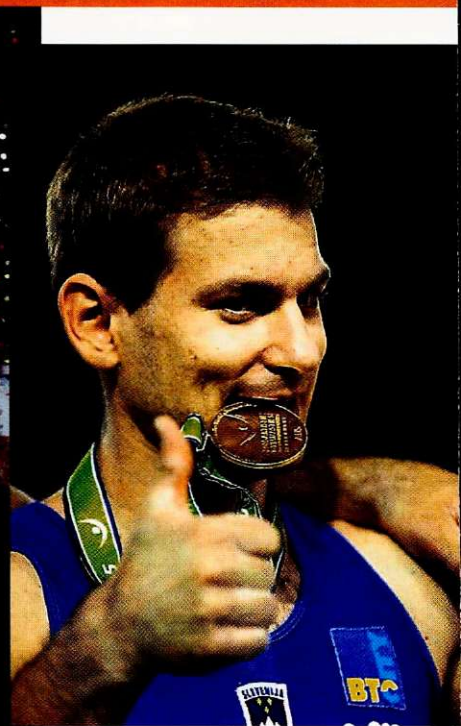
Tisoče rož.
20 cvetličarjev.
En naslov.

Velenje bo štiri dni najimenitnejša cvetličarna v Evropi. Prvaki dvajsetih držav se bodo za naslov pomerili v šestih tekmovalnih temah: Pikina pojedina, Poročni šopek, Nasad v posodi, Jože Plečnik, Šopek in Presenečenje. Cvetličarjem bomo gledali pod prste, cveticam pod liste. Neizprosni boj bo, a zagotovo v cvetju.

VELENJE,
Rdeča dvorana
od 28. do 30. septembra 2007

info: www.florist.si

Se vidimo v Peking 2008!

Nov uspeh slovenske gimnastike

Kristijan Stranščak, foto: Reuters

Slovenci imamo kar nekaj izvrstnih športnikov, vendar to, kar sta znova pokazala naša najboljša telovadca Petkovšek in Pegan, meji že na znanstveno fantastiko.

Naša asa sta tudi na 40., jubilejnim svetovnem prvenstvu v Stuttgartu pokazala, da jima vloga favoritov leži. Mitja Petkovšek in Aljaž Pegan sta z novim velikim uspehom na SP v Stuttgartu napisala

nov poglavje v zgodovino gimnastike, športa, ki ima po zaslugi Leona Štuklja, Mira Cerarja in njihovih kolegov med vsemi športi v Sloveniji največjo tradicijo uspehov na največjih tekmovanjih. Oba sta še enkrat potrdila, da s svojima vajama, ki sta, če že ne najtežji, pa vsaj med najtežjimi na bradlji oziroma drogu, skorajda ne moreta več ostati praznih rok niti na največjih tekmovanjih, če vajo le približno uspešno opravita. Tudi novi pravilnik, ki bolj nagraduje težavnost kot pa čistost vaje, po kateri najbolj slovita, ju ni mogel izriniti iz samega svetovnega vrha.

Sreča spremlja najboljše Najprej je za pravo dramo v finalu na bradlji poskrbel Petkovšek, ki je za orodje poprijel že kot drugi med osmerico najboljših. Glede na kvalifikacijski nastop je v sestavo vključil še dodatni element belle in ga odlično izvedel, s tem povešal izhodiščno

vrednost vaje na 16,8 točke, a sicer naredil kar nekaj izvedbenih napak. Tudi seskok se mu ni povsem posrečil in po koncu sestave je le razočarano zamahnil z roko, proti svojemu trenerju Ediju Kolarju pa ponavljal: »To ne bo dovolj, to ne bo dovolj!« A k sreči se je izkazalo, da so imeli tekmeči s svojimi vajami še več težav kot slovenski as, končna

odločitev o zlatu pa je padla, ko je padel tudi zadnji nastopajoči telovadec na bradlji, branilec naslova Kitajec Yang Wei.

Aljaž ni skrival razočaranja

Medtem pa je Pegan, ki je nastopil po Mitji, moral prav tako na orodje drugi. Svojo nalogo je opravil odlično. Uspela mu je sestava z izhodiščem 16,8 točke, po trojni skrčeni salti pa je naredil le majhen poskokec. Po dobrem nastopu mu ni preostalo drugega, kot da mirno spremlja

Trener zadovoljen... Aljaž malo manj

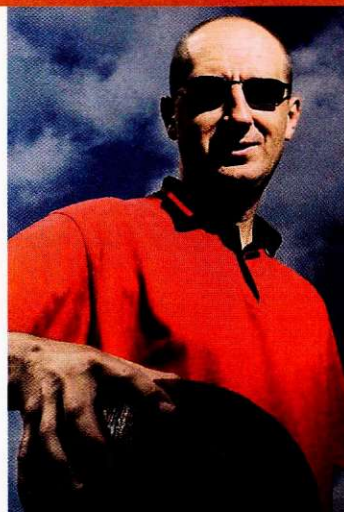
Petkovškov trener in slovenski selektor Edvard Kolar je prezadovoljen

razplet tekmovanja. Vse je šlo kot po maslu, a le do nastopa zadnjega telovadca, zaradi prednosti domačega terena in najvišjega izhodišča (17 točk) tudi prvega favorita za zmago, Fabiana Hambüchna. Ta je prikazal novo dobro predstavo in preprečil ponovitev Melbournu 2005, kjer sta oba postala svetovna prvaka. Pegan je sicer osvojil že četrto kolajno na svetovnih prvenstvih, po zlatu iz Melbournu je zbirki dodal tretje srebro, a kljub izjemnemu uspehu in tretji zaporedni medalji na najvišjem tekmovanju na zmagovalnem odru ni mogel skriti razočaranja.

Stalnost pogoj za uspeh Kdo se sploh spomni, kdaj sta Slovenca nazadnje na tekmi naredila kakšno večjo napako? Z leti uspešnih nastopov sta si pridobila tudi večjo kredibilnost pri sodnikih, ki točno vedo, kdo sta in kako težke so dejansko njune izvedbe vaj. Ne da bi kakor koli hoteli zmanjševati njegov uspeh, je dejstvo, da Mitja Petkovšek z napako, ki jo je tokrat napravil pri seskoku, še pred nekaj leti ne bi osvojil naslova svetovnega prvaka, morda niti kolajne ne. Ime pri sodnikih je v gimnastiki pomembno še bolj kot v marsikaterem drugem športu. Seveda je treba dodati, da so napake delali tudi Mitjevi nasprotniki in da je njegova zmaga zato več kot zaslužena, kakor tudi, da je vsa ta leta moral marsikaj pretrpeti, da si je lahko ustvaril takšno ime. Enako velja za Aljaža, saj si je v več kot desetletni uspešni športni karieri prav tako ustvaril ime in spoštovanje pri sodnikih, sploh glede

na zelo težke izvedbe svojih vaj, vendar letos žal to ni bilo dovolj, saj je mladi Nemec Fabian Hambüch z vajo brez napak pometel s konkurenco in premagal svojega vzornika.

Cilj samo eden Pred odhodom na svetovno prvenstvo v Stuttgart sta tako Mitja kot Aljaž odkrito dejala, da ju zanima samo naslov svetovnega prvaka, saj bi jima samo ta odprl vrata na olimpijske igre v Peking 2008. Kot smo že zapisali v enem od prejšnjih člankov o gimnastiki, je v Mednarodni gimnastični zvezi (FIG) metoda vključevanja telovadcev na olimpijske igre zelo zelo čudna oziroma za nekatere celo smešna. Ime, ki si ga je že leta 1994 z zmago na evropskem prvenstvu začel ustvarjati Aljaž Pegan, pa vsaj za zdaj še vedno ni dovolj, da bi ta izvrstni telovadec dobil vizum za nastop na OI v Peking. Edina pot do njega je bila za specialiste na posameznih orodjih, ki ne nastopajo v mnogoboju in niso člani najboljših ekip, le naslov svetovnega prvaka. Krivično bi bilo, da telovadec, kot je Aljaž, ob koncu svoje dolge in uspešne kariere ne bi dočakal še olimpijskega nastopa. Do njega zdaj lahko pride le še s posebnim povabilom, ki so ga pred vsakimi OI deležni štirje telovadci. Doslej jih specialistom niso delili, zdaj pa bi bil res čas, da pristojni pri Mednarodni gimnastični zvezi presežejo svojo okostenost in človeku, ki je tudi s svojim elementom zaznamoval neko obdobje telovadbe na drogu, omogočijo še uresničitev olimpijskih sanj. **D**

Kdo se boji

Esad Babačić

Čeprav so bili ob koncu na petem mestu mizerni Nemci, ki so proti nam denimo izgubili za trideset točk, lahko ugotovimo, da je bilo EP v Španiji eno močnejših.

Še več od tega: poleg končnice NBA je to eden najmočnejših turnirjev, kar jih lahko ponudi ta šport. Nemci so pač izkoristili posttravmatski stres naših košarkarjev in nekonsistentnost naših južnih sosedov ter si na koncu priborili vozovnico za olimpijske igre. Dirk Nowitzki je dobil, kar si je želel, in zdaj se bo lahko še naprej smešil s svojo pol amatersko ekipo. Mi smo bili na koncu sedmi, pa čeprav smo dosegli šest zmag, torej štiri več od Hrvatov, ki so bili mesto pred nami. Laiku bi se vse to zdelo krivično, toda dejstvo je, da obstajajo pomembne in nepomembne tekme, čas za zmagovanje in čas za izgubljanje. Čeprav je bilo spet veliko govora o tem, da je kolektiv pred posameznikom, kar se je še posebej nanašalo na našo ekipo, smo na koncu lahko videli, kaj pomeni posameznik z jajci. Brez Matjaža Smodiša Slovenija ne bi dosegla ravni igre, ki jo je prikazala na minulem prvenstvu. Ko je proti Grkom zmanjkalo celo Smodiša, je naša barka potonila. Naj demagogi NBA še tako prodajajo svojo »demokracijo«, v Evropi je pač tako, da je najmočnejši kolektiv tisti, ki ima več kakovostnih posameznikov. Predvsem pa mora imeti tudi trenerja, ki natanko ve, kateri so ti igralci in kdaj jih mora uporabiti. Kadar se odgovornost razdeli na celotno moštvo, to še zdaleč ne pomeni, da bo zadeva delovala. Sami najbolje vemo, kaj se je dogajalo Sloveniji, ki je bila imensko ena najmočnejših reprezentanc stare celine, pa je kljub temu izgubljala proti nekim Izraelcem. Vzemimo Kirilenka, ki je prvemu favoritu prvenstva Litvi natresel 29 točk, in to v polfinalu, kar je še toliko pomembnejše, ali pa Nowitzkega, ki igra sam proti vsem. Evropska košarka je dokazala, da še ni izgubila svoje identitete, pa čeprav je na koncu zmagala obramba pod dirigentsko palico Američana Davida Blatta. Kar se tiče naše nesreče, pa le toliko: nekdo bi se moral vprašati, zakaj se je zgodilo tisto proti Grkom in kdo je odgovoren za padec v takšno luknjo, potem ko smo nadzorovali igro in izid vse do zadnjih štirih minut. Očitno je še vedno težava v komunikaciji med klopjo in igralci, saj si drugače ne morem razlagati takšnega psihološkega mrka. Naj končno že kdo »prizna«, kje je temeljni problem. Vsak strah se po določenem času premaga, še posebej če se ti nenehno ponavljajo enaki obrazci. Težko verjamem, da so bili vsi igralci tako prestrašeni, da niso bili zmožni videti izhoda.

V finalu evropskega prvenstva v košarki so **RUSI** premagali Španijo (60:59) in tako postali evropski prvaki. Bron so osvojili košarkarji Litve. Slovenska reprezentanca je bila sedma in si tako zagotovila dodatne kvalifikacije na OI.

Američanka **SANYA RICHARDS** in Rusinja **JELENA ISINBAJEVA** sta zmagali v svojih disciplinah tudi na zadnjem, šestem mitingu atletske zlate lige v Berlinu in si bosta tako razdelili milijon dolarjev nagrade.

Popovič je ves čas trdil, da so obtožbe proti njemu politično motivirane.

Popovič oproščen obtožbe

Bogdan Sajovic, foto: Kaja Kraljevič/STA, arhiv Demokracije

Koprski župan Boris Popovič je ves čas trdil, da so obtožbe proti njemu iz trte izvite in politično motivirane. Sodišče ga je v teh trditvah v bistvu podprlo, saj mu je pred dnevi izreklo oprostilno sodbo.

Na koprskem okrožnem sodišču se je z oprostilno sodbo končalo sojenje, v katerem je obtožnica državnega tožilstva očitala koprskemu županu Borisu Popoviču protizakonite finančne malverzacije. Poleg Popoviča, ki je bil prvi obtožen v tej obravnavi, so bili na zatožni klopi še njegova žena Eva Popovič, njegova sestra Laura Ban ter Popovičevi zasebni podjetji BPC in Food Party. S še ne pravomočno razsodbo so bili tudi drugi štirje obtoženci spoznani za nedolžne. Tožilstvo je v podtonu napovedalo, da se bo na razsodbo prvostopenjskega sodišča pritožilo, vprašanje pa je, ali mu bo pri tem uspelo.

Zadeva se je vlekla kar debelih pet let, približno od časa, ko je Boris Popovič iz poslovnih vod zajadril tudi v lokalno politiko in nastopil na koprskih županskih volitvah kot predsednik liste Koper je naš. Popovič je s svojim

nastopom popolnoma presenetil lokalno politično sceno, ki je bila po petinpetdesetih letih vladanja ene politične opcije docela okostnela. Na volitvah za župana našega največjega obmorskega mesta je prepričljivo zmagal in spravljal v pravo paniko svoje politične nasprotnike, za katere se je do tedaj zdelo, da bodo v Kopru brez težav vladali vse večne čase.

Kmalu po njegovi zmagi pa so se začele pojavljati govorice, da je novi koprski župan s svojimi podjetji posloval v nasprotju z zakoni.

Govorice so bile čedalje glasnejše. Kmalu se je odzvala tudi policija in izvedla preiskavo. Popovič je zatrjeval, da je nedolžen, a so ga za nekaj časa celo priprli, potem pa izpustili, da se je lahko branil s prostosti. Začasno pa so zamrznili njegove račune, župansko plačo pa so mu izplačevali le delno.

Sumljivi dokazi Popovič je vsa leta, ko je tekla kazenska zadeva proti njemu in drugim soobtoženim, javno zatrjeval, da je vse skupaj politično motivirano. Po njegovem mnenju so njegovi politični nasprotniki vse zrežirali, da bi se ga znebili in se polastili svojih prejšnjih političnih pozicij v Kopru. Očitno pri tem niso bili uspešni, saj so medtem volivci v Kopru Popoviča izbrali za župana še za en mandat.

Med procesom se je izkazalo, da je imel Popovič kar prav, ko je trdil, da je vse skupaj zrežirana in

politično motivirana farsa. Trdil je tudi, da je prvi politični zapornik v samostojni Sloveniji.

Dokazi proti Popoviču in soobtoženim so se v sodni dvorani sesuvali v prah, še več, izkazalo se je, da so organi pregona pri njihovem zbiranju ravnali protizakonito. Sodišču seveda ni ostalo drugega, kot da je v skladu z zakonom večino sumljivo zbranih dokazov proti Popoviču izločilo in se nanje pri razsojanju ni oziralo.

Zaradi tega je bilo popolnoma jasno, da sodišče ne bo imelo druge možnosti, kot da izreče oprostilno sodbo, čeprav je Popovič trdil, da njegov politični nasprotniki iz ozadja pritiskajo tudi na sodišče, da bi morda vseeno dosegli obsodbo. Večina javnosti je bila na Popovičevi strani, kajti po oprostilni razsodbi se je v dvorani razlegel aplavz, vidno zadovoljni Popovič pa je za konec tedna v čast svoje oprostitve napovedal pravo ljudsko

Ujeli mlade piromane

Trije mladeniči, vsi prostovoljni gasilci, so v devetih mesecih podtaknili šestdeset požarov.

Gasilci na mariborskem območju so bili letos neprijetno presenečeni nad velikim številom požarov. Preiskave so pokazale, da je bilo veliko teh požarov pravzaprav podtaknjenih, vendar si niso znali razložiti, kdo je piroman, ki jim daje toliko dodatnega dela. Potem pa so septembra na podlagi prijave anonimnega občana v bližini gorečega zaboynika za smeti moške v modrem našli požigalca in mu odvzeli prostost. Kmalu je priznal, da je le eden od piromanov, in izdal še imeni svojih kolegov, s katerimi je v devetih mesecih letošnjega leta podtaknil okoli šestdeset požarov. Najodmevnejši požari so bili požig tribune v izgradnji na mariborskem nogometnem stadionu v Ljudskem vrtu, požig stavbe nekdanje mariborske psihiatrije v Pivoliju in lesenih vrtnih hiš v skladišču Baumaxa. Požar so pod-

taknili tudi v trgovini Maxina, če pa niso našli kakšne druge požiga vredne zadeve, so jim prišli prav tudi zaboyniki za smeti. Čeprav so policisti postavljali zasede, da bi požigalce ujeli, so se le-ti kar devet mesecev uspešno izmikali prijetu.

Posebno so bili presenečeni gasilci, kajti izkazalo se je, da so vsi trije požigalci, dva od njih sta še mladoletna, člani prostovoljskega gasilskega društva. Nihče od njih ni niti posumil, saj so bili vsi trije znani kot požrtvovalni gasilci, ki so bili vedno pripravljeni priskočiti na pomoč.

Za polnoletnega osumljenca je bil odrejen pripor, njegova mladoletna kolega pa se bosta zagovarjala s prostosti. Vprašanje pa je, kako bodo poravnali nastalo škodo, saj so plameni pogoltnili za okoli sedemsto petdeset tisoč evrov premoženja, da o stroških gašenja in dela policije, ki jih je iskala, niti ne govorimo. B. S.

Šuštar se vrača

Obsojeni nekdanji državni sekretar Boris Šuštar, ki je v Kanadi prosil za azil, je svojo prošnjo umaknil.

Kot vse kaže, se bo pobegli nekdanji državni sekretar na ministrstvu za gospodarstvo in nekdanji profesor na ljubljanski ekonomski fakulteti Boris Šuštar le znašel za rešetkami slovenskega zapora. Šuštar je bil zaradi zlorabe položaja v času, ko je bil še državni sekretar na ministrstvu, pred dve mesecema obsojen na šest let zapora. A ob izreku sodbe je bila zatožna klop, na kateri naj bi sedel Šuštar, prazna. Nekaj dni pred obsodbo je pobegnil v Kanado, ki pa z našo državo še vedno nima urejenega postopka izročanja pobeglih obsojencev. Šuštarja naj bi bil k pobegu nagovoril Boštjan Šoba, ki je bil njegov sodelavec v očitanih kaznivih dejanjih in je v Kanado pobegnil že precej prej.

Po pobegu je naša država Šuštarju preklicala njegove dokumente in s tem dosegla, da so

ga kanadske imigracijske oblasti priprle. Hkrati je naša država zahtevala tudi njegovo izročitev. Po približno šestih tednih v priporu je Šuštar, ki je sicer v Kanadi zaprosil za politični azil, pred dnevi umaknil svojo vlogo in izjavil, da se želi vrniti v Slovenijo, da bi se lahko opral obsodbe. Vrniti pa naj bi se poskušal tudi zato, ker naj bi bila njegova žena vložila zahtevo za razvezo in poskušala pobrati levji delež skupnega premoženja.

V kanadskem priporu se je znašel tudi Boštjan Šoba, ki so mu naše oblasti tudi preklicale dokumente in je bil na podlagi tega priprt. Tudi Šoba je vložil prošnjo za azil v Kanadi in se za zdaj v nasprotju s Šuštarjem očitno nima namena vrniti v Slovenijo oziroma želi svojo vrnitev odložiti. B. S.

NAJBOLJŠI GLASBENI

MIKS

ZA VSO SLOVENIJO

Dajte radio
na glas ob 7:07

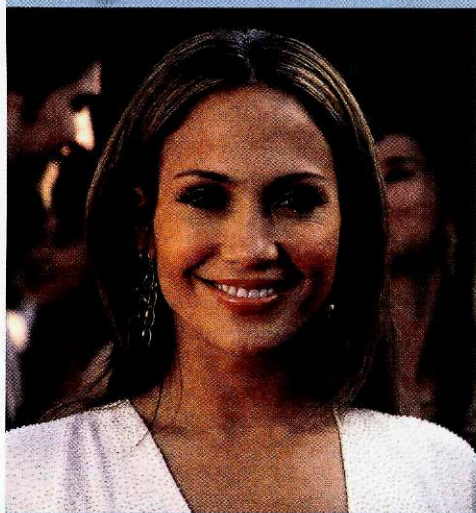
102.4, 103.7

RADIO CENTER

RADIO CENTER
Najboljši glasbeni miksi za vso Slovenijo

WWW.RADIOCENTER.SI

Dojenček končno na poti

Trebušček je že izdal skrivnost.

Po dolgotrajnih poskusih spočeti otroka se je končno prišlo. Latino diva Jennifer Lopez in njen soprog Mark Anthony pričakujeta naraščaj. Govorice o dojenčku so se pojavljale vse od njune poroke pred tremi leti, sedaj pa naj bi končno šlo zares!

Jennifer je bila zaradi nosečnosti v središču pozornosti na tednu mode v New Yorku. Neki vir je povedal: »Vsi so se gnetli okoli nje in ji čestitali za nosečnost. Bila je zelo vesela, ker pričakuje naraščaj, prav tako tudi njen mož Mark.« Na modno revijo je prišla v široki zeleni obleki, ki je skrivnostno zakrivala njen trebuh, a fotografom je kljub temu uspelo ujeti posnetek, na katerem se dobro vidi zaobljen trebušček, pa tudi njene prsi so nosečniško polne. Velika želja bo torej uresničena.

Ocena oblačenja

Tudi v letošnjem letu je revija People Magazine objavila, kdo so najbolje in kdo najslabše oblečene slavne osebe. Stroga žirija je za najbolje oblečeno zvezdnico razglasila pevko Beyonce. Na drugem mestu je pristala igralka Cameron Diaz, na tretjem pa žena Toma Cruisa Katie Holmes. Četrto mesto je zasedla Penelope Cruz, peto pa Jessica Biel. Sledijo še Drew Barrymore, Jennifer Lopez, Reese Witherspoon, Gwen Stefani in Ali Larter. Pri izboru najbolje oblečenih moških ni bilo večjih presenečenj. Na prvem mestu se je po pričakovanjih znašel nogometaš David Beckham. Sledijo mu Terrence Howard, Johnny Deep, Brad Pitt in George Clooney. Najbolje oblečeni par sta postala Brad Pitt in njegova Angelina Jolie. Na drugem mestu sta Gabriel Aubry in Halle Berry, na tretjem pa Gwen Stefani in Gavin Rossdale. Najslabše oblečena slavna oseba po mnenju žirije pa je francoska igralka Eva Green.

Najbolje oblečena je pevka Beyonce.

Bulimija hujša od mamil

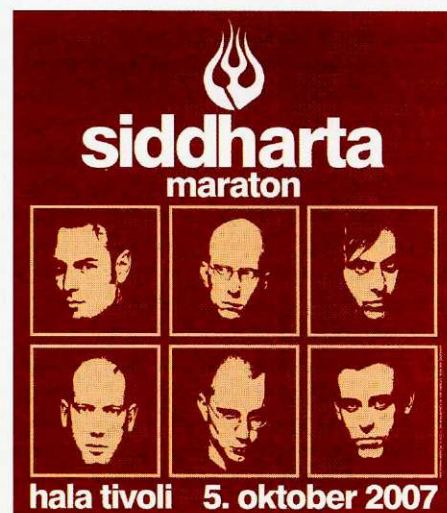
V zadnjem času so rumeni mediji polni Amy Winehouse. Soulzvezdnica si svojo priljubljenost dviguje – s škandali. Ob velikem medijskem pompu je Amy zaradi zasvojenosti z mamili odšla na zdravljenje na kliniko, vendar pa njene bližnje bolj skrbijo njene hude motnje prehranjevanja. Prijatelj, frizer Alex Foden, je prepričan, da se Amy ne more rešiti iz brezna bulimije, saj se z njo bojuje že od najstniških let, in da je prav bulimija razlog za javni pretep Amy in njenega fanta Blaka Fiedler-Civila. »Se spomnite, ko sta se vsa okrvavljena in popraskana prikazala iz stanovanja?

Jabolko njunega spora niso bila mamil, pač pa bulimija,« je zaupal Alex in za Amyjine težave okrivil pritisk, ki ga na zvezdnike izvajajo mediji. Dodal je še: »Ko je zaslovela, je nosila oblačila velikosti 38 in takrat so jo vsi imeli za močnejšo. Slavni sicer trdijo, da ne prebirajo tračev o sebi, a to preprosto ni res. Morda ji je v zadnjem času uspelo pridobiti kakšen kilogramček, a da je ne bosta več sama kost in koža, jo čaka še dolga in težka pot.«

Soulzvezdnica Amy Winehouse

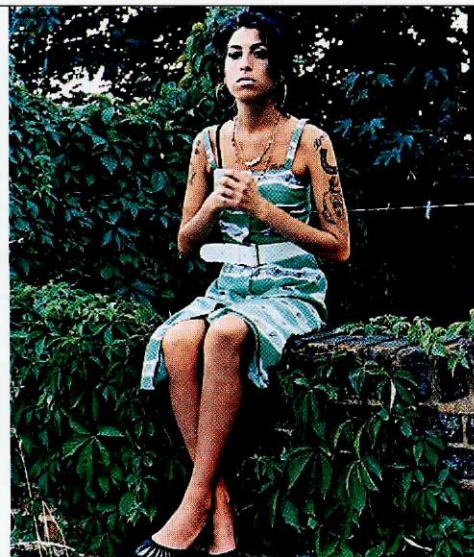
Siddharta spet v pogonu

Ena najuspešnejših slovenskih glasbenih skupin se po štirih studijskih albumih, albumu remiksov in več kot 50 posnetih skladbah pripravlja na nov podvig. 5. oktobra bo v lju-

Predstavili bodo svoj celotni glasbeni opus.

bljanski Hali Tivoli skupaj z gosti v enem večeru odigrala svoj celotni glasbeni opus. Gre za dogodek, s katerim Siddharta premika glasbene meje. Dogodek, na katerem bo poskrbela za več kot štiriurni program in ga zagotovo lahko postavimo ob bok koncertu na Bežigrajskem stadionu leta 2003. Zasedba se na 'Najdaljšo noč' in 'Izštekane' že temeljito pripravlja. Fantje namreč vadijo tudi skladbe, ki že kar nekaj časa ali še nikoli niso bile odigrane v živo.

Toni Oven ni več brezposeln. S pomočjo kralja podzemlja in zastavljenega maminega stanovanja je odprl lastno podjetje. Vendar se nekatere stvari nikoli ne spremenijo - Toniјеva družina spet ne pozna resnice! Usoda jim zato vztrajno prigovarja:

ZAČNIMO ZNOVA!

Nova sezona na sporedu od 28. septembra.

VSAK PETEK OB 19.55
NA 1. PROGRAMU TELEVIZIJE SLOVENIJA.

doma, v svetu nanizank

**RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA**

www.rtvsllo.si/zacnimoznova

Predsedniško soočenje

Magični gledalec

Oddaja Vroči stol na nacionalki, kjer so gostili štiri predsedniške kandidate, ki naj bi imeli največ možnosti na volitvah, je bila presenetljivo anemična.

Vse bolj se bliža trenutek, ko bomo slovenski volivci in volivke na volišču oddali svoj glas, s katerim bomo izbrali novega predsednika, ki bo nasledil Janeza Drnovška. V boj za predsedniško mesto se je do zdaj prijavilo več kandidatov, med katerimi so nekateri resni kandidati za izvolitev, drugi pa popolnoma obrobni. Medtem se je žal izkazalo tudi to, da imajo nekateri volitve, temelj demokracije, za navadno šalo in so se odločili kandidirati le za uveljavljanje svojih ciljev, ki z volitvami za predsednika države nimajo niti najmanjše povezave. Eden takšnih je na primer dr. Artur Štern, ki je igral svojo komedijo kar nekaj časa, potem pa hvala bogu odstopil od kandidature in nadaljnjega smešenja sebe in tistih, ki menijo, da so predsedniške volitve resna zadeva.

Kot najresnejši kandidati se pojavljajo štirje; trije med njimi zagotavljajo, da so nestranski in so zbrali vsak po pet tisoč podpisov, ki jim omogočajo kandidaturo za predsednika države. Četrty se predstavlja kot kandidat stranke in je za kandidaturo zbral zakonsko določene tri podpise poslancev.

Tako bomo do volitev, ki bodo čez dober mesec dni, na televizijskih zaslonih spremljali njihov volilni boj. Seveda pa bodo televiziji največ pozornosti namenili omenjeni četverici najresnejših kandidatov: neodvisnim Lojzetu Peterletu, Mitji Gaspariju in Danilu Türku ter kandidatu Slovenske nacionalne stranke Zmagu Jelinčiču Plemeniti.

To četverico je pred dnevi predstavila nacionalka v svoji oddaji Vroči stol. Vsi, ki so od enega prvih neposrednih soočenj pričakovali kaj ostrine, so bili razočarani, kajti soočenje je potekalo zelo mirno in na trenutke

skoraj medlo. Videti je bilo celo, kot da predsedniški kandidati niso najbolj pri stvari in jim je nastop skorajda odveč. Avtorji oddaje so sicer postavili zadevo precej bolj na široko, vendar se je izteklo tako, da o stvareh, ki bi bile zanimive, nismo izvedeli ničesar. Na primer o osebnostnem profilu posameznih

kandidatov. Pred kamero so sicer poklicali tovrstnega strokovnjaka, a je ta svoje ugotovitve podal zelo površno in na splošno. No, Jelinčič si seveda ni mogel kaj, da ne bi vsaj malce provociral. V ta namen je dosledno uporabljal besedo Cigan. Voditelj ga je sicer poskušal napeljati na politično korektnost, da bi besedo Cigan zamenjal z besedo Rom, a Jelinčič se seveda ni dal niti najmanj zmešiti in je besedo Cigan uporabljal še bolj poudarjeno in z veseljem. Očitno se voditelji še vedno ne zavedajo, da mu v bistvu podlegajo, namesto da bi ga provocirali.

Skratka, oddaja je bila tako anemična, da lahko samo upamo, da so kandidati pravo strelivo prihranili za kasnejša televizijska soočenja.

Televizijska anketa, ki je potekala med enourno oddajo in je zajela nekaj več kot deset tisoč gledalcev, pa je pokazala, da bi skoraj polovica, oziroma osemindeset odstotkov vprašanih volilo Peterleta, Gaspariju in Türku bi svoj glas namenilo devetnajst oziroma osemnajst odstotkov gledalcev, Jelinčiču pa štirinajst. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Letošnji jesenski dnevi so za vas eni najlepših, saj ste končno dojeli, da vam bo v življenju lepo toliko, kot si boste to sami uredili. Finančno vam bo šlo precej dobro, čeprav se vam bo zdelo, da bi bilo lahko še veliko bolje.

Bik
21.4.-21.5.

Če ste že dlje časa naveličani določene osebe, je zdaj pravi čas, da se ji umaknete s poti in končate z neprijetno agonijo. Nihče vas za to ne bo grdo gledal, saj se bo odločitev izkazala za več kot pravilno. Konec tedna bo precej umirjen.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Jesenske dneve izkoristite za dober in globok pogovor z vašim partnerjem. Posebej se potrudite razumeti tisto njegovo stališče, ki je precej drugačno od vašega in zaradi katerega sta si pogosto navzkriž. Uspeh je zagotovljen.

Rak
22.6.-21.7.

Delovali boste zelo premišljeno in postopoma, saj ste že po naravi takšni. Z veseljem boste priskočili nekomu na pomoč, potem pa se boste tudi dobro pozabavali in se imeli lepo. Veliko dela vam bo prihranjenega, če boste načrtovali.

Lev
22.7.-21.8.

V tem tednu se vam obeta veliko različnih opravil, ki ste jih že nekaj časa načrtovali. Zdelo se vam bo, da se na trenutke nikakor ne morete odtrgati od doma, ker kar naprej nekaj pozabljate. Delo, ki ga imate radi, bo počakalo na vas.

Devica
22.8.-21.9.

Pomagale vam bodo večletne izkušnje in tako boste device, ki ste brez dela, prišle do dobre službe. V svoji sreči ne pozabite na tiste, ki so potrebni pomoči in ki so vas že nekoč zdavnaj prosili zanjo. Veliko si boste prihranili s potrpežljivostjo.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Tehtnice spet ne boste mogle iz svoje kože in se boste lotile razmišljanja in tehtanja vsega, kar imate na izbiro. Dobrodošel bo denar, ki ga boste pridobili z delom, le redki se namreč lahko pohvalijo, da so ga dobili na loteriji.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ne bodite preveč zbadljivi do svojih najbližjih, ker se vam ne bo dobro pisalo. Malo bolj bi morali paziti na svojo moralno neoporečnost in svoj dober glas. Ta namreč seže v deveto vas, če je slab, pa lahko pride še dlje.

Strelec
22.11.-20.12.

Nastopila je lepa jesen, ki jo imate radi. Še naprej boste imeli veliko uspehov v poslovnem in osebnem življenju pa tudi delo, ki vam zaostaja že nekaj let, se bo končalo in boste srečni kot že dolgo ne.

Kozorog
21.12.-19.1.

Veliko dobre družbe vas čaka in veliko dobre zabave. Starejši kozorogi, ki imate več otrok, se utegnute precej sekirati zaradi njih. Raje se vzemite v roke in naredite kaj zase, pojdite na kakšen izlet ali kaj podobnega, da se sprostite.

Vodnar
20.1.-18.2.

Konec tedna, ki je pred vami, bo minil v delovnem in veseljem ozračju. Veliko lepega vas čaka pa tudi pri delu boste še naprej uspešni. Tisti, ki pišete, vam bo uspelo dokončati nekaj zanimivih vrstic. Služba bo srednje naporna.

Ribi
19.2.-20.3.

Spet plavate kot ribe v vodi – saj tudi ste! Pomisleki, ki ste jih imeli na začetku opravila, ki ste se ga lotili prejšnji teden, se bodo v tem tednu razblinili kot lanski sneg. Potrudili se boste za dobre odnose z bližnjimi in predvsem s prijatelji.

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrië Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	MESTO V BACKI, VOJVODINA	V PLIN SPREMENJENA TEKOČINA	OTOČJE OB ZAHODNI OBALI IRSKE	VNETJE SLUZNICE	PISNO POTRDILO ZA IZVID
KAR NI V SKLADU S PRAVILOM						
STROJ, NAPRAVA						
JAPONSKI BORILNI SPORT						
MAKEDONSKO MOŠKO IME						
OSEBNI ZAIMEK			TOVOR- NJAKAR	ROBERT TAYLOR		
ROBERT ALTMAN				ŽENSKO IME		

DEMOKRACIJA	SLAVKO AVSENIK	ODPADKI NA TNALI PO SEKANJU	KRALJICA ŠPORTOV	PRIPRAVA ZA NOŠENJE NOŽA	KRAJ V ROMUNJI (IZ CRK AILI)	MLEČNI IZDELEK	SORTA HRUŠKE LANA TURNER					PRIVRŽENEC ŠUKLJETOVE FRAKCIJE	NAVLAKA, ROPOTIJA
JEZIKOSLOVEC SKRABEC										IGRALEČ VALIČ			
										ZNAK ZA ALUMINIJ			
CVETNI ODTIS V KAMNU								TUJE ŽENSKO IME					
								GRŠKI BOG PASTIRJEV					
DEMOKRACIJA	GL. MESTO ALŽIRIJE						VOJAK GRŠKE MILICE						
	ROMAN V. BARTOLA												
ČEŠKO ŽENSKO IME						OPERA PEVKA MEZETOVA	ANJA RUPEL			GORA V VZHODNI TESALJI			
							MAK. KNJIŽ. (KOČO)						
FRANCOSKI PISATELJ (PIERRE)					VODNI BIVOL					REPINI LISTI			KNJIŽEVNIK SVETINA
					DRŽAVNA BLAGA JNA					GRŠKI BOG VOJNE			
ARABSKI FILOZOF								ZVONE AGREŽ			KOS SUKANCA		
								LUKA V IZRAELU			URADNI SPIS		
MIKAČKA										IGRALEČ POLIČ			
DESNI PRITOK SAVE					STARO- RIMSKI MEČEN					TELEVIZIJSKI ZASLON			
KEMIJSKI ZNAK ZA TANTAL			ALBERTO TOMBA	POŠKODBA TELESA						NAŠ ŠPORTNI REPORTER (ANDREJ)			

Rešitev prejšnje križanke

GARAČ, OTONEL, RAKETA,
ELATIV, NAV, CO, VJ, IKAR,
OSOJE, LISICA, ROPAR,
JEKLARNA, ADENOM, TI,
TUŠ, TERA, ELEVATOR,
OLA, TE, RMAN, RAT,
ELO, HARARE, IVI, TIT,
TEŽAK, JEVNICA, RENATA,
CANKAR, HRT, OR

Nagrajenca 36. številke

1. nagrada:

MARIJA KOPITAR

Stožice 7, 1131 Ljubljana

2. nagrada:

VIDA ŠTULAR

Celovška 26, 1000 Ljubljana

Dobitnikoma čestitamo in ju hkrati prosimo,
da nam pošljeta svojo davčno številko.

Nagradi

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana–Rim

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana–Sarajevo

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 27. 9. 2007
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,**
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **17.9.1630** so v ZDA naselje Trimountane preimenovali v Boston.
- > **17.9.1958** se je v Ljubljani rodil sedanjí predsednik slovenske vlade Janez Janša.
- > **18.9.1873** je na Slapu pri Vipavi začela z delom prva slovenska kmetijska šola.
- > **18.9.1897** je začela v kleti gimnazije v Ljubljani delati potresna opazovalnica svetovno znanega slovenskega seizmologa dr. Albina Belarja.
- > **18.9.1905** se je rodila švedska filmska igralka Greta Garbo – božanska Greta.
- > **19.9.1802** se je rodil madžarski politik in bojevnik za neodvisnost države Lajos Kossuth.
- > **19.9.1851** se je rodil dolgoletni ljubljanski župan Ivan Hribar. Ob okupaciji leta 1941 je naredil samomor – skočil je v Ljubljano.
- > **19.9.1941** je nacistični režim v Nemčiji izdal ukaz, da morajo Judje v Nemčiji in v vseh zasedenih deželah nositi rumeno zvezdo.
- > **20.9.1870** se je na Verdu rodil slovenski slikar, grafik, risar in restavrador Matej Sternen.
- > **20.9.1892** se je v Trstu rodil slovenski skladatelj in glasbeni pisec Marij Kogoj.
- > **20.9.1934** se je rodila italijanska filmska igralka Sophia Loren. Rekla je: »Ne prenesem, da bi me videli skoraj gola. Nisem ravno drobna ženska. Kadar je Sophia Loren gola, takrat je to veliko golote!«
- > **20.9.1959** so v novozgrajenem Velenju slovesno odprli mestno središče. Velenje je bilo poleg Nove Gorice drugo slovensko mesto, ki je zrastle po vojni.
- > **21.9.1866** se je rodil pisatelj znanstvene fantastike Anglež Herbert Wells. Ko je nekoč hotel v elegantno londonsko gledališče oblečen v navadno obleko, ga je vratar opozoril, da tak ne more noter: »Poglejte, kako so oblečeni obiskovalci v parterju.« Wells je pogledal na globoke damske dekolteje in rekel: »Ne, srajce pa ne bom slekel! Raje grem domov!«
- > **21.9.1905** so v Šentvidu odprli Zavod svetega Stanislava in popolno slovensko gimnazijo.
- > **22.9.1862** je ameriški predsednik Abraham Lincoln izdal odlok o odpravi suženjstva.
- > **22.9.1896** se je v Ajdovščini rodil slovenski ekspresionistični slikar Veno Pilon.
- > **22.9.1980** so poljski delavci v Gdansk ustanovili nov sindikat Solidarnost. Njegov voditelj je postal Lech Walensa, kasnejši predsednik Poljske.
- > **23.9.1939** je v Londonu kot begunec v starosti 83 let umrl Sigmund Freud, utemeljitelj psihoanalize. Zaradi judovskega rodu je moral leta 1938 pred nacisti pobegniti z Dunaja.
- > **23.9.1934** se je na Rodici pri Domžalah rodil slovenski kardinal Franc Rode.
- > **23.9.1950** se je v ZDA začela protikomunistična gonja, potem ko so sprejeli MacCurran-Woodov zakon o notranji varnosti.

POGLED NAZAJ (OD 17. 9. DO 24. 9.)

Rim in Italija

Papež Pij IX., neupogljivi nasprotnik nove italijanske narodne države, je zavrnil vsakršno poroštveno izjavo združene italijanske države glede Vatikanske države ter razglasil sebe in naslednike na papeškem prestolu za »ujetnike« v Vatikanu. Spor katoliške Italije s poglavarjem Rimskokatoliške cerkve je hudo breme za novo združeno državo. V Rimu so po begu papeža Pija IX. 9. februarja 1849 razglasili Rimsko republiko, ki pa so jo kmalu uničili Francozi. V vseh italijanskih državah razen v Piemontu so odpravili ustave in obnovili absolutizem. Leta 1861 so sardinskega kralja Viktorja Emanuela razglasili za kralja Italije. Rim je ostal v francoskih, Benetke pa v avstrijskih rokah.

Skoraj deset let po uradni razglasitvi Kraljestva Italije so zaradi izbruha nemško-francoske vojne odpoklicali francoske vojake iz papeževе prestolnice. **10. septembra 1870** so italijanske čete zasedle Rim, glavno mesto Cerkevne države. Italija si je priključila Cerkevno državo in oznanila, da je Rim prestolnica njenega kraljestva.

Zaželena dežela

Na prvi seji Narodnega sveta za slovenske dežele in Istro je tedaj vidni politik Vseslovenske ljudske stranke (VLS), nekdanji kranjski deželni glavar ter dolgoletni državni in deželnozborski poslanec Fran plemeniti Šuklje **17. decembra 1918** v posebnem referatu zagovarjal avtonomistično državno ureditev. Pod naslovom V zaželeni deželi je v prvi polovici oktobra referat izšel v glasilih Slovenec, Slovenski narod in Naprej.

V referatu se je Šuklje zavzemal za jugoslovansko državo, razdeljeno na tri avtonomne ozemeljske enote: Slovenijo z Istro, ožjo Hrvaško ter Bosno in Hercegovino z Dalmacijo. Glede na sestavne dele prihodnje jugoslo-

vanske države je njeno oblikovanje predvidel samo na ozemlju, ki je obsegalo jugoslovanske dežele iz Avstro-Ogrske. Očitno ni razmišljal o združitvi habsburških Jugoslovancev s Kraljevino Srbijo in Kraljevino Črna gora.

Šukljjetov članek je glasno odmeval v slovenski politični javnosti in sprožil ostro polemiko med VLS in Jugoslovansko demokrasko stranko, ki je v skladu s svojimi programskimi izhodišči napadla Šukljjetov avtonomistični program. Zagovarjala je le centralistično urejeno jugoslovansko državo in združitve s Kraljevino Srbijo.

Pismo katoliških škofov

Katoliški škofje v Jugoslaviji so **20. septembra 1945** na pobudo zagrebškega nadškofa Alojzija Stepinca v času volilne kampanje izdali pastirsko pismo, v katerem so obsodili materializem novih oblasti ter zahtevali svobodo verskega tiska in katoliških šol, verouk v osnovnih in srednjih šolah, priznavanje cerkvenih porok s strani države in vrnitev zaplenjenega premoženja. V pismu so škofje obsodili novo oblast za poboje in preganjanja duhovnikov ter za onemogočanje katoliškega tiska. Zaskrbljeni so bili, ker je bil verouk v šolah samo

neobvezen predmet. Zaradi zabav, mitingov in udarniškega dela med sicer obveznimi nedeljskimi mašami naj bi trpel zlasti dušni blagor mladine. Škofje so nasprotovali uvedbi civilne poroke in oviranju karitativne dejavnosti Rimskokatoliške cerkve. Ostro so obsodili agrarno reformo, obsodili so tudi poboje ljudi in opozorili, da njihovi sorodniki ne vedo za grobove svojih najbližjih.

Janez.

Janez!

Ja

...
Janez!!!

vse sloven

Janez?

Janez!

ajdi.si

aske strani

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 34/74

Volk v ovčji koži (2)

Vaš časnik si sam izbira kriterije in ideološke podlage za uredniško politiko, zato si ne mislim niti ne želim vplivati na Vaše vrednostne usmeritve. To velja tudi za Vaše ocene značaja in dela dr. Jožeta Potrča, čigar življenjsko delo je na strani 200–201 Enciklopedije Slovenije ocenjeno kot delo ljudskega zdravnika, humanista in strpnega politika.

Toda ne oglašam se zato, temveč da bi demantiral očitne neresnice in insinacije, ki jih pišete o meni (Demokracija, št. 34): nisem sin dr. Jožeta Potrča, temveč Ivana in Olge Potrč, uslužbenca in gospodinje, ki sta bila zavedna Slovenca in člana OF, toda nikoli politično vplivna; deležen nisem bil nikakršnih družinskih privilegijev in »nakradenega« premoženja. Deležen pa sem bil v skromnih pogojih poštene vzgoje, v času otroštva tudi verse;

stanujem v bivšem družbenem stanovanju, ki sem ga tako kot desettisoči družin dobil in kasneje odkupil po »Jazbinškovem zakonu«; moralnih zlorab mi doslej še nihče ni mogel dokazati.

O mojem političnem delu in prepričanju je vse znano. Ne morem se upirati, da imate o njem slabo mnenje in ga negativno ocenjujete. Toda za ta cilj niste upravičeni uporabljati laži. Pa lep pozdrav.

Miran Potrč,
vodja poslanske skupine SD

Tajkunizacija Slovenije

Slovenska vlada, predvsem pa državljani Slovenije, so pod hudim pritiskom trgovskih monopolistov, tranzicijskih kapitalistov in drugih tajkunov oziroma vseh tistih, ki onemogočajo normalno konkurenco.

Nenormalne podražitve osnovnih življenjskih potrebščin, kot so mleko, meso, testenine, jajca, so direkten udarec po življenjskem standardu večine državljanov. Lokalne oblasti (občine) dvigujejo cene komunalnih storitev in tako je krog sklenjen. Vsak laik na ekonomskem področju lahko izračuna, da je v Sloveniji kruh nenormalno drag. Vprašamo se lahko zakaj. Cena pšenice in moke je kljub podražitvam še vedno nizka. Iz kilograma moke dobimo približno 1,30 kg kruha. V preteklosti so se morali peki preživljati s tako imenovano napeko oziroma vodo. Dolga desetletja je bila cena moke in kruha enaka. Kako je pa danes? Ogromno večinoma zdravju škodljivih dodatkov, ki jih uporabljajo peki, podraži ceno kruha. Včasih so peki sami prodajali svoj izdelek, sedaj pa ga zaradi nelojalne

konkurence prevažajo po več deset kilometrov daleč, kar zopet dviga ceno. Velike trgovske hiše obvladujejo kar 80 odstotkov prodaje tega osnovnega živila. Seveda pobirajo krepko maržo. Stanje je še slabše, ker ni pravega pregleda nad maržami. Toda že laični pregled nam pokaže, da nekdo krepko bogati na račun slovenskih potrošnikov. Mercator širi svojo mrežo proti jugu, Spar se stalno širi, enako velja za Tuš. Vsi krepko izkoriščajo svoj monopolni položaj, glavna žrtev pa so delavstvo in upokojenci z nizkimi pokojninami. Vlada je v precepu, kako naj ustavi inflacijo, ki jo umetno ustvarjajo monopolisti in občine. Opozicija si mane roke, ker igra po načelu, čim slabše gre državljanom, bolje bo za nas. Največja opozicijska stranka SD (komunisti) že javno razglasa, da bo drugo jesen prevzela oblast. Vlada mora nekaj ukreniti in ustaviti nadaljnje razslojevanje in tajkunizacijo države. Sam zaupam vladi. Res pa je, da so včasih potrebni tudi neljubi ukrepi. Prosti trg ne pomeni, da lahko vse počneš za lastno bogatenje na račun državljanov. Velika večina neozaveščenih državljanov je prepričana, da je vlada glavni krivec za inflacijo. Novinarji jih k temu še dodatno spodbujajo. Na TV-zaslونih se pojavljajo stari obrazi

iz dolgoletne vladavine levice in razlagajo vzroke teh pojavov. Seveda pa nihče ne pove temeljnega vzroka. Kasta, ki je obogatela na račun državljanov, želi še dodatno obogateti, hkrati pa pričakuje svoj vnovični prihod na oblast. Tako bodo večni poslanci Anderlič, Potrč, Školjč lahko še desetletja posedali v državnem zboru. Menim, da se vlada vsega tega zaveda. Krhka demokracija je na preizkušnji, enako je bilo leta 1992, ko so zrušili Demosovo vlado. Poiskali so anemičnega Drnovška, pod njegovim vladanjem so se zgodile največje nečednosti. Povzročanje inflacije in neupravičenih podražitev so voda na mlin levice, siromašenje siromašnih pa dobro znana in preizkušena metoda vseh vlad LDS in združene liste. Posebno upokojenjci smo to krepko okusili v letih od 2000 do prihoda nove oblasti jeseni leta 2004. Zato nas je resnično strah. Najslabše, kar se nam lahko zgodi, je povezava novih kapitalistov s tako imenovano levico oziroma strankami, ki so si nadele različna imena. Mislim, da je bila 12-letna vladavina tranzicijske levice dovolj velik nauk vsem naivnežem. Njihovo vodilo je bogatenje za vsako ceno in pohod na oblast. V naftalinu imajo še vedno razne forume in druge narodove pijavke.

Državljeni pričakujemo od svoje demokratično izvoljene vlade resne ukrepe in zavarovanje najrevnejših slojev državi. Delavec in upokojenec se morata počutiti varna.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Slovenski film na razpelo ali kdo je tukaj nor?

Ali je mogoče, bi se vprašal nekoč znani športni komentator Mladen Delić. Namesto da bi končno stekle filmske kamere, je deželo preplaval nov val obtožb za zamudo

Trig osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

snemanja. Medijska gonja, ki trma-sto ponavlja nedotakljivo mnenje ene strani, popolnoma pa ignorira drugo stran, je obnorela slovenski kulturni prostor. Ko na križ pribija Filmski sklad, zanika veljavnost programa, ki so ga potrdili vsi ustrežni dejavniki. Strokovna programska komisija, nadzorni svet sklada in slovenska vlada. In zgodi se nenavaden paradoks. Od vršilca dolžnosti direktorja Filmskega sklada Denisa Miklavčiča dobi zunanja odvetniška pisarna naročilo, da razglasi sprejeti program za nelegitimnega. V imenu dvomljive zakonitosti bi vnovični razpis, kot ga zahtevajo, popolnoma ustavil domačo filmsko produkcijo za najmanj leto dni. Dirigirane birokrate smo že imeli in nam še danes krepko vlečejo za zavoro, bolj boleča pa je nestrpnost zavedenih ustvarjalcev, ki v zavetrju politične opozicije čakajo, da sosedu crkne krava. V umetnosti seveda posamični interesi niso nobena redkost, tokrat pa je šlo predaleč, saj se z izbranimi avtorji gledajo malone prek puškinih cevi. Če se akciji pridruži še stanovsko društvo, je situacija še toliko bolj nepremišljena, saj naivno vodi v kalne vode politike.

Ne morem razumeti tistih, ki so še nedavno javno negodovali, da se pri nas nič ne snema, zdaj pa podpirajo neutemeljeno Miklavčičevo zaviranje produkcije. Potem pa se ugleden filmski kritik sprašuje, kdo je tukaj nor. Nepoštena enostranska kampanja, ki se ustvarja v medijih, je zagotovo popolnoma neproduktivna. Namesto skupne želje, ki pravi: Daj nam danes ... v kuluarjih odmeva-jo klici: Križajte ga!

Nadzorni svet Filmskega sklada RS si prizadeva, da bi filmski delavci, katerih servis je sklad, imeli zagotovljeno kontinuirano delo in bili pri tem uspešni kot doslej. Tej neprijazni zgodbi botrujejo tisti, ki si v volilnem letu želijo polom slovenskega filma. Torej: Ustavite botre!

Jože Pogačnik, član nadzornega sveta Filmskega sklada RS

Cenzurirani zemljevid

Po slovesni maši v čast stote obletnice kronanja Marije Pomagaj na Brezjah sem šel še malo okrog stojnic. Že kmalu na začetku sem

naletel na stojnico z razgrnjenim zemljevidom države Slovenije z naslovom: Slovenija, te poznam? in s podnaslovom Marija Pomagaj 100 let kronanja (1907–2007). Zdaj sem bil resnično vesel, da bom končno imel v rokah zemljevid, ki se mi ga kot verniku ne bo treba sramovati, še zlasti ko ima zemljevid na prvi in zadnji strani ovitka barvno sliko Marije Pomagaj. Tako razporejen sem se lotil podrobnejšega ogleda, najprej prve strani, in videl, da so z različnimi barvami po vrstah označene cerkve. Tu je bilo še vse v redu, saj sem takoj lahko našel cerkev sv. Petra in Pavla v Perati, na poti, ko sem šel na Matajur, ki je do tedaj nisem poznal. Za tem sem se lotil še zadnje strani, najprej prispevka »Nekatere znamenite slovenske osebnosti«. Tu pa me je resnično obšlo veliko večje razočaranje kot v podobnih primerih od sedaj, saj sem med temi osebami zaman iskal škofa Bonaventuro Jegliča, ki je še pod Avstro-Ogrsko ustanovil in zgradil prvo slovensko gimnazijo in dal okronati Marijo Pomagaj, kar je, kot sem že prej omenil, napisano na ovitku na prvi in zadnji strani, ime škofa Jegliča pa je skrito v oklepaju, ob kronanju Marije Pomagaj je omenjen samo v rubriki zgodovinski pregled. Na Geodetskem inštitutu Slovenije, ki je izdajatelj zemljevida, ne vedo, da je Anton Martin Slomšek blaženi, saj je tu med slovenskimi cerkvenimi dostojanstveniki omenjen kot »pesnik, škof, Blaže in Nežica v nedeljski šoli«. Z druge strani pa je od 82 različnih umetnikov omenjenih kar 11 revolucionarjev in herojev, ki so zaslužni, da smo Slovenci leta 1945 iz nacistične strahovlade padli v komunistično. Med njimi je tudi Tito, ki se nikoli ni imel za Slovence in ga tudi nikoli nisem slišal spregovoriti slovenske besede.

In še naprej izrazito enostransko v »Kratkem pregledu slovenske zgodovine v 96 točkah«. V tem delu so na primer omenjene Čebine, ki so bile poleg okupatorja povzročitelj medvojne morije in brez okupatorja velike povojne morije. V muzejski mreži je v Kočevskem rogu omenjena samo Baza 20, nikjer pa ni ne označenih morišč in ne kapele pod Krenom,

»Modri Salomon takole pravi«!

Marija Vodišek

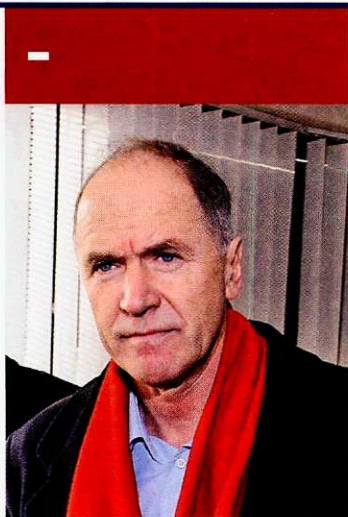
Pa ne tisti hebrejski prosvetitelj, ki je vladal od 970 do 931 pred Kristusom. Ne, to je slovenski Salomon (upam, da se pravi ne obrača v grobu), predsednik ZZB Janez Stanovnik. Njemu in vsem, ki so sedeli poleg njega, pomeni odkrivanje množičnih morišč in grobišč, z žico zvezanih kosti in prestreljenih lobanj deset tisočev samo »premetavanje kosti in politični šov«. Je pozabil, da so sosedje fojbe odkrili in odpirali že veliko pred nami? Pri nekaterih miselni moratorij že desetletja enako deluje in nič ga ne more spremeniti. Imamo pa v Sloveniji pravi politični šov oziroma zaroto, to je afera Sova. Vse, kar smo do sedaj slišali iz ust Antona Ropa pa tudi generala Iztoka Podbregarja, je z izdatno pomočjo znanih akterjev parlamentarne komisije metanje peska v oči slovenskim državljanom. Dokazi so, dokazov ni, nekam so izginili, nekdo jih je odnesel. Kdo bi jih lahko odnesel? Da Rop ob izgubi volitev in premierskega mesta tako obremenilnih dokazov, če so sploh bili, ne bi pustil v Sovini dokumentaciji, je popolnoma skladno z njegovo mentaliteto. Sicer pa je primarno vprašanje, zakaj LDS z Ropom na čelu takega dokumenta ni uporabila predvolitvami in si tako utrdila svojega razmajanega položaja. Ropova trditev, da ni hotel škodovati Sloveniji, je iz trte izvita in ji še otroci ne verjamejo. Kakšno vlogo ima pri tem general Iztok Podbregar? Zakaj potrebuje toliko varuhov? Od »eminentnega« odvetnika do znanih članov parlamentarne komisije. Ni častništvo več častno? Kako je kot v. d. direktorja agencije lahko svojo funkcijo častno izvrševal? Ker je Sova vladna organizacija, bi moral, tako kot je pred tem poročal premierju A. Ropu, poročati novemu premierju Janezu Janši in mu pokazati »inkriminirani« dokument. Zakaj tega ni storil? Ker dokumenta nikoli ni bilo! Izčrpna preiskava enake afere v tem času poteka v Franciji. Tudi tam je poleg prejšnjega premierja Dominiqua de Villepina in donedavnega predsednika države Jacquesa Chiraca vmešan general Rondot in še številni drugi. Sedanjemu predsedniku Nicolasu Sarkozyju so poskušali podtakniti razpito zadevo luksemburškega Clearstreama. Vse z enim samim ciljem, da bi onemogočili njegovo izvolitev za predsednika Francije. Vendar se je francosko pravosodje zadeve lotilo zelo dosledno in nepopustljivo. Sodnika Jean-Marie d'Huy in Henri Pons sta nekaj časa potrpežljivo spraševala, ko pa sta prišla do kričočih podatkov, sta se zadeve lotila dosledno, brez ovinkarjenja. V odsotnosti de Villepina sta z dvema sosedoma kot pričama in ključavničarjem vstopila v njegovo stanovanje in ga preiskala. Danes je general Philippe Rondot, potem ko se je znašel v mišlovki, predložil preiskovalcema vse tajne dokumente in zapiske o eni največjih političnih zarot. Preiskava še poteka in zanimivo bo slediti njenemu epilogu. Bomo v Sloveniji še kar capljali in dopustili, da se laži in podtikanja, največ s strani znanih opozicijskih poslancev, vlečejo v nedogled kot jara kača? Vse s prozornim namenom ovirati predsedovanje Janševe vlade Evropski uniji. Sami »falsificirani« domoljubi!

ki so tudi sad Baze 20. Od vseh do zdaj odkritih morišč so brez vsake razlage omenjene samo Teharje, »Spominski park na povojne žrtve«. Kot da so bile to žrtve boja, ne pa nečloveške morije v povojnem komunističnem koncentracijskem taborišču.

Vse to me je odvrnilo od nakupa tako pohabljenega zemljevida. Še vedno bom moral uporabljati tiste, ki so bili izdani pred osamosvojitvijo, saj so v tem pogledu manj kontaminirani z revolucijo.

Anton Mušič, Škofljica

Politični semafor

Novi »mostograditelj« Večni predsednik ZSSS Dušan Semolič je tokrat odprl novo fronto, saj nastopa proti rušenju nekaterih mostov med Slovenijo in Hrvaško. Rušenje naj bi bilo posledica uvedbe schengenskega režima na slovensko-hrvaški meji, ministrstvo za notranje zadeve pa pojasnjuje, da ruši le tiste mostove, ki so v slabem stanju ali pa ni upravičencev za prehod. Ali je za Semoličevo nasprotovanje kriva jugonostalgija, lahko le ugibamo.

Navidezni kandidat Dr. Artur Štern je minuli teden odstopil od predsedniške kandidature. Razlog je preprost – svojo kandidaturo je predstavil kot krinko, s pomočjo katere je posnel dokumentarni film. Šternova kandidatura je bila torej le potehavščina, kar je bilo po svoje pričakovano glede na to, da je igral bolj klovna kot resnega politika. Morda je hotel s tem pokazati, da lahko za predsednika kandidira vsak, ki ima pet minut časa.

Lekcija Dragu Kosu Generalna državna tožilka Barbara Brezigar je izrekla precej ostro opozorilo predsedniku protikorupcijske komisije Dragu Kosu, potem ko je ta zaprosil pravno fakulteto za mnenje o delu tožilstva glede domnevno nezakonitega nadzora nad romsko družino Strojani, o čemer je že januarja letos v posebnem pismu pisal Matjaž Hanžek. Po mnenju Brezigarjeve nimata tovrstne pristojnosti niti protikorupcijska komisija niti pravna fakulteta.

Bo poslanka leta?

Kot kaže, se slovenskemu predstavništvu v evropskem parlamentu obeta nov dosežek. Nevladne in neprofitne organizacije z območja EU so namreč slovensko poslanko Romano Jordan Cizelj nominirale za naziv »evropski poslanec leta na področju energije«. Gre za izbor v okviru mesečnika The Parliament Magazine, ki letos poteka tretjič in nagradjuje evropske poslance s posebnimi dosežki na posameznem področju. Tako je na devetih področjih (zaposlovanje, zdravje, razvoj, kultura, okolje, raziskave, regionalna politika, pravosodje in energija) skupaj nominiranih 27 poslancev, kar pomeni, da na vsakem področju v ožjem izboru kandidirajo trije poslanci.

Da je Romana Jordan Cizelj dobra poznavalka področja energije, ni nobenega dvoma, saj je po diplomu iz industrijske elektronike na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani nadaljevala podiplomski študij jedrske

fizike na Fakulteti za matematiko in fiziko, kjer je tudi doktorirala. Do izvolitve za evropsko poslanko je delovala na Inštitutu Jožefa Stefana, kjer se je ukvarjala z reaktorsko tehniko. Je tudi podpredsednica Evropskega energetskega foruma. V evropskem parlamentu je med drugim članica odbora za industrijo, raziskave in energetiko pa tudi podpredsednica odbora za razvoj. Na državni ravni je podpredsednica SDS, predsednica Ženskega foruma in članica strokovnega sveta omenjene stranke. Ob nedavnem odstopu treh ministrov so jo mediji omenjali celo kot morebitno naslednico ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jureta Zupana.

Ali bo Jordan Cizljeva izbrana za poslanko leta na področju energije, bo znano 9. oktobra v Bruslju, ko bodo razglasili zmagovalce. To je prva in doslej edina tovrstna nominacija kakega Slovenca. G. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajović: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavara: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavara: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Moj Mobi. Moji prijatelji.

STIL:
MOI MOI
TELEFON
TORBICA

Ne razumem, kako lahko Jože vedno zmaga, če še kart ne zna pravilno držati. Kakšno srečo ima ... No, kljub temu da sem vse partije izgubil, je bilo po štirinajstih dnevih Bogdana in Jožeta lepo spet videti. Malo smo obrali politike, :("prodali" nekaj nogometašev, ena dva kupili, se zmenili vse za nazaj in vse za naprej, pa še narezek je bil prva liga! Potem me je poklicala Marija. "Večerja," je rekla. Ajajaja, težave. Zvečer sem se še enkrat slišal z Bogdanom. **Hehehe, tudi on je imel dvojno večerjo.**

www.mobitel.si